

REPUBLIKA HRVATSKA
ŽUPANIJA SPLITSKO - DALMATINSKA
GRAD HVAR

KONZERVATORSKI ELABORAT NASELJA VELO GRABLJE

ZAGREB - HVAR, veljača 2012.

NARUČITELJ: **GRAD HVAR
FABRIKA BB
21450 HVAR**

ELABORAT: **KONZERVATORSKI ELABORAT NASELJA VELO GRABLJE**
Za potrebe izrade UPU-a ETNO-EKO SELA VELO GRABLJE

BROJ UGOVORA: **01/2007**

AUTOR ELABORATA: **Latica Tomašić, dipl.ing.arh**

KOAUTHORI: **Sandra Jakopec, dipl.ing.arh
Mirela Ćordaš, dipl.ing.arh.
Nikša Božić, dipl.ing.arh.**

Izrađivač: **APE d.o.o.
za arhitekturu, planiranje i ostale poslovne djelatnosti
10000 ZAGREB, Ozaljska 61**

ODGOVORNA OSOBA: **Mirela Ćordaš, dipl.ing.arh.**

SADRŽAJ:

1.	POLAZIŠTA	4
1.1.	Povijesni razvoj Velog Grablja	4
1.2.	Osnovna obilježja krajolika	9
1.3.	Osnovna obilježja naselja	9
1.4.	Kulturna dobra na području obuhvata plana i stanje njihove evidencije i pravne zaštite	11
2.	ANALIZA STANJA KULTURNIH DOBARA	13
2.1.	Graditeljska baština Velog Grablja	13
2.1.1.	Materijali i način gradnje.....	13
2.1.2.	Tipologija tradicijskog graditeljstva Velog Grablja	16
2.1.3.	Karakteristični elementi tradicijske gradnje.....	20
2.1.4.	Pokretna materijalna baština – oprema grabaljskog doma	23
2.2.	Osvrt na nematerijalnu baštinu Velog Grablja	24
2.3.	Kulturni krajolik	31
3.	VALORIZACIJA KULTURNIH DOBARA	32
3.1.	Valorizacija kulturnog krajolika.....	32
3.2.	Valorizacija nepokretnih kulturnih dobara i povijesnih graditeljskih cjelina u naselju	32
4.	SUSTAV MJERA ZAŠTITE	34
4.1.	Opće mjere zaštite prostora	34
4.2.	Mjere zaštite naselja, krajobraznih vrijednosti i pojedinačnih građevina	36
4.3.	Konzervatorske smjernice.....	38
4.4.	Konzervatorske smjernice zone „K“ zaštite kultiviranog krajolika	42
4.5.	Upravni postupak pri zaštiti kulturnih dobara i pravni status zaštite.....	43
4.6.	Preporuke za turistički razvoj	44
5.	LITERATURA	45
6.	KARTOGRAFSKI PRIKAZI U MJERILU 1:1.500	
6.1.	Analiza postojećeg stanja	
6.1.1.	Temeljna struktura naselja	
6.1.2.	Ocjena građevnog stanja u prostoru	
6.1.3.	Analiza namjene građevine	
6.1.4.	Kategorizacija građevina po katnosti	
6.1.5.	Tipologija krovnih pokrova	
6.1.6.	Tipologija tradicijske gradnje	
6.2.	Valorizacija spomeničke baštine	
6.2.1.	Prijedlog rasporeda zaštitnih zona	
6.2.2.	Smjernice za zaštitu i uređenje prostora	
7.	IDENTIFIKACIJSKE KARTICE GRAĐEVINA	
8.	TABLICE IDENTIFIKACIJSKIH PODATAKA	

1. POLAZIŠTA

1.1. POVIJESNI RAZVOJ VELOG GRABLJA

Točni podaci o osnivanju Velog Grablja nisu sačuvani, no prema postojećim povijesnim izvorima i lokalnoj predaji može se zaključiti da je utemeljeno u kasnom srednjem vijeku kao stočarsko naselje (pri čemu su vjerojatno sudjelovale neke hvarske plemićke obitelji poput obitelji Gazzari). Eventualne tragove prethistorijskog života nalazimo u široj okolici Grablja, s južne strane brda Motokit, gdje se nalazi Babina Špilja.

O ranoj nastanjenosti ovog područja svjedoči crkva Sv. Vida (smještena uz takozvani Općeni put, prema Starom Gradu, neposredno nad mjestom) koju se spominje već 1205. godine, a

za koju se po lokalnoj predaji smatra da u izmijenjenom obliku potječe od grčkih kolonizatora Hvara. O ovome na žalost nema pisanih dokaza, a izgled crkve modificiran je temeljitim popravcima provedenim 1875. godine.

Od stambenih kuća, prema lokalnoj su predaji najstarije one obitelji Zaninović Šeperica i Zaninović Zoranić, te kuće Petrić i Budrović, no za njih nema točne datacije. Od navedenih se izradom ističu one obitelji Šeperica, okružene kamenim konolom, unutar čijeg je sklopa živjelo više obitelji istovremeno.

Velo Grablje nalazimo u popisima stanovništva provođenim od 17. stoljeća, kada je imalo 8 obitelji i ukupno 50 stanovnika. U to je doba otok Hvar bio pod vladavinom Venecije, koja je trajala do 1797. godine, a za čije je vladavine gospodarski napredak otoka i samog Grablja bio dosta ograničen.

Uvođenjem poljoprivrednih kultura koje su postupno zamjenjivale stočarstvo u svojstvu primarne gospodarske djelatnosti, te dolaskom habsburške administracije 1797. godine koja uvodi određene inovacije, dolazi i do kontinuiranijeg razvoja i slijednog porasta broja stanovnika, kojih stoga u 18. stoljeću ima već četiri puta više –206, u 24 obitelji. Od 18. stoljeća se matične knjige vode u samom Velom Grablju, dok su se do tada za Grablje vodile u Hvaru, a od tada je prestao i običaj ukapanja grabaljskih pokojnika u hvarskim crkvama. Također, od 18. stoljeća zabilježeno je prvo strukturirano udruživanje mještana, koji od tada pa sve do 20. stoljeća osnivaju bratovštine, odbore i udruge u kojima se okupljaju muškarci i žene, te koji pomažu regulirati život mjesta.

Razdoblje posebnog gospodarskog prosperiteta, pa samim time i intenzivnog prostornog razvoja mjesta, počinje s 19. stoljećem, koje je započelo periodom francuske uprave (1805.-1813.) te se nastavilo pod Austro-Ugarskom. Tada je u Velom Grablju izgrađeno već 57 kamenih obiteljskih kuća, u kojima je živjelo 333 stanovnika u 56 obitelji. Austrougarska državna uprava pokrenula je izradu katastra za Grablje 1846. godine u sklopu sveobuhvatne državne katastarske izmjere.

Grablje je, kao i čitava Dalmacija, u drugoj polovini 19. stoljeća doživjelo uzlet vinogradarstva - kada je 1860. godine Austrija ostala bez posjeda u Italiji, a francuskim i talijanskim vinogradima su harale bolesti filoksera i pepelnica. Smanjena ponuda prouzročila je nagli rast cijena vina i učinila vinogradarstvo vrlo isplativim, što je potrajalo sve dok 1891. godine Austrija nije omogućila uvoz jeftinih vina, te 1914. zaraza nije zahvatila i grabaljske vinograde i u nekoliko godina uništila stoljetni trud Grabljanana. Za tog su prosperitetnog razdoblja izgrađene gotovo sve grabaljske kuće koje danas poznajemo, a koje su kasnije dograđivane i uređivane, kao i najveći dio javnih građevina, poput nove župne crkve i škole. Početkom 19. stoljeća izgrađeno je groblje pokraj župne crkve, takozvana *kopošonta*, na kojem su

Grabljani ukapali svoje pokojnike sve do izgradnje novog grobišta pomoću donacija iseljenih Grabljana početkom 20. stoljeća.

Vrhunac razvoja mjesto je doživjelo početkom 20. stoljeća, kada je imalo gotovo 500 stanovnika, no taj se broj već do sredine 20. stoljeća prepolovio, da bi početkom 21. stoljeća na popisu bio svega 21 stanovnik, u 11 kućanstava. Dvadeseto je stoljeće dovelo i suvremene načine komunikacije: 1912. godine Grablje dobiva poštu, a 1921. telegraf, a zatim je 1939. godine izgrađena i cesta koja je preko Grablja povezala Stari Grad s Hvarom (asfaltirana 1969.), što je znatno olakšalo dopremu namirnica i otpremanje privrednih proizvoda i poštanskih pošiljaka. Godine 1957. seljani su financirali i gradili odvojak ceste Hvar-Stari Grad koji vodi do Na Plot, te ga 1972. asfaltirali. Unutar samog mjesta svi su kolni putevi asfaltirani 1990. godine, a 2000. godine izgrađena je makadamska cesta do Malog Grablja i Milne. U Velo Grablje doveden je 1945. telefon, koji je razveden po kućama tek 2003, 1960-te izgrađena je u mjestu trafostanica, a 2007. je u potpunosti proveden vodovod. Javne cisterne izgrađene su 1946. i 1956. na Petroru.

Padu broja stanovnika tijekom 20. stoljeća uvelike su pridonijele loše povijesne okolnosti: prijelomna godina bila je 1914., kada su u Velo Grablje istovremeno došli filoksera i Prvi svjetski rat, u vidu talijanske okupacije i novačenja.

Do 1918. kada su oboje završili, valuta je devalvirala, dio grabaljskih mladića poginuo je u ratu, vinogradi su bili potpuno uništeni, a promijenjeni su i socio-ekonomski odnosi jer je odumiranjem vinograda prestao i zakup zemlje tamo gdje je bio ugovoren „dok traje loza“. Grabljani su svojom iznimnom marljivošću prevladali teške okolnosti, te posao potražili u hvarskim kamenolomima, i okrenuli se sadnji aromatičnog bilja i drugih kultura. Usprkos teškoćama, u to su doba Grabljani pokrenuli još dva kulturna društva, od kojih je svako imalo svoju čitaonicu smještenu u privatnim kućama Grabljana. Plesovi i priredbe održavali su se nedjeljom i blagdanom, na otvorenom pred zgradom Zadruga ili u posebnoj dvorani s pozornicom.

U tom je periodu Grablje dobilo i sportska društva, prvu privatnu trgovinu mješovitom robom, imalo gostionicu, mesnicu, dvije postolarske, te stolarsku i krojačku radionicu, što svjedoči o tome da je u civilizacijskom i kulturnom smislu Grablje živjelo životom malog grada. No o tome koliko je život grabaljskih žitelja bio i nadalje u mnogim aspektima iznimno okrutan i težak govori podatak da je još početkom 20. stoljeća prilikom izgradnje novog groblja uređeno 25 grobnica za odrasle, te njih čak 10 za djecu starosti do 7 godina.

Drugi svjetski rat donio je novu talijansku okupaciju od 1941. do 1943., a po kapitulaciji Italije i njemačku okupaciju, tako da je u kući Tomičića bila smještena njemačka komanda na koju je 1944. izveden saveznički napad. Od 1943. do 1945. dio je mještana bio u zbjegu u El Shattu, dio mladića bio je u vojsci, te je vladao nedostatak radne snage koji je Zadruga pokušavala nadoknaditi organiziranjem zajedničkih radova.

U poslijeratnom periodu mjesto se još jednom oduprlo mogućem izumiranju i ostvarilo novi procvat, prije svega sadnjom lavande. Tijekom gospodarskog procvata koji je uslijedio nakon porasta cijene lavandinog ulja grabaljske su se kuće intenzivno obnavljale, a 1959. godine izgrađena je i nova zgrada pošte, na Malu Bandu (na žalost zatvorena već 1984. godine). U kazivanjima i literaturi često se ističe 1963. godina u kojoj su gotovo sve poljoprivredne kulture izvanredno uspjele, a proizvodi su prodavani po vrlo dobrim cijenama. U to je doba kulturni život Grablja pokretala aktivna Omladinska organizacija, od 1945. godine.

Pad cijena lavande i drugih poljoprivrednih kultura, kao i promjena u načinu života i mogućnost mnogo ugodnije zarade radom u turizmu i drugim uslužnim djelatnostima označile su kraj čitave jedne ere u postojanju Velog Grablja koje je nakon pet stotina godina prestalo živjeti od obrađivanja svojih polja. Tijekom druge polovice 20. stoljeća broj stanovnika se progresivno smanjivao, a Grabljani danas većinom žive u Hvaru. No njihova je odanost mjestu impresivna, pa je tako misa u grabaljskoj crkvi dobro posjećena svake nedjelje, a o većim je blagdanima, poput Božića, crkva i nadalje puna. Grabljani i dalje volontiraju kod obnove mjesta i zajedničkih radova, pa su tako Grabljani dobrovoljnim radom 2007. godine obnavljali pročelje Zadružnog doma povodom proslave njegove obljetnice.

Niti priroda nije štedila Grablje u 20. stoljeću: poharali su ga veliki požari koji su izbijali redom 1938., 1984., 1997., 2003. te zadnji 2007. godine. U ovim su požarima izgorjeli gotovo svi nasadi lavande i stoljetni vinogradi, a 2003. mjesto je spašeno u posljednji tren jer je požar došao pred prve redove kuća, o čemu danas svjedoči opožareni krajolik oko Grablja.

Iz starih je popisa stanovništva vidljivo da je povijesno grabaljska obitelj bila mnogočlana, da je obuhvaćala po više generacija, te da je smanjena tek recentno, iseljavanjem i dramatičnim opadanjem broja stanovnika. Grabljani su živjeli u koherentnim obiteljima, vrlo pobožnim, kojima je glava uglavnom bio otac.

Brojni primjeri kroz povijest, kao i svjedočenja mještana, ukazuju na veliku povezanost mjesta s religioznim životom i Crkvom, koja je odigrala veliku ulogu u izgradnji mjesta, obrazovanju mještana i postizanju općeg napretka.

Tako je i opismenjavanje i obrazovanje stanovništva u Velom Grablju počelo uz pomoć župnika koji su neformalno podučavali mještane, vjerojatno već od 18. stoljeća. Organizirano osnovno školovanje započelo je 1819. godine sa župnikom don Andrijom Pavičićem kao učiteljem, zgrada škole izgrađena je 1876. godine, a već slijedeće godine u Grablje je došao prvi učitelj. Krajem 19. stoljeća dječacima su se u školskim klupama pridružile i djevojčice, a dvogodišnja nastava kasnije je zamijenjena šestogodišnjom. Jedna od specifičnosti grabaljske škole bila je i ta da je od 1859. pa sve do 1945. godine crkveno zvono pozivalo učenike na nastavu. U Grablju se smatralo velikom sramotom ne završiti osnovnu školu, što svjedoči o tome da je stanovništvo već u 19. stoljeću bilo najvećim dijelom pismeno. Škola je zatvorena 1970. godine kada u

Velom Grablju više nije bilo dovoljno djece. Više obrazovanje su do Drugog svjetskog rata stjecali jedino bogoslovi, no od tada počinju odlasci mladića i djevojaka na studij, najčešće u Split i u Zagreb. Preostali su mještani dodatno obrazovanje stjecali pomoću Zadruga koja je organizirala predavanja i praktične tečajeve, te pomoću čitaonice koja ih je opskrbljivala časopisima i knjigama, često i s poljoprivrednom tematikom.

Odanost rodnom mjestu i veliku poduzetnost Grabljani su dokazivali mnogo puta kroz povijest nesebičnim dobrovoljnim radom i novčanim priložima, pomoću kojih su bez pomoći države izgrađene sve javne građevine u mjestu. Tako je i nova crkva, neočekivano velika i lijepa, isplanirana tijekom rada grabaljskih muškaraca na gradnji Sueskog kanala, a zatim i financirana novcem zarađenim u Suezu i u Beču između 1860. i 1880. godine.

Sačuvano je i pismo kojim don Niko Gamulin, jedan od posebno zaslužnih grabaljskih župnika, 1905. godine poziva iseljene Grabljane da pomognu dovršenje i uređenje čitaonice, te pritom nabroja radove koje su Grabljani već samostalno financirali i izveli, te institucije koje su osnovali. Tako su već 1876. godine izgradili Bratsku kuću, s crkvenom konobom u

prizemlju i osnovnom školom od dva razreda, a 1886. izgrađena je nova crkva Sv. Kuzme i Damjana, koja je zatim uređena i iznutra. Zajedno s Malograbljanima mještani su već 1830. godine izgradili dvije lokve za napoj stoke.

Između 1892. i 1902. utemeljena je i obnovljena Ružmarinska zadruga, koja je 1902. godine izgradila zgradu za destilaciju ružmarinovog (kasnije i lavandinog) ulja te ju opremila suvremenim uređajima; 1900. utemeljena je Seoska blagajna, jedna od prvih u Dalmaciji (koja je već 1904. imala 130.000 kruna prometa), a ta je Blagajna ustanovila Pučku knjižnicu, te 'Sud dobrih ljudi' kao svojevrsan sud časti koji je trebao riješiti sporove među mještanima. Zadružni dom izgrađen je 1905. godine, s konobom i uljarom u prizemlju, te dvoranom i dvije poslovne prostorije na katu. Kasnije će se toj zgradi dodati krilo u kojem su bile trgovina – magazin, te čitaonica „...u korist narodu koji će tu sastajati da se sa braćom bolje upoznade i porazgovori, da čuje pametnu rič i čita lipe knjige i dobre novine“. Do tada se čitaonica nalazila u prostorijama koje bi ustupili vlasnici privatnih kuća. Između 1819. i 1839. godine izgrađena je i kapelica Sv. Antonija na Dubačac, koja je 1885. uređena i proširena, te je

za vrijeme izgradnje nove župne crkve preuzela njezinu funkciju.

Zajednička zgrada za kuhanje rakije izgrađena je na dotadašnjem bočalištu, 'Na Plot', 1936. godine, te opremljena suvremenim uređajima. Uređaji za destiliranje eteričnih ulja u zadružnoj zgradi zamijenjeni su novijima 1950. i 1956. godine, te su i danas u uporabnom stanju. U svim se zapisima navodi da su Grabljani u ovakvim akcijama radili s posebnim entuzijazmom, od srca, pa je tako zabilježeno da su kamene blokove za gradnju crkve nosili neotesane od Milne do Velog Grablja; prema svjedočenjima Grabljana kamen za križ tako nosilo 70 muškaraca uz veliku opasnost po život. Iseljeni su Grabljani davali donacije kojima su pomagali ove radove, a čim bi postigli značajniji financijski uspjeh u inozemstvu davali su i veće pojedinačne donacije od kojih je primjerice izgrađeno novo grobište „na Dubačac“, te 1931. kupljeno novo zvono za crkvu.

Iseljavanje iz Velog Grablja zabilježavano je od 17. stoljeća, no uglavnom se radilo o iseljavanju u druga mjesta na otoku ili u Dalmaciji. Veći valovi iseljavanja u inozemstvo počeli su u drugoj polovici 19. stoljeća, kada su Grabljani najčešće odlazili u Kaliforniju ili Argentinu. U teškom razdoblju nakon Prvog svjetskog rata uslijedilo je još iseljavanja, dok je nakon Drugog svjetskog rata bio manji broj emigracija zbog ograničenih mogućnosti izlaska iz tadašnje države. Stoga je većina ekonomskih migracija u to doba bila usmjerena prema Hvaru i bavljenju

turističkim djelatnostima, te prema odlasku na studij u hrvatske gradove (čime je Grablje dalo velik broj renomiranih stručnjaka na raznim područjima).

Velik broj grabajskih mladića koji su emigrirali u inozemstvo se zbog neriješenog pitanja vojne obaveze više nije moglo vratiti dugi niz godina, pa su članove obitelji – pogotovo braću i sestre - pozivali za sobom čim bi se situirali u novoj zemlji. Iseljenici su se osjećali dužnima

pomoći članu obitelji koji je ostao u rodnom domu, kao i široj zajednici, a veliku vezanost za rodni kraj iskazivali su organiziranjem u domoljubna udruženja, te njegovanjem običaja iz rodnog kraja. Iznimno marljivi i navikli na teške uvjete rada i na mnogo siromašnije tlo, postizali su uspjeh u raznim područjima, a pogotovo s poljoprivredom.

1.2. OSNOVNA OBILJEŽJA KRAJOLIKA

Velo Grablje nalazi se oko 11 kilometara istočno od grada Hvara, u brdovitom predjelu gotovo u samoj sredini otoka. Iako samo naselje gleda prema otvorenom moru, već se s prijevoja smještenog nešto iznad mjesta gleda na drugu stranu, prema otoku Braču i Bolu. Mjesto je smješteno na obroncima obraslim makijom, čije se dvije udoline spajaju ispod sela - na Lokvu, tvoreći impozantan usjek koji prolazeći podno Motokita i kroz Malo Grablje vodi sve do mora. Pješački putevi koji vode

prema grabaljskim poljima – danas dosta zapušteni - zrakasto izlaze iz mjesta te vijugaju preko obronaka, obrasli gustim niskim raslinjem. Naselje je povoljno smješteno u smislu zaštite od vjetra – od sjevernog vjetra zaklonjeno je Glovom, sa Zapada brdom Zaglov, te s Istoka Dubočcem, a otvoreno je prema Jugu, s vizurom prema moru i Visu.

Prvi su grabaljski vinogradi i polja sađeni na zemlji crvenici na položajima ispod sela, dok su kasnije otkrivene prednosti pjeskovitog tla *salbuna* za uzgoj loze pa je i ono došlo na cijenu, čime je u privrednom smislu aktivirano svo tlo u okolici naselja. Da bi se tlo moglo obrađivati, ručno se čistilo od kamena koji je slagan u meje i gomile. Velograbljani su potpuno pripitomili prirodni krajolik koji ih je okruživao; prekrasan kameni geometrijski raster kojim je premrežen sav krajolik vidljiv iz Velog Grablja trag je njihovog višestoljetnog rada u ovom prostoru.

Danas je na mnogim opožarenim mjestima nemoguće utvrditi raniji izgled krajolika; okolina Velog Grablja je teško stradala u nizu požara tijekom 20. stoljeća. Iako su Velograbljani uglavnom raseljeni, dio njihovih poljoprivrednih površina još se obrađuje.

1.3. OSNOVNA OBILJEŽJA NASELJA

Velo Grablje je naselje raštrkanog tipa, smješteno na obroncima iznad Milne i Malog Grablja, na oko 350 metara nadmorske visine; do njega se dolazi starom cestom *Općeni put* koja prolazeći kroz Brusje povezuje Hvar i Stari grad, ili nešto lošije uređenom prometnicom koja se iznad Milne odvaja od nove ceste, te prolazi kroz Malo Grablje. Formirano je organički, duž serpentinasto zavijenih puteva koji opasuju obronke Mole i Vele Bonde te vode dalje u brda prema grabaljskim poljima, ili niz usjek prema Malom Grablju i moru.

Uslijed izgradnje poticane snažnim gospodarskim razvojem tijekom 1800-tih i 1900-tih godina danas je teško rekonstruirati izgled Grablja u stoljećima koja su prethodila tom

razdoblju, no moguće je zaključiti da se u njegovim zaćecima radilo o tipičnom naselju dalmatinskog krasa, čiji su kuće i sklopovi prošli evolucijski put od jednostavnih stočarskih prizemnih potleušica do impozantnih dvokatnica grabaljskih zemljoposjednika kakve su nastajale tijekom prošlog stoljeća. Gospodarski prosperitet uvjetovao je nestanak ekonomičnog krškog planiranja, kod kojeg se pri gradnji vodilo računa o složenom nizu čimbenika koji su trebali smanjiti troškove života, a mnogo je veći naglasak stavljen na kvalitetu i estetiku gradnje.

U smislu povijesne parcelacije kao žarište prostornog razvoja poljoprivredne ere Grablja može se iščitati župna crkva Sv. Kuzme i Damjana, nekada srednjovjekovna crkva znatno manjih proporcija, te splet zbijenih, organički isprepletenih uličica s njezine istočne strane (iako je danas gradnja na tim parcelama bitno recentnijeg datuma). Na povišenim pozicijama udaljenijim od crkve nalazili su se raštrkano smješteni sklopovi pojedinih obitelji, što je prostorna organizacija koja se uklapa u stočarsku prošlost mjesta. Može se pretpostaviti da se odatle mjesto širilo niz obronke, prema današnjem groblju, te na Molu Bondu koja se nalazi na obronku nasuprot crkvi, čime su nekada međusobno udaljeni sklopovi povezivani novijim graditeljskim tkivom.

Osim tlocrtne dispozicije mjesta Velo Grablje više gotovo i ne nosi karakteristike stočarskih sela kakva tipično nastaju na krševitom terenu u unutrašnjosti dalmatinskih otoka, jer su se usprkos škrтости tla Velograbljani orijentali na zemljoradnju, te pravilnim odabirom poljoprivrednih kultura i marljivim radom uspjeli ostvariti gospodarski prosperitet. Samim time, stočarstvo tijekom posljednja dva stoljeća više nije bilo dominantna gospodarska djelatnost, a stočarski način života zamijenjen je mirnijim i prosperitetnijim poljodjeljskim i zemljoposjedničkim životom, sa zamjetnim građanskim utjecajima. Tako je Velo Grablje u raznim periodima 19. i posebno u 20. stoljeću imalo mjesni odbor kao vid lokalne samouprave, župu, školu, zadrugu, dvoranu, zajedničke manufakturne pogone i razna druga obilježja manjeg otočkog grada. Prema opisima i sačuvanim predmetima, uočljivo je i da su čak odjeća i oprema doma bili više nalik gradskim nego seoskim, pa stoga ne čudi i što mjesto obiluje privatnim i javnim građevinama koje kvalitetom, estetikom i proporcijama daleko nadmašuju tipično seoske. Može se reći da se Velo Grablje prostorno i društveno razvilo iz sela u gradić, iako je poljoprivreda ostala primarnim izvorom prihoda; stoga je izraz 'naselje' u ovom slučaju daleko prikladniji nego 'selo'.

Danas u Velom Grablju više ne nalazimo prvu fazu izgradnje sela otočkog krasa – stambene primitivne prizemnice - potleušice, građene 'u suho', no u prostoru je prisutan veći broj gospodarskih prizemnica, danas većinom ruševnih ili izvan funkcije, građanih od kvalitetnog kamena 'u živo', za koje možemo pretpostaviti da dijelom potječu iz druge razvojne faze u kojoj su potleušice poboljšavane za stanovanje ili prenamijenjene u gospodarske svrhe.

U Velom Grablju stambene su kuće često impozantnih dimenzija i skladnih proporcija, kvalitetne izvedbe, ujednačene građevne tipologije do razine detalja. Gotovo bez iznimke imaju prostrano gospodarsko prizemlje te niz pratećih gospodarskih objekata – gustirne, krušnu peć, staje i slično. Riječ je o kućama koje su pretežno građene tijekom XIX i XX stoljeća, s prostranim i skladnim glavnim pročeljima okrenutim prema moru ili prema građevinama na suprotnom obronku mjesta. Gospodarski prosperitet uvjetovao je i nestanak ekonomičnog krškog planiranja, kod kojeg se pri gradnji strogo vodilo računa o složenom nizu čimbenika koji su trebali smanjiti troškove života, a mnogo je veći naglasak stavljen na kvalitetu i estetiku gradnje.

Ovisno o smještaju unutar naselja, nalazimo samostojeće stambene građevine, nizove zgrada te sklopove organizirane oko zajedničkog dvorišta. Sklopovi građevina nalaze se u Veloj Bondi, grupirani južno i istočno od crkve, dok su nizovi nastali gradnjom duž komunikacijskih pravaca, najčešće u dolini između dvije Bonde. Potpuno samostojeće stambene građevine uglavnom su smještene periferno u odnosu na neko od više žarišta mjesta. Naime, postoji nekoliko središta u kojima je gustoća izgrađenosti najveća; i samo se mjesto u smislu prostorne dispozicije dijeli na Gornje i Dolnje – koje dijeli put preko crkve do na grobište (visinski), na Iznad crkve i Ispod crkve (približno Sjever-Jug), te Velu i Molu Bondu (približno Istok-Zapad), pa se u skladu s time i mještani međusobno dijele na Malobanjanine i Molobonke, odnosno Velobanjanine i Velobonke, itd.

1.4. KULTURNA DOBRA NA PODRUČJU OBUHVATA PLANA I STANJE NJIHOVE EVIDENCIJE I PRAVNE ZAŠTITE

Inventarizacija kulturne baštine za potrebe izrade Urbanističkog plana uređenja Velog Grablja provedena je u skladu s konzervatorskom metodologijom temeljenom na vrednovanju kulturne i prirodne baštine, te njihovoj integralnoj ambijentalnoj zaštiti.

Velo Grablje predstavlja iznimno dobro očuvanu tradicijsku graditeljsku i ambijentalnu cjelinu, okruženu posebno vrijednim kultiviranim krajolikom, te je kao takvo upisano u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske - Listu preventivno zaštićenih dobara, pod oznakom P-976. To znači da je za izvođenje bilo kakvih građevinskih radova unutar granica obuhvata zaštićene cjeline Velog Grablja zakonski nužno ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

Kao pojedinačno zaštićeno kulturno dobro u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske upisana je jedino crkvice Sv. Vida smještena iznad Velog Grablja. Iako ovo kulturno dobro ne ulazi u granicu obuhvata ovog Plana, njegova povijesna, kulturna, funkcionalna i običajna povezanost s mjestom čine ga integralnim dijelom Velog Grablja. Isto vrijedi i za mjesno groblje, koje je nije pojedinačno zaštićeno već je evidentirano u Prostornom planu. Ostala kulturna dobra u fotografski su evidentirana od strane Konzervatorskog odjela u Splitu tijekom proteklih desetljeća.

U smislu daljnje evidencije kulturnih dobara na području Velog Grablja ovim elaboratom je izdvojeno i pojedinačno obrađeno 155 elemenata graditeljske baštine, što uključuje pojedinačne građevine, funkcionalno povezane graditeljske cjeline, te sačuvana popločanja veće vrijednosti. Većina obrađenih elemenata graditeljske baštine ima prije svega ambijentalnu vrijednost, dok ih nekoliko ima visoku spomeničku i ambijentalnu vrijednost lokalnog odnosno regionalnog karaktera te su kao takvi predloženi Konzervatorskom odjelu za razmatranju u smislu daljnje pojedinačne zaštite.

Prostornim planom uređenja grada Hvara evidentirano je i zaštićeno područje krajobraza posebne vrijednosti koji okružuje Velo Grablje, te zaštitu kultiviranog agrarnog krajolika. Isti plan predviđa i zaštitu kulturnih dobara unutar cjeline Velog Grablja kao zaštićene ruralne cjeline, na koje se primjenjuju odredbe navedene u Odredbama plana. Ove odredbe uključuju očuvanje matrice naselja te prvenstvenu primjenu restauracije kod obnove građevina, zadržavanje svih postojećih zelenih i javnih otvorenih površina i obnovu tradicionalnih djelatnosti.

2. ANALIZA STANJA KULTURNIH DOBARA

2.1. GRADITELJSKA BAŠTINA VELOG GRABLJA

Povijesno gledano, prve su kuće u Grablju vjerojatno izgrađene pred više od 500 godina, vjerojatno kao skromne stočarske potlehušice. Uslijedio je duži vremenski period sporog prostornog i gospodarskog razvoja, da bi zatim uslijedio period intenzivne izgradnje koji je proizvod intenzivnog gospodarskog rasta mjesta koji je počeo u XIX stoljeću te doživio nekoliko vrhunaca. Tako su do prvih desetljeća XX stoljeća u mjestu izgrađene gotovo sve kuće koje nalazimo i danas, nakon čega su izgrađene tek četiri kuće (1936., 1954., 1955. i 1956. godine). Numeracija kuća izvršena je pod austrougarskom upravom već 1890. godine, nakon što je izrađen prvi katastar.

Veće promjene fizionomije mjesta uvijek su dolazile kao posljedica ciklusa velikog ekonomskog prosperiteta, periodički. Konzistentni vremenski periodi u kojima su obnavljane građevine proizveli su stilski iznenađujuće koherentan ambijent.

U smislu prostornog rasporeda, nalazimo samostalne građevine okružene raštrkanim gospodarskim zgradama, zatim građevne nizove od dvije ili tri do čak sedam stambenih kuća, te (posebno oko župne crkve) zgusnute građevne sklopove višekutnog tlocrta koji dijele zajednički *dvor*, a izvana su omeđeni ulicama. Ove je sklopove slijedom kasnijih pregradnji na prvi pogled teško identificirati.

2.1.1. Materijali i način gradnje

Velo Grablje izgrađeno je tipičnom arhitekturom dalmatinskog krasa obogaćenom elementima koji ukazuju na povijesno solidan ekonomski status mjesta. Građeno je tipološki disciplinirano, vrlo koherentnim stilom i ujednačenim materijalima, bez bitnih pojedinačnih odstupanja od cjeline.

Sustavno su korišteni tradicionalni materijali, poput kamena i vapnenog veziva s dodatkom crvenice, ali i neki suvremeniji, poput utorenog crijepa kojim su krovovi sustavno obnavljani tijekom XX stoljeća.

Iako je u svojim začecima grabaljska tradicijska arhitektura bila minimalistička, utemeljena na optimizaciji učinkovitosti izgrađenog (na što ukazuju izvorne potlehušice), ekonomski je procvat omogućio da već od starih vremena pojedine građevine dobiju estetski motivirane elemente te znatnije dimenzije, koje nije uvjetovala samo korisnost.

Kamen i vezivo

Prvotno građenje *u mortvo* zamijenjeno je u potpunosti građenjem *u živo*, s vapnenim vezivom između kamenih blokova, pa je tako u Velom Grablju danas gotovo nemoguće naći građevinu, pa čak i ruševinu ili staju, koja bi bila građena *u mortvo*, bez veziva.

Vapno je dobivano građenjem i paljenjem japnenica, od kojih je jedna nezapaljena i sačuvana do danas uz cestu prema Starom Gradu. Za gradnju japnenica birane su lokacije na kojima je bilo i vapnenca za paljenje i drva za loženje. Građene su *u mrtvo*, vrlo pažljivo, s odušcima za zrak i voltom od kamena koji ne puca. *U mortvo* su osim *japjenki* građeni i *trimi* – skloništa u poljima, te *meje* i *gomile* koje su nastajale ručnim čišćenjem poljoprivrednog tla od kamena.

Kod građenja *u živo* u vapneni se mort često dodavao određeni postotak zemlje crvenice, ovisno o čijoj količini bi vezivo poprimilo toplu, crvenkastu nijansu.

Kamen za gradnju bio je prirodan izbor za grabaljske graditelje kroz stoljeća, prilagođen zahtjevima podneblja i lako dostupan, a vadio se lokalno, ovisno o namjeni. Boja mu je pretežno vrlo svijetlo siva, no ima i bijelog kamena, tzv. hvarskog mramora, od kojeg je izgrađena i župna crkva. Zabilježeno je da se kamen za novu crkvu građenu 1886. vadio na lokaciji Mekićevica. Početkom 20. stoljeća mnogi su Grabljani radili u hvarskom kamenolomu, te tako stekli vještine u obradi kamena koje su kasnije primijenili i u svojem mjestu: stoga nije neobično da u mjestu gotovo i nema prozorskog okvira koji nije izrađen od bijelog kamena fino isklesanog *na martelinu*.

U smislu obrade, rijetko se koristio lomljeni kamen, a mnogo češće poluklesanci ili grublje klesani blokovi većih dimenzija, čak i kod gospodarskih prizemnica. Tipično su vanjski zidovi građeni u debljini od 60 cm, tipičnoj za dalmatinsko tradicijsko graditeljstvo, koja je pružala optimalnu termičku izolaciju.

Kod mnogih je grabaljskih kuća kamen zidan u redovima s poravnanim ili klesanim licem, gdje su lica i sljubnice uglavnom ravni i međusobno okomiti, dok kod ostalih nalazimo drugo tipično rješenje – uglove od pravilno slaganih

masivnijih klesanaca spojene zidnim plohama od grublje priklesanog kamena obrađenog zidarskim čekićem.

Kod ove druge vrste često nailazimo i na zidanje s obilatim količinama morta i širokim sljubnicama ili *fugama*. Javne su građevine i bogatije kuće zidane od posebno kvalitetnog i lijepo obrađenog kamena - poluklesanaca srednje finoće obrade, s poravnatim licem i donekle pravilnim rubovima, tzv. *na kvadrelu*, dok su one najreprezentativnije - poput zgrade Zadruga – zidane potpuno pravilnim klesancima i kvadrima fine obrade *na bučardu* ili *na martelinu*, gdje je svaki blok obrađen ozrnjavanjem. Vanjski su zidovi bili bez iznimke nežbukani, sve do druge polovice 20. stoljeća

tijekom kojeg je nekoliko kuća ožbukano.

Vanjske stepenice građene su od fino klesanih kamenih blokova obrađenih *na bučardu*, dok je nad vratima konobe rađen *volat* zidan od po dva ili tri klesana segmenta kamena, ili rjeđe od sjekomično postavljenih ploča lomljenog kamena. Dovratnike su činila također po dva ili tri velika izdužena kamena bloka, dok su prozorski okviri pretežno rađeni od bijelog kamena obrađenog *na martelinu*. Za gradnju gusterni koristio se također kamen, nešto lošije obrađen, dok se za žbukanje iskapala glina koja je imala osobito dobre vodonepropusne karakteristike, tako da niti u novije doba nije zamjenjivana cementnim mortom.

Kamena popločenja

Javne površine u Velom Grablju najčešće su obrađivane grubljim vrstama popločenja, većim priklesanim komadima kamena i približno oblim kogolama, koji su ih činili suhim i sigurnim. Ovakva popločenja bila su rahla, s dosta zemlje između kamenih dijelova, vjerojatno kako bi bila manje klizava za teretne životinje i pješake.

Pad terena prevladan je formiranjem niskih i vrlo dugih stuba kojima su raščlanjene uličice. Rubovi stuba bili su učvršćivani gušćim slaganjem većih komada kamena.

Grabaljske uličice zgusnute su oko župne crkve, te nestaju prema rubovima naselja gdje prelaze u veće puteve koji vode prema poljima u okolini mjesta.

Najveći dio ovih jednostavnih i korisnih popločanja izgubljen je kada su mjesni putevi asfaltirani, dakle do 1990. godine, no u manjim je pješačkim ulicama i danas moguće naći donekle ušćuvane dijelove popločanja.

Na javnim prostorima reprezentativnog karaktera postavljane su lijepe, sitne i pravilno oblikovane kogole, među kojima je izbijala trava stvarajući estetski oplemenjene geometrijske rastere. Ovakve su površine obrubljivane fino klesanim bijelim kamenim pločama, kakvima je popločen i prostor ispred crkve, te su sačuvane do danas kao osobito vrijedan dio ambijenta.

Kamene su ploče korištene i kod taracanja poda u kućama i konobama, često i u boljim gospodarskim zgradama, gdje su se sljubnice ispunjavale zemljom, a kasnije mortom.

Kamenim su pločama oblagane i cisterne, a lomljenim pločama pokriveni su sve do 19. odnosno 20. stoljeća krovovi kuća i gospodarskih zgrada. Danas su u tom smislu zastupljene tek na manjem broju građevina, no nalazimo tragove kamenog pokrova na gotovo svim ruševinama u mjestu, što svjedoči o tome da su prije predstavljale isključivo rješenje za pokrove.

Drveni građevni elementi

Za razliku od drugih naselja na krasu, Grablje je imalo količinu drva koja je zadovoljavala potrebe svakodnevnog života i gradnje. Korišteno je za izradu krovnih i međukatnih konstrukcija, pregradnih zidova, podova u stambenim prostorima, te kod opreme otvora – za izradu prozora, vrata i škura.

Za zaštitu od sunca korišteni su vanjski prozorski kapci od punog drva - *škure*, kod kojih, kao

i kod vrata konobe, nalazimo karakteristično dvostruko uklađivanje (dva sloja dasaka, s jedne strane slagane okomito a s druge horizontalno). Takvi drveni kapci odlikuju se izvanrednim izolacijskim svojstvima i otpornošću.

Izvorna stolarija sačuvana je na dijelu grabaljskih građevina koje nisu recentno obnavljane, no pretežno se nalazi u vrlo lošem stanju. Stoga se preporuča izrada replika postojećih ostataka stolarije, te njihovo korištenje kod obnove tipološki sličnih građevina.

Crijep i opeka

Opeke ili *matuni* korišteni su kod gradnje ognjišta i krušnih peći, za vatrootporne površine u njihovoj unutrašnjosti. Nisu se proizvodili lokalno već su u malim količinama dobavljeni izvan mjesta.

Pokrov utorenim crijepom u drugoj je polovici 20. stoljeća gotovo u potpunosti zamijenio pokrov kamenim pločama, kao i pokrov kupom kanalicom kojom se prvotno zamjenjivalo kamene ploče. Mještani navode težinu pokrova kao glavni razlog zašto je sustavno odabiran ovaj tip crijepa, koji danas nalazimo na velikoj većini stambenih i javnih građevina. Pokrov je najčešće postavljan pod nagibom od 45 do 35 stupnjeva.

Umjetni i suvremeni materijali

Umjetni materijali, poput betona, salonita i PVC-a te suvremeno primijenjeni materijali poput metala samo su iznimno korišteni kod obnove pojedinih građevina u Velom Grablju. Na vrlo malom broju građevina izvedeni su neprimjereni pokušaji obnove uz korištenje betona, cementnog morta ili betonskih bloketa. Na nekoliko zgrada umjesto drvenih škura primijenjena je zaštita od sunca metalnim škurama. Ovakvi materijali narušavaju ambijent i estetsku kvalitetu naselja, a njihove fizičke karakteristike većinom ih čine neprimjerenim za uporabu u grabaljskim klimatskim uvjetima.

2.1.2. Tipologija tradicijskog graditeljstva Velog Grablja

Graditeljski korpus Velog Grablja obuhvaća gotovo sve stupnjeve razvoja tradicijske kuće, od primarnog oblika *potlehušice* do kuća *na tri poda*, koje odražavaju ekonomski procvat mjesta tijekom 19. i prve polovice 20. stoljeća. Iako je u osnovi naselje rasutog tipa - kakvo su osnivali stočari - Velo Grablje je kasnijim razvojem oblikovano po četvrtima, relativno organiziranom izgradnjom nizova uz zavojite prilazne puteve, ali i izgradnjom sklopova zgusnutom u uličicama oko monumentalne župne crkve i crkvenog trga, čime je formirano središte mjesta kakvo je inače karakteristično za primorske gradiće ali je strano graditeljstvu krasa. Prvobitne prizemnice kasnije su zamjenjivane bitno većim građevinama, pa su najčešće pretvarane u gospodarske zgrade, no nalazimo i primjere gdje su dograđivane, kao i tragove onih koje su iz različitih razloga napuštene te su se u potpunosti urušile.

Slijedi niz građevina koje se sastoje od gospodarskog prizemlja i stambenog potkrovlja, koje su gospodarskim razvojem mjesta također ponekad pretvarane u pomoćne građevine nakon izgradnje veće zgrade za stanovanje obitelji.

Zanimljivo je da ne nalazimo niti jednu sačuvanu (za kras tipičnu) katnicu sa solarom: nekoliko sačuvanih solara pretvoreno je u betonske terase ili balkone, dok su ostale katnice nadograđene u višekatnice pri čemu je solar uklonjen pa na pročeljima nalazimo varat prvog kata koja 'vise' u zraku.

Gotovo sve sačuvane stambeno-gospodarske zgrade su višekatne – jednokatnice s potkrovljem, dvokatnice i dvokatnice s potkrovljem, te znaju doseći impresivne dimenzije, no niti jedna ne nadvisuje niti ne nadmašuje dimenzijama župnu crkvu kao neprijeporno središte mjesta. Potkrovlje je korišteno za smještaj kuhinje s ognjištem, o čemu svjedoče pojedini sačuvani potkrovnji prozori i dimnjaci, no većina ovih prozora uništena je kod obnove krovništa i promjena pokrova koje su se događale nakon što je uvozom prvih štednjaka počelo izmještanje kuhinja na prvi kat ili u prizemlje, a tavanski prostor postao suvišan.

Suvremena izgradnja bez ambijentalne vrijednosti, izvedena u armiranom betonu ili bloketa, uglavnom se svodi na pomoćne građevine malog volumena, poput garaža i vanjskih sanitarnih čvorova, s izuzetkom dviju stambenih prizemnica vrlo malih dimenzija.

Javne građevine pretežno nose stilska i tipološka obilježja kraja XIX stoljeća, s jakim utjecajem građanske arhitekture iz koje su preuzimani pojedini elementi (na primjer stolarija) ili čitave kompozicije (poput glavnog pročelja zgrade Zadruga). Imućnije kuće koje su građene

ili dograđivane u to doba zatim su preuzimale manje stilske elemente, poput uklađene stolarije ili bravarije koju nalazimo mjestimično sačuvanu (primjerice na župnom dvoru).

Prizemnice - potleušice

Osnovnu graditeljsku formu na krasu predstavljala je prizemnica građena na stijeni – potleušica. U primarnoj, stočarskoj fazi naselja potleušice su bile stambene, da bi izgradnjom većih kuća za stanovanje uglavnom u 19. stoljeću „novcem od buhača“ dobile gospodarsku namjenu. Stajale su samostalno ili u grupama ukoliko su pripadale istoj široj obitelji.

Karakteriziraju ih relativno niski zidovi koji su izvorno bili zidani *u mortvo*, a kasnije su obnavljani *u živo*. Natkrivane su jednostrešnim ili dvostrešnim krovom s konstrukcijom od drvenog kolja, bez stropa u unutrašnjosti, te pokrivane kamenim pločama.

S vremenom se u ovakvim prizemnicama počeo prostor za spavanje odjeljivati od ognjišta, ili bi se jedna do druge gradile dvije prizemnice: jedna za ognjište i boravak, a druga za spavanje. U konačnici su korištene

kao staje – *teze*. Otvora je bilo malo. Vrata su mogla biti nešto šira, no prozori su – ako ih je bilo – bili mali, s nadvojem od neobrađene kamene ploče ili komada drva, ili kasnije s okvirom od četiri grubo obrađena komada kamena, i nisu imali nikakvu zaštitu od sunca. Podovi su bili od nabijene zemlje, a kasnije od grubo obrađenog kamena; fuge su se iznutra pretežno obrađivale mortom i bijelile vapnom.

Stambene katnice s gospodarskim prizemljem

Iako su predstavljale drugi korak na razvojnom putu tradicijskih velograbaljskih kuća, danas u Velom Grablju nalazimo malo stambenih katnica s gospodarskim prizemljem – gotovo sve su nadogradnjom postale dvokatnice ili trokatnice.

Ovakve su stambene katnice bile jednostavne građevine pravokutnog tlocrta, punih ploha raščlanjenih s jednim ili dva mala prozorska otvora, natkrivene dvostrešnim krovom *na dvi vode*, nagiba oko 45 stupnjeva kod starijih ili oko 35 stupnjeva kod novijih građevina. Prizemno se nalazila konoba s malim prozorom i velikim vratima nad kojima je segmentni luk, a na katu su simetrično postavljani mali prozori te ulazna vrata u stambeni dio kuće. Kuhinja je smješтана na tavan, s prozorom – *luminarom* ili malim

zabatnim prozorom za odzračivanje, a ponekad i sa zidanim dimnjakom. U pojedinim je slučajevima kuhinja s ognjištem smješтана u zasebnu prizemnicu uz glavnu zgradu. Bočna pročelja te ono stražnje najčešće nisu imala prozora, osim malog zabatnog prozora na tavanu kojim se dim odvodio iz kuhinje. Tek od 1920-tih kupovinom prvih štednjaka kuhinje se spuštaju na prvi kat, jer nestaje opasnosti od požara. Kod obnova krovništva koje su uslijedile uklonjen je veliki dio postojećih tavanskih prozora *luminarija*, jer nakon izmještanja kuhinja više nije bilo potrebe za korištenjem tavanskih prostora.

Zbog nagiba terena na kojem su građene, ove jednokatnice sa stražnje strane funkcioniraju kao prizemnice s podrumom, pa konoba često ima samo tri zida i stijenu kao četvrti zid. Pod konobe obično je činila živa stijena, ili bi se nabijao od zemlje. Međukatna konstrukcija bila je rađena od drvenih greda na koje je pribijan pod od drvenih dasaka, a pregrade među

sobama također su se radile od drva. Ispred kuće postavljane su kamene klupe na kojima se provodilo slobodno vrijeme i družilo s mještanima.

U Velom se Grablju rijetko nailazi na sačuvani *silor* s voltom ispod kojeg su vrata konobe. Na nekim se zgradama iz sačuvanih otvora vrata na katovima može iščitati da je u ranijoj fazi razvoja kuće *silor* postojao, ali je uklonjen prilikom nadograđivanja. Gornji je kat u prvo vrijeme činila jedinstvena prostorija, no kasnije je izvršena podjela na salu za boravak i komoru za spavanje, koja se mogla dalje dijeliti, te malo predsoblje.

Stambene višekatnice s gospodarskim prizemljem

Brojne su često monumentalne stambene kuće *na dva i tri poda*. Neke su nastale nadogradnjom postojećih starijih struktura, a neke su u cijelosti proizvod ekonomskog procvata koji je u nekoliko navrata obogatio graditeljstvo Velog Grablja. Stoga i ove građevine variraju u kvaliteti izrade i kompozicije volumena i pročelja.

Najljepši primjerci građeni su planski, s pročeljima raščlanjenim nešto brojnijim otvorima, te s vrlo prostranom i visokom konobom u prizemlju. Kod ovakvih je građevina i visina etaža veća nego kod jednokatnica, jer su one osim najnužnijih funkcija imale i onu reprezentativnu i statusnu.

Sva su ostala osnovna obilježja ista kao kod jednokatnice, jedino je novo drveno unutarnje stubište bilo široko i solidno, sa stubama obloženim daskama. Rijetko se na višekatnicama nalazi na *silor*, a češće na neki ostatak koji ukazuje na njegovo ranije postojanje, prije dogradnje.

U Velom Grablju nisu rijetki niti nizovi višekatnica, od kojih je najimpozantniji onaj uz prilaznu cestu, ispod župne crkve (na slici). Karakteristično je da ovakvi nizovi nose tragove dograđivanja, ali i vlasničkih podjela po vertikali, zbog čega nije neuobičajeno da se dvije polovice iste višekatnice nalaze u sasvim različitom građevnom stanju.

Teze ili staje

Kada su prvobitne potleušice izgubile stambenu funkciju mahom su pretvorene u staje ili *teze*. Od kasnije izgrađenih gospodarskih prizemnica razlikuju se skromnošću, lošijom kvalitetom i grubljom obradom kamenog materijala, manjim otvorima vrata i nepostojanjem prozora koji na kasnijim stajama nisu bili neophodni. Vrata su uokvirena masivnim, grubo klesanim blokovima a ponekad premošćena i grubim drvenim nadvojem, prozori su uokvireni nešto manjim komadima kamena, nemaju zaštite od sunca, a jednostrešan ili dvostrešan krov pokriven je kamenim pločama. Zid je uglavnom solidno, zidano s dosta obilatim

korištenjem vapnenog veziva s dodatkom crvenice, te dosta često s uglovima ojačanim bolje klesanim kamenim blokovima. U Velom Grablju sve su staje građene *u živo*, što svjedoči o bogatstvu mjesta, ali i značaju koji su mještani pridavali gospodarskim sadržajima.

Gusterne

Gusterna u koju se kišnica slijevala s krova u Velom Grablju je neizostavno građena uz kuću: zidana je od kamena, te iznutra žbukana smjesom gline i crvenice. Oko imućnijih kuća bilo ih je i više. Grlo *gusterne* bilo je na vrhu zidanog kubusa, ili kasnije na površini prigradenoj uz višekatnicu koja je služila i kao ograđena terasa. Grlo se poklapalo željeznim ili drvenim poklopcem koji se zaključavao, zbog velike vrijednosti koju je voda predstavljala. Zajedničke su *gusterne* za čitavo mjesto izgrađene tek nakon 2. svjetskog rata na inicijativu Zadruge koja je aktivno sudjelovala u rješavanju životnih problema mjesta. Iz toga

možemo zaključiti da su Grabljani izgradnjom brojnih individualnih *gusterni* (od kojih je dio danas zarastao i teško uočljiv) uspijevali pokriti potrebe svojih kućanstava iz vlastitih *gusterni*. Voda s krovista – koja su služile kao kolektori - do njih je dovođena na različite načine, od kamenih konzola do recentnih limenih žljebova. Mali dio *gusterni* i danas je aktivan i održavan.

Krušne peći

Iako je ranije u mjestu bio manji broj krušnih peći, koje je koristilo više obitelji uz naknadu vlasniku, kasnijim je razvojem mjesta gotovo svaka kuća dobila vlastitu peć. Sama je peć bila dna i svoda zidanog od *matuna*, a ugrađivana je najčešće u kamenu građevinu pokrivenu kupom ili kamenim pločama. Ponekad je peć ugrađivana i u veće gospodarske građevine, pa nije moguće ustanoviti njihov točan broj. Ložištu se pristupalo kroz vrata za loženje, a peć je obavezno imala i druge iskustveno formirane dijelove poput odlagališta za tanjur, niše za

šibice te niše za *kotlenku*. Sa strane peći moralo se ostaviti *dušpir*, otvor za odzračivanje.

Ostale gospodarske građevine

U sklopovima vezanim na stambene građevine nalazimo ostatke brojnih gospodarskih građevina malih dimenzija, najčešće natkrivenih jednostrešnim krovom od kamenih ploča. Korištene su kao nastambe za manje domaće životinje i spremišta za poljoprivredni alat. Čak su i ovako male građevine najčešće građene *u živo*, iako od manjih i lošije obrađenih komada kamena.

Uz njih se od gospodarskih građevina ističu *trimi* – skloništa valjkastog oblika, visine oko 3 metra, natkrivena stošcem od kamenih ploča. Građeni su u suhozidu, u poljima oko Grablja,

te opremani svime nužnim za paljenje vatre. Uz njih je obično zidana i gusterna. Prema literaturi, posljednji su podignuti oko 1940. godine. Petrić bilježi da su pojedini Grabljani i živjeli u *trimima*, iako su u Grablju imali kuće.

2.1.3. Karakteristični elementi tradicijske gradnje

Tradicijske građevine Velog Grablja odlikuju se uniformnošću i ujednačenošću u oblikovanju graditeljskih elemenata i detalja, pa rijetko nailazimo na odstupanje od nepisanih graditeljskih pravila koja su Grabljani poštovali. Ovi su elementi i detalji većinom sačuvani do danas, tek s pojedinačnim iznimkama ili odstupanjima uslijed kasnijih popravaka ili pokušaja obnove.

Krovovi i strehe

Lomljene kamene ploče, glatke ali nepravilne površine, korištene su od davnina za izradu krovnih pokrova. Sljemena krovova, kao i uvale na sudaru krova i zida ili na spoju dva krova, pokrivala su se također kamenim pločama, te kasnije nizom kupa kanalica, a krovovi kuća u nizu povezivani su u veće vjetrootporne površine kada je to bilo moguće. Kod rekonstruiranih krovova sljeme je pokrivano redom žlijebnjaka – kupa. Na manjem broju građevina nalaze se na krovu raznoliki dimnjaci *fumori*, koje nalazimo od jednostavnih do složenijih po obliku, građene od kamena a kasnije od matuna.

Oluci su u početku bili od kamenih ploča, te činili sastavni dio krovne plohe kojoj je promijenjen nagib pri donjem rubu krova. Najdorađeniji oblik kamenih oluka nalazimo u fino klesanom *konolu*, položenom ispod krova, pod nagibom, na kamene konzole, kakav je sačuvan na najstarijem dokumentiranom sklopu građevina u Velom Grablju, neposredno ispred župne crkve.

Nakon što su gotovo svi kamene pokrovi u mjestu zamijenjeni utorenim crijepom, postavljeni su i limeni žljebovi i oluci koji dosta loše podnose lokalne klimatske uvjete te su uglavnom zahrđali. Na građevinama u Velom Grablju zbog male količine oborina i velikog broja sunčanih dana ne nalazimo istaknute završne vijence pod krovom.

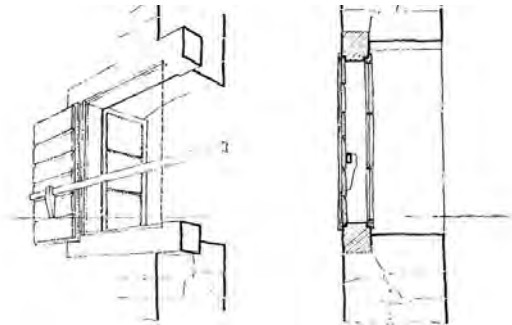
Otvori

Okolo otvora stambenih građevina u najvećem se broju slučajeva nalaze okviri od klesanog bijelog kamena, presjeka od 14x14 cm do 18 cm, obrađeni *na martelinu* sa zaobljenim bridovima. Stariji pragovi obično su izjednačeni s površinom zida, a noviji su obično istaknuti oko 2 cm. Kod gospodarskih građevina okvir prozora je obično sastavljen od četiri veća komada kamena, grubo priklesana. Dovratnici su često rađeni od dva ili tri izdužena komada lijepo obrađenog kamena, a kod reprezentativnijih građevina od cjelovitog komada kamena obrađenog na *martelinu*. Drvena su se prozorska krila izravno prilagođavala u utore klesane u kamenom okviru prozora ili vrata.

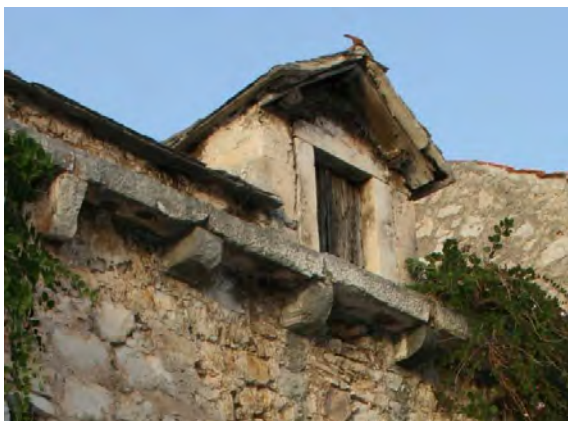
Vrata prizemnica skromna su i puna, od jednostrukog sloja dasaka, vrata konoba i škure izrađena su kao dvostruko uklađena, dok na vratima stambenih katova nailazimo i na ostakljena dvokrilna, jednoslojna drvena vrata preuzeta iz građanske arhitekture. Tradicijske građevine nemaju balkona ni terase, jer je u tu svrhu služio silor. Kasnije su uz zabatna pročelja višekatnica dodavane prizemne strukture (ponekad u svojstvu gusterne) čiji su ravni krovovi služili kao terase.

Prozor je uvijek bio dvokrilan, zaokretan i s jednostrukim ostakljenjem. Prozorska krila podijeljena su u tri dijela kako bi se smanjila šteta kod pucanja stakla. Dimenzije su tradicionalno između 70 i 90 cm širine i 100 do 130 cm visine, a dimenzije su se s vremenom povećavale u odnosu na prvobitne. Površina otvora od približno 1 metra kvadratnog osiguravala je prihvatljivu temperaturu unutarnjeg prostora u svim godišnjim dobima. Ponekad se ispod prozora postavljalo kamene konzole kao nosač daske za cvijeće.

U konobama postoje mali prozorski otvori za provjetravanje povišeni od zemlje i zaštićeni rešetkom. Kod nekih potleušica nad vratima ili prozorima nalazi se okapnica izrađena od kamene ploče, kao zaštita od sunca i oborina.

Krovni prozor – luminarij

Krovni prozori služili su za provjetravanje *kužine*, koja je bila smještena na tavanu. Nalazili su se uglavnom u središnjoj osi pročelja, a najčešće se radilo o samo jednom *luminariju*. Bio je izgrađen od drvene konstrukcije, s jednostrešnim ili dvostrešnim krovom pokrivenim kamenim pločama. Glavno pročelje *luminarija* obično je zauzimao klasičan dvokrilni drveni prozor podijeljen na šest polja, te zaštićen škurama.

Danas ih je u Grablju sačuvano tek nekoliko, jer su većinom uklanjani kada je kameni pokrov zamjenjivan crijepom, a kuhinja uslijed korištenja štednjaka umjesto ognjišta spuštana na prvi kat.

Unutarnji prostor

Unutrašnjost prizemnica bila je skromna, s podom od nabijene zemlje ili jednostavnog popločenja, te eventualno pregradom od jednostrukog sloja dasaka.

Interijer razvijene stambene kuće bio je žbukan vapnenom žbukom, s daščanim stropom te podom od jednostrukog sloja dasaka. Pregradni su zidovi također rađeni od drvene konstrukcije i dasaka, te su se mogli žbukati.

Unutarnja su stubišta također rađena od drvene konstrukcije te oblagana daskama i ličena.

Unutarnja je stolarija od one primitivne, daščane, s vremenom postala nalik građanskoj, obično jednostruko uklađena. Željezni okovi koji su služili za otvaranje vrata i prozora i danas su prisutni na većem broju građevina a neki od njih nose izrazitija stilska obilježja.

Od ostale opreme, kuhinjski *lavel* od kamena dubok oko 10 centimetara ugrađivan je u nadsvođenu nišu ispod kuhinjskog prozora. Voda se iz njega odvodila kamenim žlijebom, a služio je kao radna ploha za čišćenje i rezanje hrane.

Ognjišta

Tipično se ognjište nalazilo uz zid u kuhinji na tavanu, ili u prizemnici dograđenoj uz kuću. Bilo je četvrtastog oblika i površine nešto veće od kvadratnog metra, te oko pola metra izdignuto od tla. Unutar drvenog okvira ili kamenog obzida ognjišta nalazila se površina za loženje od poslaganih matuna. Starija su ognjišta bila smještena uz tlo, a s vremenom su se podizala radi lakše uporabe. Ona u prizemnicama najčešće nisu imala napu i dimnjak, već su prozori kuće služili za odzračivanje.

Sve do 20. stoljeća ognjište bilo je središte obiteljskog života, pogotovo tijekom zime. Nad ognjištem visile su o gredi *komoštre* od željeznih karika, na koje se vješao kotlić *bronzin*. Za odlaganje vrućih lonaca služile su *trinoge*. Lijep primjer ognjišta ugrađenog u unutarnji prostor sačuvan je u starom župnom dvoru, u prizemnom sjevernom dijelu, te je još u povremenoj uporabi.

2.1.4. Pokretna materijalna baština – oprema grabaljskog doma

Oprema doma je bitan dio materijalne baštine mjesta bez kojeg je nemoguće rekonstruirati autohtoni ambijent. Najbitniji elementi tradicijske opreme doma tipični su za čitav otok ali i širu regiju. Marljivi su i pretežno imućni Grabljani raspolagali solidnim inventarom namještaja koji je još sačuvan u mnogim kućama.

Najjednostavnije elemente namještaja mogli su izrađivati lokalni drvodjelci ili sami domaćini, no veći i značajniji komadi poput spavaćih soba ili kuhinjskih kredenaca kupovani su i dovoženi u mjesto. Grabaljske su kuće iznutra uređivane posebno nakon 1933. godine, kada su neki Grabljani postavljali čak i parkete inače tipične za građanske kuće.

U Grablju je zbog dobrog imovnog stanja građanska kuhinja dosta rano zamijenila krašku kuhinju s kominom, spustila se s tavana, a pritom i opremila kamenim lavelima, drvenim stolom i stolicama, te lijepim kupovnim kredencima. Uz ognjište se sjedilo na tronošćima, klupama ili jednostavnim stolicama, a po kući na solidno izrađenim građanskim stolicama.

U spavaćim sobama nalazile su se postelje s *lancunima* od lanenog platna, te tkanim pokrivačem bijcem, a pokraj njih noćni ormarčić *kantunal*. Odjeću se čuvalo u škrinjama, a kasnije i u komodi *komo*, te u ormarima.

Mnogo je inventara sačuvano u grabaljskim konobama, pogotovo gospodarskog pribora vezanog za maslinarstvo i vinogradarstvo, te uzgoj lavande, obzirom da se mali broj mještana još uvijek bar povremeno bavi poljoprivrednim aktivnostima.

2.2. OSVRT NA NEMATERIJALNU BAŠTINU VELOG GRABLJA

Nematerijalna baština Velog Grablja jedno je od najvećih bogatstava kojima mjesto raspolaže, te predstavlja poveznicu između njegove prošlosti i sadašnjosti. Iako je dio podataka dostupan u literaturi te kod lokalnih kazivača, ovaj značajan vid baštine zahtijeva zasebno stručno etnološko istraživanje. Preporučljiva je izrada etnološkog elaborata na temelju kojeg bi bilo moguće u potpunosti rekonstruirati nekadašnji život Velog Grablja.

Običajna baština Velog Grablja

Običajna baština Grablja još je sačuvana, a dijelom i živi zahvaljujući velikoj povezanosti iseljenih Grabljana s mjestom.

Posebno je značajan blagdan zaštitnika mjesta, Svetih Kuzme i Damjana, koji se slavi 26. rujna. Običaj je da na taj dan u Velo Grablje dođu svi iseljenici kojima je to moguće ili njihovi potomci, pa čak i oni iseljeni u prekomorske zemlje. O ovom i drugim većim crkvenim blagdanima grabaljski pjevači i danas izvode posebno lijepe tradicionalne napjeve, pogotovo tijekom božićnih blagdana i Velikog tjedna - *Vele šetemone*.

Sačuvani su dokumenti i sjećanja nekih ranijih grabaljskih župnika koji svjedoče o crkvenim običajima vezanim uz godišnji ciklus, poput onog don Ivica Matulića koji opisuje svoje službovanje u Velom Grablju 1969. godine kada je Grablje imalo oko 160 stanovnika. Tako je opisan običaj da za Cvjetnicu žene i djeca slažu maslinove grane i cvijeće u ogromne bukete koje su u crkvu nosila djeca, te da su Grabljani već dan ranije sami bogato kitili crkvu cvijećem. Kod pjevanja odabrani bi muškarci, odjeveni u bijele *tonike*, držali svijeće na štapovima-*torce* koje se i danas čuvaju u sakristiji. Za Sv. Antonija izrađivalo se *polme* od lavande, a zabilježeno je da se u Grablju i okolnim selima prve grozdove grožđa bralo i vješalo na crkvene lustere, kao zalag za dobru berbu.

Za karnevala su maškare išle od kuće do kuće gdje bi od domaćina dobili jaja kao nagradu, priređivalo se velik i veseo ples, jele su se *hrustule*, a na kraju se spaljivalo lutku *Jureta Karnevala* kao glavnog krivca za sve loše što je

obilježilo proteklu godinu. Petrić opisuje i običaj godišnjeg ciklusa zvan *maži* – po mjesecu svibnju, kada su mladići svojim odabranicama izražavali naklonost cvijećem u *pitarima*. Pjevanje u Grablju - *grabajsko kantonje* - nije bilo samo crkveno, već i svjetovno: pjevalo se mnogo i rado. Mještani se sjećaju noći u kojima se sjedilo na Petrori dok se destiliralo lavandino ulje, kada bi se okupili svi Grabljani iscrpljeni od cjelodnevnog rada, te se opušali šalama i pjevanjem. Mladići bi se svake večeri nakon večere okupljali Na Mirić pa bi zapjevali ili išli u serenade pod prozore djevojaka. Pjevalo se i na osobni blagdan - rođendan ili imendan, u kući slavljenika, te o važnijim prigodama životnog ciklusa, poput vjenčanja.

Neki su sportovi (koje navodi Petrić) također pripadali običajnoj baštini mjesta, poput *balota* koje se igralo na Plot, a kasnije na novom igralištu u Molu Bondu, igre *zoga-falo*, ili igre antičkog porijekla *balun od ruke* koju se igralo kožnom loptom, najčešće o blagdanima. Sportovi su općenito imali dosta važno mjesto u svakodnevnicu, pa je Grablje zarana dobilo nogometni, a zatim i odbojkaški klub. U prvoj četvrtini 20. stoljeća imalo je već dva sportska društva.

Tradicijska prehrana

Tradicijska prehrana Velog Grablja dijelom je kao običajni element sačuvana do danas u kuhinjama i kuharicama starijih Grabljana - u samom mjestu, ali i u Hvaru te većini mjesta u koje su se Grabljani iseljavali. Ovo se pogotovo odnosi na pojedina blagdanska jela te na blagdanske jelovnike.

Svakodnevna se prehrana temeljila na povrću začinenom maslinovim uljem, poput krumpira, luka, špinata, *zeja* i *pomidora*, na grahoricama – grašku, *fažolu* i slanutku, te lokalno uzgojenim žitaricama poput ječma i raži, a kasnije je dosta korišteno i kupovno brašno, te riža i tjestenina. Ovisno o prigodi i mogućnostima, prehrana se obogaćivala jajima, sirom, ribom, iznutricama i mesom.

Mogućnosti čuvanja hrane bile su sve do elektrifikacije mjesta u drugoj polovici 20. stoljeća skromne, što je dodatno ograničavalo primjenu pokvarljivih namirnica poput mesa i ribe; no Grablje je kao ekonomski napredno mjesto već od početka 20. stoljeća imalo mesnice i ribarnicu što je znatno olakšalo opskrbu.

Meso koje se dobivalo od vlastitih domaćih životinja obrađivalo se na razne načine, tako da bude maksimalno iskorišteno. Dio mesa za skoriju uporabu čuvao se soljenjem, te držao u košari u gusterni, a ono za kasniju uporabu stavljalo se u salamuru te potom sušilo. Od iznutrica i nogu životinja izrađivali su se ukusni *kulinčići* ili *dropčići*, a glavu se jelo odvojeno. Jela pripravljena od svježeg mesa - na lešo ili na pašticađu - jela su se rijetko, uglavnom o blagdanima. Od mlijeka ovaca i koza izrađivao se vrlo ukusan sir koji bi se ostavljao dozrijeti u maslinovom ulju - *sir u uju*.

Ribu se jelo češće, iako su Grabljani sami rijetko išli u ribolov. Svježu se ribu pripremalo na *brujet*, s *pulentom* od kukuruznog brašna, ili najčešće na gradele (*gradikule*). Sve što bi ostalo stavljalo se u *savuru* – marinadu od octa, ulja, bijelog luka i ružmarina, te jelo drugi dan. Svježu ribu se na kraće vrijeme čuvalo soljenjem, ili na duže usoljavanjem za koje je osobito prikladna bila sitna riba poput *minčuna*, girica i sl.

Kruh se pekao jednom tjedno, pri čemu se kod svakog miješenja djelić tijesta odvajao te se od njega radio kvas za slijedeći tjedan. Pekao se u *turtama* – štrucama, te u obliku manjih *publica* za djecu, a ukoliko se nije imalo vlastitu peć i vlasniku peći se morao dati *pripećak*. Posebni oblici kruha kakvi su poznati i drugdje na dalmatinskim otocima bili su tipični za pojedine blagdane, pa se tako za Božić u tijesto ubadalo bajame, a za Uskrs jaja.

Prvobitno raženo i ječmeno brašno kasnije je zamijenjeno kupovnim pšeničnim te kukuruznim, od kojeg se kuhalo *pulentu*.

Petrić navodi čitav niz tradicionalnih jela: *divje zeje*, *zeje na kvasinu*, *zeje na pomidore*, *maništra na suho*, *fažol s maništrom*, *varina na Sv. Barbaru*, *joja na pomidore*, *rizi na kvasinu*, *rizi na mliku*, *pećica na tečicu* i *pašticađa*, *poparžen kruh supa s vinom i ujem*, *panoda*, *panibrod* i *polijen papa*.

Za začini su korišteni maslinovo ulje i kvasina, dobivena od vina, te aromatično bilje poput *mravinca* (origana).

Od slatkog se konzumiralo razne vrste marmelade, te o blagdanima *pašurate* i *hrustule* uvriježene šire u Dalmaciji. Za vlastitu se uporabu uzgajalo voće koje se jelo svježe ili sušeno, te ga se pripravljalo kao marmeladu; zabilježeno je da je u Grablju bilo smokava, bajama, bresaka, kupina, jabuka, šipka, trešanja, rogača i višanja. Za jelo se odabiralo i najbolje grozdove grožđa i plodove masline.

Pilo se vodu kišnicu, ponekad s malo kvasine, te razne čajeve za koje se bralo kamilicu, sljez, metvicu i drugo ljekovito bilje. Osim toga pilo se i mlijeko, najčešće kozje.

Vino se rijetko kada pilo čisto odnosno *cilo*, najčešće se pilo kao *bevanda* koju se u stara vremena dobivalo razvodnjavanjem i ponovnim fermentiranjem ostataka grožđa nakon tiještenja vina. U novije vrijeme *bevanda* se radi razrjeđivanjem vina s vodom.

Prošek se također radio od grožđa, a pio se kao desertno vino u posebnim prigodama u kojima su rađene slastice. Rakiju se također pilo tek ponekad, ali ju se često koristilo u medicinske i dezinfekcijske svrhe.

Poljoprivreda i gospodarstvo

Grabaljska je zemlja u doba osnivanja mjesta uglavnom već imala vlasnike – pretežno lokalno plemstvo i Crkvu ili općinu, pa su Grabljani od početaka bavljenja poljoprivredom polja morali uzimati u zakup po kolonatskom sustavu, *na težoka*.

Ovaj modalitet zakupa podrazumijevao je dugoročne, nasljedne ugovore između obitelji - 'na vječna vremena' ili 'dok loza traje', tijekom kojih bi najmoprimci morali vlasnicima od svakog uroda davati između petine i trećine plodova.

Već u 18. stoljeću počeli su pojedini uspješniji Grabljani kupovati zemlju koju su obrađivali od osiromašenih plemićkih obitelji, a kasnije i od države; agrarne reforme uslijedile su tek nakon Prvog i Drugog svjetskog rata. Zanimljivo je da su i nakon toga Crkvi ostala tri posjeda kao izvor prihoda, te da su te posjede dobrovoljno obrađivali mještani.

Prvi su grabaljski posjedi bili obrađivani podno sela; u toj se fazi cijeno crvenu, a ne pjeskovitu vrstu tla. No, kasnije se pjeskovito tlo pokazalo pogodnim za vinogradarstvo, a grabaljska su se polja - otimana od kamena - proširila doslovno posvuda oko mjesta. Površinu tla mjerilo se *motikama* – jedna *motika* imala je oko 400 kvadratnih metara.

Grabljani su u početku živjeli od vinogradarstva, a za svoje su potrebe sadili još i žitarice, grahorice i slično, tako da je gotovo svaka obitelj imala svoje *žorno* za mljeti ječam i raž. Kasnije je postalo neisplativo uzgajati žitarice, koje se radije kupovalo u plodnijim krajevima i dopremalo morem, a uveden je buhač kao poljoprivredna kultura uvelike zaslužna za prosperitet mjesta.

U 20. stoljeću mjesto buhača preuzela je lavanda. Kako se ljeti istovremeno morala obavljati većina poljoprivrednih poslova, dolazila je i radna snaga iz Dalmatinske Zagore, no nije došlo do trajnijih migracija. Hrana se dopremala u polje, malu djecu se često nosilo sa sobom, a u periodima intenzivnog rada u poljima bi se i prenoćilo. Udaljenija polja imala su kućice – *trime*, u kojima se moglo skloniti i naći vode.

Uzgoj aromatičnog bilja

U Velom Grablju aromatično je bilje vrstama mnogobrojno te uglavnom autohtono i samoniklo. Stoga se, kao i na čitavom otoku, eterična ulja proizvodilo od davnina.

Prvobitno je dominirala prerada ružmarina, pa je uvođenjem prerade lavande u 20. stoljeću na nju primijenjena ista tehnologija kao i na ružmarin: želo se ručno, srpom, te destiliralo u kotlovima, jedino se ružmarin prethodno moralo osušiti i odvojiti od grana. Kod *kuhonja* ulja u napunjene se kotlove puštala vodena para koja je izvlačila ulje iz lišća, a u posudi za dekantiranje se odvajalo ulje od vode i vodu vraćalo u proces. Postoji predaja da se na otoku pred više stotina godina uzgajao i šafran, koji je postizao visoku cijenu.

Uzgoj aromatičnog bilja bio je toliko razvijen da je Grablje već pred 116 godina osnovalo svoju „Ružmarinsku zadrugu“, a već 1902. godina započelo je proizvodnju na suvremen način, pomoću destilacijskih uređaja i kotlova nabavljenih preko Zadruge.

Izgrađena je i zasebna zgrada destilerije na Petrori, uz koju se nalazila lokva za hlađenje vode, a s vremenom je dodana i gusterna za potrebe destiliranja. Svi su Grabljani nosili

vreće bilja za destiliranje na zaravan pred zgradu destilerije, a redosljed je određivan ždrijebom – *brušketom*.

Postojali su i prijenosni, starinski uređaji za destilaciju koje se koristilo u polju neposredno nakon žetve, te koje su Grabljani nosili sa sobom ukoliko su išli žeti aromatično bilje na udaljenijim lokacijama. Grabljani su udruživanjem u Zadrugu dali poseban poticaj napretku mjesta i pokazali iznimnu ekonomsku zrelost.

- **Buhač**

Buhač ili *buhoč* je biljka s insekticidnim svojstvima, prah od čijih cvjetova osušenih i mljevenih u prah sadrži piretrin koji djeluje insekticidno a istovremeno neškodljivo za ljude i druge toplokrvne organizme.

Sustavni uzgoj buhača preuzet je vjerojatno iz obližnjih Selaca između 1850. i 1860. godine, te je već tijekom slijedećih desetak godina postao visoko profitabilan. Uz uzgoj ružmarina i vinove loze bio je među najzastupljenijim poljoprivrednim kulturama, stoga se nakon što je 1918. filoksera uništila i grabaljske vinograde na njihovim mjestima dijelom zasadio buhač. Dalmacija je u drugoj polovici 19. i u 20. stoljeću bila jedan od vodećih svjetskih proizvođača buhača, vrhunac je dostigla 1926. dok je danas proizvodnja gotovo zanemariva. Tome je pogodio dramatičan pad cijena između 1926. i 1940. godine uslijed početka proizvodnje sintetskih insekticida. O mjestu koje je buhač imao u ekonomskom prosepritu mjesta svjedoči podatak da su cvjetovi buhača stavljani u temelje crkve kada se gradila. Od novca dobivenog prodajom buhača izgrađeno je Velo Grablje kakvo poznajemo danas: od vlastitih sredstava Grabljana izgrađene su škola, crkva, zajednički zadružni objekti kuće, potlehušice su podignute ili su izgrađene nove kuće na jedan, dva ili tri kata, a kamene ploče na krovovima pritom su zamijenjene lakšim crijepom.

- **Ružmarin**

Aromatično eterično ulje ružmarina, lokalno zvano *kvatašencija*, od davnina se proizvodilo na otoku Hvaru i koristilo zbog svojih ljekovitih svojstava i ugodnog mirisa. Ružmarinovo se ulje u Velom Grablju kontinuirano proizvodilo stoljećima i Grabljani su mu se vraćali kada bi u drugim poljoprivrednim kulturama nastupila recesija. Osim ulja, na cijeni je bio i ružmarinov sušeni list, koji se koristio kao začim.

Tehnologija proizvodnje u početku je bila jednostavna i uključivala prijenosne kotlove koje se koristilo u polju, s morskom vodom za hlađenje, dok se početkom 20. stoljeća prešlo na suvremene destilacijske kotlove koje je nabavila grabaljska Zadruga. Neki su Grabljani išli na udaljenija polja destilirati ružmarin, a ukoliko se radilo o općinskim zemljama za dodjelu prava organizirale bi se licitacije. Nakon ručne žetve srpom ružmarin bi se slagao u hrpe koje bi se opteretilo većim kamenom, a kada bi se osušio grančice bi se mlatilo *vilorom* i listićima punio kotao. Ovim

mukotrpnim procesom dobilo bi se između 20 i 100 kilograma ružmarinovog ulja po obitelji. Ova se proizvodnja povećavala u periodima u kojima je ulje postizalo posebno dobru cijenu – primjerice pod francuskom okupacijom 1805. te oko 1920. godine. Nakon tog razdoblja došlo je do opadanja potražnje i proizvodnje, jer je prirodno ružmarinovo ulje u kozmetičkoj industriji zamijenjeno sintetičkim spojevima. Danas je, uslijed iseljavanja i niza požara, u Velom Grablju proizvodnja gotovo sasvim zamrla.

- **Lavanda - levonda**

Lavanda je kao samonikla biljka oduvijek rasla oko Velog Grablja, no tek u 20. stoljeću počela se sustavno uzgajati i koristiti u poljoprivredne svrhe. Do tada se tek ponekad koristila kao ukrasna biljka ili bi ju se zbog mirisa dodavalo vodi za pranje.

Prijelomna je bila 1928. godina, tijekom koje su inženjeri F. Tabain i A. Bradanović održali na otoku niz predavanja o uzgoju lavande i proizvodnji lavandinog ulja. Sugestije predavača poslušao je Bartul Tomičić Bortetov (*barba Borte*) koji je od svog preko 90 godina starog grma domaće lavande uzeo sadnice i

posadio ih gotovo potajno. Mještani su se u opravdanost sadnje lavande uvjerali kada je *barba Borte* prvu litru ulja prodao za protuvrijednost od 250 kilograma brašna. Sadnja lavande se brzo proširila: sadilo se domaći *lavandin - budrovku* ili sadnice *lavande vere* koje je nabavljala Zadruga. Uskoro se pokazalo da je domaća sorta lavande bolje prilagođena grabaljskoj mikroklimi, daje bolji prinos u danim uvjetima, a kvalitetom je vrlo slična jer se radi o hibridu *lavande vere*.

Lavanda je dobro podnosi sušna razdoblja i davala je dobre prinose u relativno kratkom roku. Osobito dobru cijenu postizala je nakon 2. svjetskog rata, kada je u nekim godinama kilogram ulja prodavan za mjesečnu radničku plaću, pa je lavanda imala značajnu ulogu u ekonomskoj obnovi mjesta u tim teškim vremenima. Cijene počinju padati već 1956. godine, a s njima i proizvodnja, koja je u Grablju ipak bila stalno prisutna sve dok nasadi lavande nisu stradali u nizu velikih požara krajem 20. i početkom 21. stoljeća. Danas je proizvodnja prisutna, ali na žalost u minimalnim količinama. Ostalo je zabilježeno da je najveći pojedinačni proizvođač lavande bio Lorenc Tudor, koji je proizvodio 500 kg ulja iz po 50 000 busena, a Grabljane je zadužio i kao autor knjižice o Velom Grablju.

Maslinarstvo

Maslinarstvo je na Hvaru prisutno od pamtivijeka, pa je i u Grablju vjerojatno već od samog utemeljenja naselja. Od maslina se koristilo sve – najljepši sirovi plodovi odvajali bi se za jelo, ostatak tiještilo u ulje, a ostatke od tiještenja - *murgu* koristilo se za kuhanje sapuna po domaćinstvima. No zbog razlike u kvaliteti poljoprivredne obrade masline su tada rađale svega jednom u nekoliko godina, pa su i prihodi od maslinarstva bili vrlo ograničeni. Tek od polovice 20. stoljeća počinje suvremenije obrađivanje maslinika (s čišćenjem, obrezivanjem, sječom, gnojenjem) pa znatno rastu i prinosi.

Grabaljske su obitelji imale maslinike od po 100 do 150 stabala, a stara bi se stabla sjekla i regenerirala. Stare su maslinike krajem 20. stoljeća uništili požari, pa je danas broj stabala drastično smanjen. Tehnologija proizvodnje mijenjala se s vremenom, no u Grablju je zadržana tradicionalna berba rukama. Prije se masline mljelo kamenim mlinskim kotačem pričvršćenim uz zid, kojeg je putem drvene poluge pokretalo nekoliko odraslih ljudi; zatim bi se tijesto od maslina u vrećama gazilo nogama i zalijevalo vrućom vodom. Kasnije je na kotač ugrađen motorni pogon, a vreće tijesta tiještilo se hidrauličkom prešom. Uljara je u Grablju radila do 1960. godine, nakon čega Grabljani masline nose tiještiti u suvremenije uljare u obližnjim mjestima. Ulje se skladištilo u keramičkim žarama do 50 litara zapremnine, ili u kamenicama klesanim od bloka kamena zapremine do 200 litara, koje se poklapalo jednostavnim drvenim poklopcem. U mnogim su konobama i danas sačuvani lijepi primjerci kamenica.

Vinogradarstvo

Uzgoj vinove loze prati Velo Grablje od njegovog nastanka, a dugo je vremena predstavljao i glavnu poljoprivrednu kulturu koja je Grablje transformirala iz stočarskog u poljoprivredničko mjesto. Vinograde se u početku sadilo na crvenoj, a ne na pjeskovitoj zemlji, dok je kasnije situacija bila obrnuta jer se pokazalo da su uz malu njegu prinosi na pjeskovitom tlu veći, a kvaliteta vina bolja. Sadilo se u terasama - *lazama*, na zemlji čišćenoj od sitnog kamena savure, koji je potom slagan u *kolnike*, *gomile*, *meje* i *duple meje*.

Prinosi su bili skromni, jer je na škrtom zemlji bilo potrebno i po četiri puta više rada nego drugdje na otoku da bi se dobio hektolitar vina. Grabljani su grožđe uzgajali i za jelo, marmelade, rakiju i prošek, ali najviše za proizvodnju vina koje su razlikovali po boji (ne po sortama) na *crno* i *opol*. Sadile su se sorte *veli plavac* za crno i *palaruša* te kasnije *molo mekuja* za bijelo vino.

Kvalitetu vina počela je sustavno kontrolirati tek Zadruga, iza 1900-te godine. Obradivanje vinograda ostalo je ručno usprkos napredovanju tehnologije, prvenstveno zbog strmog i nepristupačnog terena. Okopavalo ih se bar dva puta svake godine, a svake četvrte godine gnojilo se vinograde stajskim gnojivom. Grožđe se iz vinograda moralo dopremati na mazgama ili mulima, u *misima* ili kasnije u plastičnim vrećama. Prvo bi se prešalo mošt drvenim prešama – *turnjima* (s *podićem*, dvije *loze*, dvije *kobile*, dvije *škrove* iz drveta, *lisom* pletenom iz bambusa) ili kasnije željeznim prešama. *Podiće* za drvene preše danas još možemo naći ugrađene u tlo ispred grabaljskih konoba.

Od *dropa* koji bi ostao nakon cijeđenja radila se bevanda i kuhala rakija. Prošek se pripravlja od suhog grožđa ili svježeg mošta. Vino je svaka obitelj čuvala u svojoj konobi. Nastojalo ga se prodati do slijedećeg proljeća.

Grabaljski su vinogradi dugo ostali pošteđeni bolesti koje su poharale francuske, talijanske a zatim i dalmatinske vinograde; uvedena je i zaštita sumporom (od pepelnice) i bordoškom juhom (od peronospori) za što je materijale osiguravala Zadruga. U to su doba ostvarivani visoki prihodi od vina, koje je prodavano u Europu. No usprkos naporima je 1914. došla filoksera: izumrli su čitavi vinogradi, a s njima i stare autohtone sorte grožđa. Često je kraj vinograda značio i naprasno istjecanje ugovora o zakupu 'dok traje loza', pa su ekonomske posljedice bile vrlo teške.

Vinograde se obnavljalo do polovice 20. stoljeća, kada je uslijed rata i zbjega u El Shatt ponovno došlo do zamiranja proizvodnje. Proizvodnja je u drugoj polovici 20. stoljeća obnovljena, ali je zatim uslijed niza katastrofalnih požara ponovno zamrla te danas postoji u vrlo malim razmjerima.

Ostale poljoprivredne kulture

Od ostalih poljoprivrednih kultura valja spomenuti žitarice, koje su kao svakodnevna nužda mukotrпно uzgajane usprkos škrtom tlu: bili su to ječam, raž i grahorice, te lan za platno koji se *tarlicao* da bi se od njega istkalo odjeću. Napredovanjem prometnih tehnologija kupovne su žitarice, a s vremenom i platno, postali isplativiji od onih uzgojenih, pa se uzgajalo još samo voće, povrće i grahorice za vlastite potrebe. Od voća se prodavalo samo smokve koje se tradicionalno sadilo po vinogradima, a od orašarica bajame. Smokve se prodavalo i sušene, a po obitelji ih se znalo proizvesti i preko 200 kilograma. Za vlastitu konzumaciju uzgajalo se breskve, jabuke, šipak, trešnje, višnje, rogač, oskoruše, blitvu, krumpire, slanetak, grašak, pomidore, špinat, kupus-raštiku, kapulu i bijeli luk, itd.

Stočarstvo i uzgoj domaćih životinja

Stočarstvo je na prostoru Velog Grablja zabilježeno već u 15. stoljeću (oko crkvice Sv. Vida), a dokumentirano je i kasnije. Zabilježeno je i štavljenje koža, što je vještina koja je Grabljanima kasnije poslužila za izradu mješina za transport vina. Plemići su stada tada davali u zakup slično kao kasnije zemlju, naplaćujući ga u ugovorenim količinama sira i mladih životinja. Austrougarski detaljni popisi mještana i imovine već početkom 19. stoljeća ukazuju na Grablje kao čisto poljoprivredničko mjesto, u kojem su obitelji u prosjeku imale tek 3 ili 4 ovce i koze (za vunu, sir, mlijeko i meso), te po jednu tegleću životinju (mule, mazge, magarci) – dakle količine dostatne tek za vlastite potrebe. U prosjeku se držalo još po jednu svinju (za meso) i nekoliko kokoši (za jaja), te ponekad zečeve. Zanimljivo je da se ovce čuvalo kod kuće, a koze vodilo na pašu u polje. Kozliće i janjad se uglavnom prodavalo.

Lov i ribolov

Grabljani su, prema zapisima, plovili na brodovima od 18. stoljeća, a o brojnim grabaljskim pomorcima svjedoče njihovi zavjetni darovi Gospi, no ribarenje nije nikada bilo zastupljeno u lokalnoj ekonomiji. O tome svjedoči i podatak da su Grabljani imali ribarnicu na kojoj su kupovali ribu. U lov se išlo iz praktičnih, a kasnije i rekreativnih razloga, a lovilo se zečeve, jarebice, kune i slično, te od oko 1970. godine i divlje svinje koje su se neobjašnjeno pojavile.

Pčelarstvo

Pčelarstvo je jedna od najstarijih poljoprivrednih grana na otoku, dokumentirana već u 15. stoljeću. U Velom Grablju zabilježena je od 19. stoljeća sustavnija proizvodnja meda i medovine, koja je bila najjača nakon 1918. godine. Grabaljske su pčele ispašu nalazile u samoniklom i sađenom aromatičnom i ljekovitom bilju, a bile su vrlo korisne i kao oprašivači za sve poljoprivredne kulture. Držalo ih se za vlastite potrebe, no neke su obitelji proizvodile med za prodaju i ta je tradicija u Grablju sačuvana do danas. Domaće su vrste pčela gotovo izumrle nakon što su na otok tijekom 20. stoljeća donesene bolesti pčela.

Obrti

Obrte i vještine vezane uz graditeljstvo poznavali su i muškarci i žene, a gradnja je obavljana kolektivnim dobrovoljnim radom temeljenim na uzajamnoj ispomoći. S vremenom su se za pojedine poslove specijalizirali pojedinci, *meštri*. Tako je Grablje imalo svoje stolare i kamenoresce, a krajem 19. i početkom 20. stoljeća razvijaju se i drugi obrti pa nalazimo postolare, krojačice, mesare, trgovce ribom i mješovitom robom itd. Grabljani su se u obradi kamena posebno izvještali nakon 1. svjetskog rata, kada su brojni muškarci i žene uzeli zaposlenja u kamenolomu Kova u Hvaru (tzv. *kobedamar*).

2.3. KULTURNI KRAJOLIK

Kulturni krajolik obuhvaća očuvana prirodna područja koja su formirana kroz povijest, te svjedoče o povijesnoj prisutnosti čovjeka u prostoru. Kulturni krajolik Velog Grablja tako je nastao višestoljetnim djelovanjem čovjeka na prirodni okoliš od kojeg je živio, jer Velo Grablje je prije svega ruralno naselje u potpunosti sraslo s okolnim kultiviranim pejzažom.

Promjenom u načinima privređivanja te iseljavanjem iz mjesta većina je okolnih polja napuštena, tako da danas tek mreža kamenih *meja*, *duplih meja*, *kolnika* i *laza* ukazuje na nekadašnji ogroman trud koji su grabljani uložili u pripitomljavanje prirode.

Urbanistički plan uređenja Velog Grablja granicom ne obuhvaća veći dio okolnih parcela i polja, no nemoguće je sagledati prostorni razvoj i karakteristike ovog mjesta bez sagledavanja mjestu pripadnog kultiviranog krajolika. Stoga je i Prostornim planom uređenja grada Hvara predviđena zaštita nekadašnjih agrikulturnih površina koje okružuju Velo Grablje, zajedno sa svim elementima koje je u krajolik dogradila ljudska ruka, te je izgradnja na ovim područjima minimalizirana i strogo uvjetovana.

Ljepotom se posebno ističu kameni rasteri na obroncima koji od Grablja vode prema Malom Grablju i moru, a koji su uslijed požara koji su uništili makiju ponovno postali u potpunosti čitljivi.

3. VALORIZACIJA KULTURNIH DOBARA

3.1. VALORIZACIJA KULTURNOG KRAJOLIKA

Zaštita prostorne baštine odnosno kulturnog krajolika temelji se na shvaćanju arhitektonskih spomenika kao nedjeljivo povezanih s okolinom u kojoj se nalaze, pa se zaštita prirodnih krajolika vezanih uz naselja pojavljuje kao ravnopravan dio zaštite kulturnih dobara.

Pojam kulturnog krajolika podrazumijeva "područja u kojima je osobito izražen kvalitetan suživot kulturne baštine i prirodnih osobitosti sredine, odnosno kao cjelina je iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih ili tehničkih vrijednosti". Europska konvencija o krajoliku definira ga kao područje čiji je izgled određen međudjelovanjem prirodnih i ljudskih činitelja, te ga se treba sagledavati kao prostornu, ekološku, gospodarsku i kulturnu cjelinu, poštujući načela raznolikosti i posebnosti krajolika.

Krajolik koji okružuje naselja Velo Grablje i čini njegov prirodni okvir, a koji je većim dijelom i kultiviran ljudskom rukom predstavlja jednu od temeljnih vrijednosti grabaljskog kraja, te bez njega naselje ne može funkcionirati kao smisljena cjelina. Izuzetno lijep lokalni pejzaž obronaka preko kojih je razgranata mreža suhozidnih zidova raznolike geometrije na žalost je dijelom oštećen u recentnim požarima.

Svrha zaštite krajolika Velog Grablja jest osigurati njegovu kvalitetu te zaštititi identitet područja u kojem se nalazi. Stoga se preporuča spriječiti izgradnju u pejzažu, očuvati okolni krajolik u zatečenom stanju te revitalizirati tradicijske metode poljodjelstva, koje su svojim potrebama i metodama uvjetovale nastanak krajolika kakav je danas. Kako bi se očuvala slika naselja i kultiviranog krajolika, preporuča se očuvati postojeće nasade i revitalizirati one povijesne, te unutar samog mjesta sačuvati sve pojedinačne elemente zelenila, dvorišta, putove i vrtove s elementima povijesnog uređenja.

3.2. VALORIZACIJA NEPOKRETNIH KULTURNIH DOBARA I POVIJESNIH GRADITELJSKIH CJELINA U NASELJU

Velo Grablje iznimno je dobro sačuvano otočko naselje kraškog tipa, visoke ambijentalne vrijednosti. Stupanj očuvanosti tradicijske arhitekture Velog Grablja iznimno je velik u odnosu na mnoga teško devastirana kraška tradicijska naselja u Dalmaciji. U ovom smislu valorizirana su i predložena za zaštitu pojedinačna nepokretna kulturna dobra Velog Grablja, ali i javne površine, odnosno površine grabaljskih ulica koje čine vrijedan i nedjeljiv dio ukupnog ambijenta. Postojeća parcelacija Velog Grablja i okolnih poljoprivrednih površina nepromijenjena je već stotinama godina te iscrtana trodimenzionalnom mrežom kamenih *meja* ima povijesnu i ambijentalnu vrijednost, te ju je potrebno u potpunosti respektirati.

Identifikacijske kartice građevina

Kako bi se sve građevine moglo pojedinačno valorizirati, za sva su nepokretna kulturna dobra unutar granica obuhvata Urbanističkog plana uređenja Velog Grablja napravljene Identifikacijske kartice koje čine sastavni dio ovog elaborata. Pritom su inventarizirane građevine označene brojevima po redu kojim su obrađivane tijekom terenskog očevida, a gdje je to bilo moguće navedeno je ime vlasnika ili ime pod kojim je građevina lokalno poznata.

Datacija je izvršena okvirno, na temelju starih katastarskih karata, podataka iz literature ili vidljivih stilskih obilježja i tipologije izgradnje.

Izvornost je procjenjivana prema vidljivim intervencijama u autohtono graditeljsko tkivo, dakle u odnosu na pretpostavljeno izvorno stanje kuće u trenutku kada je sagrađena bez

obzira na period i stil, i to kao *izvorno, izvorno s manjim izmjenama, djelomično izmijenjeno ili izmijenjeno*.

Valorizacija definira spomeničku i ambijentalnu vrijednost pojedine zgrade u odnosu na cjelinu, i to u rasponu od „*visoke spomeničke i ambijentalne vrijednosti*“ do „*bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti*“.

Namjena je klasificirana *kao stambeno-gospodarska, gospodarska, te javna – gospodarska, kulturna, sakralna i škola*.

Građevno stanje je procijenjeno na temelju vanjskog izgleda i obilježja, zbog nemogućnosti ulaska u pojedinačne građevine, pa je kod izdavanja konzervatorskih suglasnosti za projekte adaptacije, rekonstrukcije i sl. takvu procjenu potrebno korigirati provođenjem očevida unutar građevine u dogovoru s podnositeljem zahtjeva za suglasnost. Stanje je ocjenjivano kao: *ruševina, nedovršeno, vrlo loše, loše, dobro i vrlo dobro*.

Visina. Najviša zatečena visina u Velom Grablju iznosi P+2. Velo Grablje je izgrađeno na padini, pa su objekti uglavnom ugrađeni u padinu. Kod određivanja visine korištena je visina glavnog pročelja zgrade, a korištene su slijedeće kategorije: *P - prizemlje, + 1, + 2 - brojevi katova iznad prizemlja, Po - tavan ili potkrovlje koje se koristilo ili se može koristiti u stambene svrhe*. Zbog stjenovitog terena grabaljske kuće nemaju podrum, no obzirom da su gotovo sve građene na kosini prizemlja su im ugrađenog tipa, odnosno na stražnjem pročelju funkcioniraju kao podrum. U ovom elaboratu visina je definirana prema glavnom pročelju zgrade.

Krovište je opisano prema pokrovu, koji je u Velom Grablju pretežno izveden utorenim crijepom.

Opis i konzervatorske smjernice navedeni su na dnu svake kartice, a eventualne dodatne smjernice navode eventualna odstupanja ili dopunu u odnosu na opće *Konzervatorske smjernice* koje vrijede za Velo Grablje kao cjelinu a navedene su u Elaboratu. Konzervatorske smjernice predstavljaju stručnu sugestiju izrađivaču urbanističkih planova, što znači da nemaju svojstvo zakonskog propisa i nisu zamjena za suglasnost ili mišljenje Konzervatorskog odjela. Konzervatorski odjel u Splitu nadležan je za izdavanje suglasnosti za sve vrste građevinskih zahvata na građevinama unutar granica zaštićene cjeline Velog Grablja te ga je potrebno kontaktirati prije početka izvođenja radova odnosno kod ishoda dozvola i izrade potrebne dokumentacije.

4. SUSTAV MJERA ZAŠTITE

4.1. OPĆE MJERE ZAŠTITE PROSTORA

Cilj inventarizacije kulturno-povijesnih i prostornih vrijednosti Velog Grablja je prije svega njihova identifikacija, te izrada smjernica i uvjeta koji će omogućiti kvalitetno korištenja prostora istovremeno zaštićujući njegove temeljne vrijednosti.

Zaštita graditeljske baštine ovdje se temelji na načelu integralne zaštite prostora, te na očuvanju autentičnosti putem predviđenog očuvanja izvornih obilježja prostora. Modaliteti zaštite određuju se prema kriteriju zoniranja, te prema propisanim mjerama zaštite.

Kulturna baština Velog Grablja ima kulturno-povijesnu, ambijentalnu, arhitektonsku, etnološku i dokumentarnu vrijednost, stoga je nužno njezino istraživanje te stručna i pažljiva obnova materijalne baštine. Zaštita i istraživanje graditeljske baštine Velog Grablja provode se sa ciljevima temeljenim na Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara RH, a to su:

- očuvanje povijesne slike Velog Grablja i okolnog prostora kao nedjeljive cjeline;
- vrednovanje i zaštita mjesne graditeljske baštine, te njezino prenošenje slijedećim generacijama;
- očuvanje i obnova svih građevina i sklopova s kulturno-povijesnim ili ambijentalnim obilježjima, te povijesnih javnih prostora i puteva i njihove opreme;
- sprječavanje radnji koje bi ugrozile integritet i kulturni identitet mjesta i njegove materijalne baštine;
- zaštita i očuvanje prirodnog i kultiviranog krajolika kao osnovne prostorne vrijednosti te toponima koji ga opisuju;
- očuvanje povijesnih trasa i oblikovanja puteva, te povijesne parcelacije i krajolika;
- očuvanje izvornih, tradicijskih sadržaja mjesta, zajedno s njegovom nematerijalnom baštinom - autohtonih poljoprivrednih kultura, tradicionalnog načina obrade zemlje, vještina i obrta, običaja, leksika i toponima, itd.;
- reguliranje svih oblika izgradnje i općenito svih intervencija u prostoru, kako bi se očuvao izvorni izgled prostora.
- Konzervatorski elaborat Velog Grablja u svojem je pristupu istraživanju, vrednovanju i zaštiti lokalne graditeljske baštine temeljen na slijedećim postavkama:
- kulturna i prirodna baština temelj su materijalnog identiteta i kulturnog nasljeđa Velog Grablja, te ih kao takve treba zaštititi;
- kulturnu baštinu punopravno čine i reprezentativne povijesne građevine i jednostavna ostvarenja tradicijske gradnje, koja su nositelji prostornog identiteta manjih mjesta te bi trebalo čuvati u izvornom obliku i namjeni;
- prirodni krajolik i kulturni krajolik prilagođen potrebama čovjeka iznimno su značajni čimbenici prostornog identiteta, pa svako širenje građenih zona u kvalitetne krajobrazne prostore proizvodi nepopravljivu štetu;
- zaštita i obnova tradicijskih i krajobraznih vrijednosti temelj su na kojem Velo Grablje treba graditi svoju budućnost i identitet.

Obzirom na sve navedeno, prostor Velog Grablja kao naselja i kulturnog krajolika koji ga okružuje klasificira se i zaštićuje kroz navedenu zone zaštite:

Za zonu B (područje različitog stupnja očuvanosti povijesne strukture) odgovara režim zaštite osnovnih elemenata povijesne planske matrice i pejzažnih vrijednosti, te pojedinih skupina i pojedinačnih građevina unutar kojih je potrebno očuvati sva bitna obilježja i strukture. Uz mogućnost intervencija u povijesne strukture kod prilagođavanja novim funkcijama i sadržajima, odnosno uz metode sanacije, konzervacije, konzervatorske rekonstrukcije i rekompozicije, u zoni B moguća je i zamjenska gradnja na mjestima ruševnih tradicijskih gradnji i ruševina i to u njihovom izvornom tlocrtnom gabaritu koja mora biti tipološki usklađena s okolinom i poštovati osnovne karakteristike prostora u pogledu položaja na parceli, volumena i oblikovanja građevina.

Rekonstrukcija tradicijskih stambeno-gospodarskih i gospodarskih građevina

Nije dozvoljeno povećavati kapacitet građevina podizanjem nadozida u potkrovlju i izvedbom luminara, niti je dozvoljeno graditi balkone.

Dogradnje je potrebno oblikovno uskladiti s izvornom graditeljskom strukturom.

Vertikalne komunikacije između prvog i viših katova potrebno je planirati unutar građevine.

Svi radovi i građevinski detalji na građevinama (zidanje kamenom u vapnenom mortu, način fugiranja, način žbukanja prigodno pigmentiranom produžnom ili vapnenom žbukom, način izvođenja strehe s "grundalom" od lomljenih kamenih ploča, izrada drvenog dvostrešnog krovništva i drvene međukatne konstrukcije, pokrivanje krovova utorenim crijepom ili kamenim pločama, izvedba kamenih vanjskih stubišta, izvedba tradicijske vanjske stolarije s škurama, zadržavanje lučnih kamenih nadvoja ulaza u gospodarske prostore u prizemljima stambeno-gospodarskih građevina, izvedba prozorskih otvora u obliku vertikalno položenog pravokutnika itd.) trebaju se izvoditi tradicijskim materijalima, uz primjenu tradicijskih tipoloških detalja te u skladu s tipološkim karakteristikama cjeline. U intervencijama na povijesnim tradicijskim građevinama nije dozvoljeno korištenje PVC stolarije.

Povijesne građevine potrebno je obnoviti cjelovito, zajedno s njihovim neposrednim okolišem (dvorištem, vrtom, poljoprivrednom površinom, pristupom, gustinama i sl.).

Ovjera izvedenog stanja (legalizacija) intervencija na tradicijskim stambeno-gospodarskim građevinama

Legalizacija je dopuštena samo u onim slučajevima u kojima po ocjeni nadležne konzervatorske službe nije degradirana graditeljska baština, odnosno povijesna tipologija izgradnje.

Zamjenska gradnja i rušenja

Uklanjanje povijesnih građevina, odnosno zamjenska gradnja moguća je isključivo kod ruševina i to na temelju prethodne detaljne analize i valorizacije, u skladu s odredbama Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

U slučaju zamjenske gradnje, kao i kod rekonstrukcije postojećih zgrada, svi elementi relevantni za određivanje zahvata u prostoru – oblik i veličina građevinske parcele, namjena, veličina i oblikovanje građevine te njezin smještaj na parceli, uređenje parcele, način priključenja parcele i građevine na prometnu površinu i komunalnu infrastrukturu – moraju se podrediti ograničenjima i obvezama koje proizlaze iz urbanističkih i arhitektonskih specifičnosti pojedine lokacije.

Nova gradnja

Kod nove gradnje potrebno je poštovati izvornu tipologiju građenja u pogledu:

- tlocrtnih gabarita – ne odobravaju se razvedeni tlocrti,
- katnosti – do max. P+2,
- oblikovanja krovništva – propisuju se dvostrešna krovništva nagiba prilagođenog pokrovu (max. 30)
- dispozicije i dimenzija otvora – propisuju se otvori u formi vertikalno položenog pravokutnika,
- primjene tradicijskih građevnih materijala (kamen, žbuka, utoreni crijep, stolarija prema tradicijskom obrascu – ne odobrava se primjena novih materijala.)
- Kod nove gradnje je nepoželjno nekritičko preuzimanje tradicijskih oblika.

Putovi

Unutar izgrađene strukture Velog Grablja putovi su prilagođeni mjerilu i karakteru naselja te ih treba zadržati u postojećem profilu i gdje je moguće kao pješačke komunikacije. Posebno se štiti skladno izvedeno tradicijsko opločenje dijela puteva (kameni obluci – kogule), i javnih površina koje su u Velom Grablju iznimno dobro očuvane. Sve putove u naselju poželjno je urediti na tradicijski način – kogulima, položenim u zemljanom naboju.

Ostale izgrađene strukture

Garaže i parkirališna mjesta u tipologiji ugrađene gradnje ne uvjetuju se na građevinskoj parceli.

Kod projektiranja razvoda kanalizacije potrebno je poštovati postojeću parternu obradu putova.

Postojeće gustirne koristiti za opskrbu sanitarnom vodom.

Elektroinstalacije treba voditi podzemno. Način i mjesto postave priključnih ormarića i brojila na povijesnim i tradicijskim građevinama treba dogovoriti s nadležnom konzervatorskom službom. Položaj i oblikovanje trafostanice također treba dogovoriti s nadležnom konzervatorskom službom.

Solarne kolektore nije dozvoljeno postavljati na krovove u zaštićenom dijelu naselja. Mogu se eventualno smjestiti na napuštenim poljoprivrednim površinama izvan izgrađene strukture naselja.

Gradnja otvorenih bazena u zoni B nije dozvoljena.

U zoni B nije dozvoljeno rušenje suhozidnih gradnji. Kod eventualnog širenja putova suhozidne ograde potrebno je izmjestiti.

4.2. MJERE ZAŠTITE NASELJA, KRAJOBRAZNIH VRIJEDNOSTI I POJEDINAČNIH GRAĐEVINA

Mjere zaštite i očuvanja naselja Velog Grablja kao povijesne cjeline dijelom su zadane provedbenim odredbama PPUO Hvar, te se primjenjuju u slučajevima koji nisu obuhvaćeni odredbama ovog elaborata i Urbanističkog plana uređenja Velog Grablja.

Velo Grablje je kao i većina tradicijskih naselja danas izloženo nizu utjecaja koji potencijalno ugrožavaju njegovo očuvanje, a to su prije svega iseljavanje - odnosno relativna nenaseljenost mjesta kroz godinu, te ekonomske promjene (pogotovo promjene u načinu privređivanja) koje postavljaju nove zahtjeve na izgled i funkcioniranje lokalnih građevina.

U cilju očuvanja graditeljskih vrijednosti i prostornog identiteta Velog Grablja, mjere zaštite naselja Velo Grablje obuhvaćaju ne samo očuvanje i obnovu preostalih primjera tradicijske arhitekture i povijesnih građevina, već i očuvanje povijesne slike prostora i karakterističnih vizura, te graditeljskih vještina i obrta.

Upravo se zbog toga kod obnove tradicijskih građevina podrazumijeva obnova ne samo glavne, stambene građevine, već i adekvatna konzervacija pripadnog okoliša s gospodarskim i drugim građevinama te elementima opreme prostora. Sva pročelja, a pogotovo ona okrenuta prema mjestu i prilaznim prometnicama, te krovne površine koje čine tzv. peto pročelje mjesta od iznimno su velikog značaja za ukupnu sliku mjesta, te ih je zato potrebno očuvati u izvornom obliku.

Obzirom na vrlo velik broj građevina koje su izvan funkcije i nenastanjene, ne preporuča se nova gradnja u mjestu, već se razvoj mjesta treba temeljiti na popunjavanju i revitalizaciji postojećih i trenutno napuštenih građevina.

Uređenje svih vanjskih ploha građevina i infrastrukture u privatnom i javnom vlasništvu treba temeljiti na korištenju autohtonog graditeljskog izraza i lokalnih materijala.

Uputom Ministarstva kulture, određene su zone zaštite za Velo Grablja, prikazane na kartografskom prikazu u poglavlju 8. - Grafički priloz.

Upravni postupak u zoni B

Sve građevinske i druge intervencije na građevinama u zoni zaštite B podliježu upravnom postupku, tj. potrebno je na temelju arhitektonskog snimka postojećeg stanja i idejnog projekta ishoditi posebne uvjete (u postupku izdavanja lokacijske dozvole) i prethodno odobrenje (u postupku ishođenja uvjeta građenja odnosno izdavanja građevinske dozvole) nadležnog Konzervatorskog odjela. Navedeno je odobrenje neophodno i za radnje koje bi mogle prouzročiti promjene na kulturnom dobru, a za koje prema Zakonu o gradnji nije potrebna građevinska dozvola.

Za sve intervencije uređenja putova i javnih površina u zoni B režima zaštite potrebno je ishoditi prethodnu suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela.

Za pojedinačna kulturna dobra koji se nalaze izvan zaštićene cjeline Velog Grablja ali su značenjem neraskidivo povezana sa životom mjesta (Sv. Vid) predlaže se uspostavljanje **zone zaštite ekspozicije** u prostoru oko pojedinačnog kulturnog dobra na nivou prostornog plana. Time se osigurava prezentiranje spomenika u autentičnom okruženju, te sprječava izgradnja u neposrednoj blizini spomenika. Bilo kakve građevinske intervencije u zoni ovakvog režima zaštite podliježu upravnom postupku koji se treba provesti kod nadležne Konzervatorske službe, a može uključivati prethodna konzervatorska i restauratorska istraživanja, te ishođenje posebnih uvjeta i prethodnog odobrenja.

To znači da se štite i autohtoni izgrađeni elementi poput *meja*, *trima* itd. Ova je zona od iznimne važnosti i kao prostor iz kojeg se, i uz kojeg se, mjesto sagledava u potpunosti, te sadrži posebno vrijedne elemente krajobraznog uređenja proizašle iz višestoljetne gospodarske aktivnosti stanovnika Velog Grablja.

Mjere zaštite pojedinačnih građevina temelje se na Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara RH, te se primjenjuju u skladu sa zonama zaštite u obliku definiranim ovim elaboratom.

Od općih građevinskih intervencija na predmetnim su građevinama mogući jedino radovi u smislu:

- **konzervacije** (održavanje postojećeg stanja uz nužno dotjerivanje i uređenje);
- **restauracije** (očuvanje postojećeg stanja pojedinačnih vrijednih oblika uz stručne zahvate i prezentaciju);
- **građevinske sanacije** (očuvanje postojećeg stanja uz poboljšanje tehničkih karakteristika građevine);
- **rekonstrukcije** (potpuno ili djelomično vraćanje u prethodno poznato stanje građevine ili njezinih dijelova);
- **rekompozicije** (preoblikovanje neprimjerenih rješenja, prilagođavanje okoliša i postojećih prostornih odnosa među objektima).

U cjelini Velog Grablja u najvećem su broju slučajeva na pojedinačnim građevinama u načelu potrebni radovi konzervacije, no na pojedinim građevinama ustanovljena je i potreba za rekonstrukcijom i sanacijom. U malom broju slučajeva potrebna je rekonpozicija, uglavnom samo pojedinih dijelova nekih građevina.

S obzirom na to da je Velo Grablje zaštićeno kao cjelina, za radove na svim postojećim građevinama potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu. Pritom se u projektima obnove postojećih zgrada treba koristiti građevne oblike, materijale i tipične elemente karakteristične za Velo Grablje, koji su opisani u ovom konzervatorskom elaboratu pod naslovom "*Graditeljska baština naselja*".

Vlasnici pojedinačnih kulturnih dobara mogu se za obnovu i zaštitne radove mogu prijaviti za potporu sredstvima iz državnog proračuna putem javnog natječaja kojeg godišnje objavljuje Ministarstvo kulture RH.

4.3. KONZERVATORSKE SMJERNICE

Smjernice za obnovu stambeno-gospodarskih građevina

Zbog načina života i privređivanja praktički sve stambene građevine u Velom Grablju imaju gospodarske prostorije, uglavnom u vidu konobe u prizemlju odnosno suterenu, koje je potrebno zadržati.

Za Velo Grablje tipična je odsutnost balkona, dok je boravak u vanjskom prostoru u većem broju primjera riješen dozidavanjem niže građevine čiji se ravan krov koristi u svojstvu terase. U skladu s time, nije dozvoljeno dodavanje balkona na pročeljima.

Na pojedinim građevinama očuvani su luminari kao ostaci perioda kada su kuhinje smještane u potkrovlje. Postojeće luminare potrebno je obnoviti na tradicijski način, tako da budu istovjetni izvorniku, što uključuje korištenje drvene konstrukcije. Nije dozvoljeno povećavanje njihovih dimenzija, niti izmjena tipa krova i krovnog pokrova nad luminarom, kao ni korištenje druge stolarije osim tradicijski oblikovane drvene.

Iako su se krovovi u Velom Grablju nekada pokrivali isključivo kamenim pločama, a zatim i kupom kanalicom, kod obnove mjesta sredinom XX stoljeća gotovo su svi pokriveni utorenim crijepom, no kod obnove malobrojnih kuća na kojima je sačuvan pokrov kamenim pločama ili kupom preporuča se koristiti istovjetan pokrov kada je to moguće. Za sva krovišta obvezna je drvena krovna konstrukcija. Preporuča se izrada strehe od kamenih ploča gdje god je to moguće.

Kod zidanja, fugiranja i žbukanja potrebno je koristiti vapneni mort (za zidanje i fugiranje s dodatkom lokalne crljenice) izrađen po lokalnoj recepturi. Nije dozvoljeno žbukanje zgrada koje nisu bile žbukane u izvorniku.

Kod popravaka i rekonstrukcije vanjskih stubišta potrebno je koristiti kamene blokove istovjetne postojećim (ukoliko je izvornik sačuvan) ili drugim tipičnim primjercima u mjestu. Kod obnove ili rekonstrukcije solara (*silor*) potrebno je držati se izvornih gabarita i oblika te koristiti isključivo kamen, zidan na tradicionalan način.

Sve otvore potrebno je opremiti uniformnim, tradicionalnim okvirima od bijelog kamena obrađenog *na martelinu*. Kao zaštitu od sunca preferira se korištenje punih drvenih *škura* izrađene na tradicionalan način. Korištenje *grilja* je prihvatljivo ali se ne preporuča jer je u Velom Grablju rjeđe i recentnijeg datuma.

Na prozorskim otvorima se preporuča korištenje jednostrukih ili dvostrukih dvokrilnih prozora s jednostrukim ostakljenjem, podijeljenih na dva ili tri polja.

Preporuča se korištenje tradicionalnih vrata - dvosmjerno uklađenih drvenih vratnica (pogotovo kod dvokrilnih vrata na ulazima u konobe) ili jednostavnih vratnica od punih, uzdužno slaganih dasaka. Gdje god su sačuvane, preporuča se popraviti i koristiti postojeće izvorne drvene vratnice, a ukoliko popravak nije moguć preporuča se izrada replike.

U obnovi mjesta i pojedinačnih građevina nije prihvatljivo korištenje betona, armiranog betona, salonita, metala i plastičnih masa.

Kod obnove pojedinačnih stambeno-gospodarskih kuća potrebno je pažljivo i na tradicijski način obnoviti čitavu funkcionalnu cjelinu vezanu na kuću – okolno popločanje dvorišta, gospodarske građevine, krušne peći, gustirne itd.

Smjernice za obnovu gospodarskih građevina

Gospodarske građevine u Velom Grablju građene su od kvalitetnog lokalnog kamena *u živo* vezanog vapnenim mortom s dodatkom crljenice koja određuje boju veziva, pa je kod obnove potrebno replicirati način i materijale građenja.

Gotovo bez iznimke pokrivanje su kamenim pločama ili eventualno kupom, pa se kod obnove preporuča izrada ili popravak drvene krovne konstrukcije i pokrivanje pločama od lokalnog kamena, odnosno kupom kanalicom (samo u slučajevima kada kamene ploče nisu dostupne). Ne preporuča se korištenje kamenih ploča od benkovačkog ili drugih vrsta kamena koji nijansom odudaraju od lokalnih.

Otvori na gospodarskim građevinama tradicionalno su relativno malobrojni i malih dimenzija, te bez stakla i zaštite od sunca – sukladno nekadašnjoj gospodarskoj namjeni. U slučaju prenamjene potrebno je koristiti tradicijska rješenja za ove elemente te za projekt obnove ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

Krušne peći predstavljaju vrijedan dio tradicijske graditeljske baštine te ih kao takve nije moguće rušiti niti prenamijeniti. Kod obnove krušnih peći potrebno je u potpunosti poštivati izvorne dimenzije i materijale, te ih je poželjno funkcionalno osposobiti.

Gustirne su također integralni dio funkcionalnih stambenih sklopova te ih nije dopušteno uklanjati. Kod obnove je potrebno koristiti tradicionalne materijale i tehnike, te ih se preporuča osposobiti kao izvor vode za navodnjavanje okoliša.

Niti kod obnove gospodarskih građevina nije prihvatljivo korištenje betona, armiranog betona, salonita, metala i plastičnih masa.

Smjernice za obnovu javnih prometnih površina

Postojeće javne prometne površine profilom i kapacitetom zadovoljavaju potrebe mjesta. Trase postojećih puteva rezultat su povijesnog, spontanog i organskog razvoja mjesta te su kao takve zaštićene i nije ih moguće izmještati.

Postojeća popločenja ulica i javnih površina, te sačuvani elementi popločenja i opreme javnih površina dio su zaštićene cjeline te punopravno podliježu zaštiti. Posebno vrijedne zaštićene popločane površine navedene su u ovom elaboratu te označene u Poglavlju 8 u Grafičkim prilogima.

Pješačke površine koje su trenutno neuređene (zemljane ili asfaltirane) potrebno je urediti na tradicijski način – kogolanjem, popločanjem kamenim pločama ili polaganjem kamenih blokova na zemljanu podlogu – prema predlošku nekog od postojećih tipova popločenja javnih površina u Velom Grablju. Pritom je potrebno koristiti lokalni kamen te dimenzije i način slaganja istovjetan onima na odabranom predlošku.

Za navedene je radove potrebno ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu. Asfaltiranje površina je dozvoljeno samo na kolnim prometnicama, poput već asfaltiranih glavnih kolnih prometnica kojima se ulazi u mjesto iz smjera Malog Grablja ili silaskom s ceste Brusje-Hvar.

Postojeće javne površine koje se koriste za parkiranje vozila potrebno je redefinirati i urediti, preporučljivo prekriti *kogolama*, te predvidjeti mogućnost parkiranja na prilazima Velom Grablju kako bi se smanjio broj vozila u mjestu.

Smjernice za provođenje infrastrukture

Svu infrastrukturu potrebno je provoditi na minimalno invazivan način, vodeći računa o tome da elementi instalacijskih sustava ne budu vidljivi te ne narušavaju vizualni sklad tradicijske cjeline mjesta. Kod ukopavanja infrastrukturnih sustava potrebno je izraditi projekt kojim će biti uzete u obzir i zaštićene posebno vrijedne javne površine s tradicijskim popločenjem navedene u ovom elaboratu. Ukopavanje je potrebno provesti koordinirano i istovremeno za sve vrste infrastrukture, kako bi se spriječilo višekratno otvaranje prometnih površina te smanjila mogućnost oštećivanja popločenja.

Kod projektiranja trase ukopavanja potrebno je predvidjeti ukopavanje na takav način da bude potrebno otvoriti što manji dio profila prometnice, te da infrastrukturu u budućnosti bude moguće popravljati bez većeg oštećivanja površine puteva. Trasa ukopavanja ne smije prolaziti kroz površine posebno vrijednog popločenja kako je označeno u Prilozima.

Za sve infrastrukturne sustave potrebno je izraditi odgovarajuće projekte te za njih provesti odgovarajuće upravne postupke pri Konzervatorskom odjelu u Splitu. Preporuča se izrada zajedničkog projekta za ukopavanje svih vrsta infrastrukturnih sustava u suradnji s Konzervatorskim odjelom u Splitu kako bi se odredila najpovoljnija moguća trasa u smislu zaštite kulturnih dobara.

Opskrba električnom energijom

Električne instalacije postavljene su 1960. godine prilikom elektrifikacije naselja. Trenutno su razvedene nadzemnim kablovima montiranim na željezne nosače na pojedinim kućama. Kablovi i zahrđali nosači izgledom narušavaju sklad tradicijske graditeljske cjeline, te je ove instalacije potrebno osuvremeniti i provesti podzemno.

Postojeći tipski priključni ormarići postavljaju se u čitavoj državi, ne uzimajući u obzir stilske tradicijske različitosti pojedinih područja. Preporuča se izrada ormarića koji će koristiti tradicionalne stilske elemente i materijale te se bolje uklopiti u cjelinu mjesta.

Ormariće i brojila ne smije se postavljati na vanjska pročelja građevina. Postojeća trafostanica oblikovanjem ne odgovara cjelini, te ju je poželjno preoblikovati korištenjem tradicijskih materijala i graditeljskih elemenata ili sasvim ukloniti te eventualno premjestiti na manje uočljivo mjesto.

Radi očuvanja vizualnog identiteta cjeline nije dozvoljeno postavljanje vjetrenjača ili solarnih kolektora unutar mjesta i zaštićenog krajobraza.

Opskrba vodom

Vodovodni sustav proveden je 2007. godine. Uz njega aktivan je i tradicionalni sustav opskrbe putem pojedinačnih *gusterni* koje se nalaze uz gotovo svaku kuću (u pojedinim slučajevima i više *gusterni* opskrbljuje jedno kućanstvo).

Gusterne su tradicionalno iznutra oblagane smjesom vapnenog morta i gline, ili kasnije cementnim mortom. Preporuča se obnova postojećih *gusterni* na tradicionalan način te njihova reaktivacija.

Tehnološka voda dobivana je skupljanjem kišnice putem javnih *gusterni* iznad mjesta, i korištena je prije svega kod destiliranja ružmarinovog i lavandinog ulja. Preporuča se održavanje i reaktiviranje ovog sustava, pogotovo u svrhu navodnjavanja poljoprivrednih i drugih kultiviranih površina.

Odvodnja otpadnih voda

Provođenje kanalizacijskog sustava predviđeno je Prostornim planom Grada Hvara, te se detaljnije utvrđuje Urbanističkim planom uređenja Velog Grablja.

Preporuča se postavljanje odgovarajućeg tipa sustava s kolektorom na pogodnoj lokaciji, postavljenim na minimalno invazivan i uočljiv način. Kao lokacija preporuča se položaj ispod naselja, u usjeku koji vodi prema Malom Grablju, a kojeg je potrebno detaljnije utvrditi u suradnji s Konzervatorskim odjelom u Splitu. Po uvođenju kanalizacijskog sustava preostale septičke jame potrebno je očistiti i zatrpati u skladu s važećim propisima.

Smjernice za novu gradnju

Obzirom na vrlo malu nastanjenost Velog Grablja te veliki broj građevina koje su izvan funkcije, nema potrebe za novom gradnjom te se ona ne preporuča. U iznimnim slučajevima u kojima je neizbježna gradnja (primjerice kod izgradnje infrastrukture) sva eventualna nova izgradnja na području obuhvata UPU Velog Grablja mora biti odobrena od strane

Konzervatorskog odjela u Splitu, te mora biti u skladu i s propisima iz plana višeg reda (PPUG Hvara).

Kako je Velo Grablje tradicijski ambijent koji predstavlja vrijedan dio baštine tradicijskog graditeljstva u Dalmaciji, za novu gradnju potrebno je pri projektiranju primjenjivati sve kriterije navedene u „Konzervatorskim smjernicama“ ovog elaborata, odnosno koristiti isključivo tradicijske građevne elemente kako su opisani u prethodnim poglavljima.

Svaka se nova građevina mora projektirati prema načelu harmoničnog odnosa s cjelinom naselja i pripadnog krajolika. Novu gradnju treba volumenom, oblikovanjem i stilskim izričajem uskladiti s postojećom a u slučaju odstupanja nova izgradnja ne može biti veća od gabarita izvornih građevina u okolnom prostoru.

Za savjet kod izbora građevnih elemenata i tradicijskih građevinskih tehnika investitori se mogu obratiti stručnoj službi Konzervatorskog odjela u Splitu.

4.4. KONZERVATORSKE SMJERNICE ZONE ZAŠTITE KULTIVIRANOG KRAJOLIKA

Zona zaštite kultiviranog krajolika obuhvaća sve neizgrađene parcele koje izravno sudjeluju u prostornom doživljaju mjesta, a to su prije svega:

- parcele na obroncima Male Bonde, ispod i iznad odvojka za Grablje sa stare ceste Hvar – Stari Grad
- parcele uz cestu koja od sklopa Tomičić (1-5) vodi na Sjeveroistok i spaja se sa starom cestom Hvar-Stari Grad
- parcele uz Križni put i javne gusterne, te uz put od gusterne prema Sv. Vidu
- parcele u dolini između Male i Vele Bonde te podno Vele Bonde
- parcele oko groblja i crkvice Sv. Antonija, te uz put od groblja do Vele Bonde
- parcele uz cestu prema Malom Grablju.

Na ovim se područjima predlaže revitalizirati ručnu poljoprivrednu proizvodnju autohtonih sorti, na tradicijski način. Kod eventualnog ponovnog pošumljavanja opožarenih područja poželjno je konzultirati nadležno Ministarstvo te se koristiti autohtone biljne vrste.

Zaštita obuhvaća parcelaciju, povijesne trase puteva, meje, gustirne, trime, eventualno sačuvane japjenke, staje i druge poljoprivredne suhozidne autohtone građevine. Za sve građevinske radove predviđene u ovoj zoni investitor je dužan pokrenuti odgovarajući upravni postupak pri Konzervatorskom odjelu u Splitu, te ishoditi posebne uvjete odnosno prethodno odobrenje.

4.5. UPRAVNI POSTUPAK PRI ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA I PRAVNI STATUS ZAŠTITE

Upravni postupci koji se primjenjuju kod raznih oblika provedbe zaštite kulturnih dobara propisani su *Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* (NN 69/99), te *Zakonom o prostornom uređenju i gradnji* (NN 76/07), i *Obvezatnom uputom o zoniranju zaštićenih povijesnih cjelina gradova i ostalih naselja* (Ministarstvo kulture RH, 1995. i 1998.). Primjenjuju se i *Uputa za vrednovanje kulturnih dobara predloženih za upis u Registar kulturnih dobara RH* (Ministarstvo kulture RH, 2004.), *Uputa o načinu utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretna kulturna dobra predložena za upis u Registar kulturnih dobara* (Ministarstvo kulture RH, 2004.), te *Sadržajna i metoda podloga krajobrazne osnove Hrvatske, poglavlje 6.: Zaštita, očuvanje i korištenje kulturne baštine* (Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja).

Navedeni propisi određuju tijek obaveznih upravnih postupaka s područja zaštite kulturnih dobara, te svih postupaka vezanih uz građevinske zahvate i intervencije na povijesnim građevinama, naseljima i dijelovima naselja, arheološkim lokalitetima, kulturnom krajoliku i drugim spomeničkim oblicima.

Podnošenje zahtjeva za izdavanje suglasnosti od strane Konzervatorskog odjela u Splitu obvezatno je za sve zahvate na kulturnim dobrima popisanim u ovom elaboratu, kao i na svim građevinama koje se nalaze unutar zaštićene cjeline naselja Velo Grablje (Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske - Lista preventivno zaštićenih dobara, P-976.).

To se odnosi na sve vrste radova konzervacije, rekonstrukcije, sanacije i održavanja, dogradnju, preoblikovanje ili prenamjenu bilo koje građevine, zatim na izvođenje građevinskih radova u zonama arheoloških lokaliteta i zaštićenog kulturnog krajolika, a posebno na novu izgradnju, rušenje ili uklanjanje građevina ili bilo kojeg njihovog dijela.

Pojedinačno zaštićenim građevinama smatraju se sva pojedinačna nepokretna kulturna dobra navedena u ovom elaboratu, što znači da su kod tih pojedinačnih građevina utvrđena svojstva kulturnog dobra te se na njih primjenjuju sve pripadne zakonske odredbe.

Za građevine koje se trenutno nalaze u postupku zaštite ili ih se ovim elaboratom predlaže za pojedinačnu zaštitu vrijede iste mjere i propisani su isti postupci kao za spomenike čija je pojedinačna zaštita već provedena.

Radovi na uređenju prometnica i javnih površina također podliježu upravnom postupku, što znači da se za njih suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu mora ishoditi na istovjetan način.

Vlasnik kulturnog dobra odnosno investitor dužan je od Konzervatorskog odjela u Splitu tražiti slijedeće suglasnosti za radove na zaštićenim kulturnim dobrima: posebne uvjete u postupku izdavanja lokacijske dozvole, prethodno odobrenje u postupku izdavanja građevinske dozvole, konzervatorski nadzor kod izvođenja svih faza radova (prema procjeni Odjela) te provođenje arheološkog istraživanja u slučaju ako u bilo kojoj fazi radova budu pronađeni arheološki nalazi. U ovim se slučajevima Konzervatorski odjel u Splitu preporuča se konzultirati u smislu načelnog stručnog odobrenja već u fazi izrade idejnog projekta obnove. Za pokretanje upravnog postupka u smislu ishoda bilo kojeg oblika suglasnosti podnositelj je dužan osigurati arhitektonski snimak postojećeg stanja u mjerilu 1:50, na osnovi njega izraditi potrebnu arhitektonsku dokumentaciju.

4.6. PREPORUKE ZA TURISTIČKI RAZVOJ

Turističku ponudu Velog Grablja trebalo bi temeljiti na bogatoj tradicijskoj baštini mjesta, pri čemu elementi materijalne i nematerijalne baštine imaju jednako velik značaj.

Revitalizacija starih oblika poljoprivrede, običaja, i jela te drugih elemenata nematerijalne kulturne baštine s jedne strane, te očuvanje ambijenta tradicijske gradnje s druge strane predstavljaju osnovu potencijalnog turističkog razvoja mjesta.

Zbog posebnosti mjesta i sadržaja koje nudi, te prostornog ograničenja u smislu smještajnih kapaciteta čija bi izgradnja ugrozila integritet mjesta, upućuju na turistički razvoj usmjeren na kratkotrajan, izletnički boravak turista ispunjen s prezentacijama tradicijskih autohtonih grabaljskih sadržaja. Pritom se Velo Grablje može oslanjati na turiste smještene u gradu Hvaru i drugim mjestima na otoku, kao i na one iz Malog Grablja.

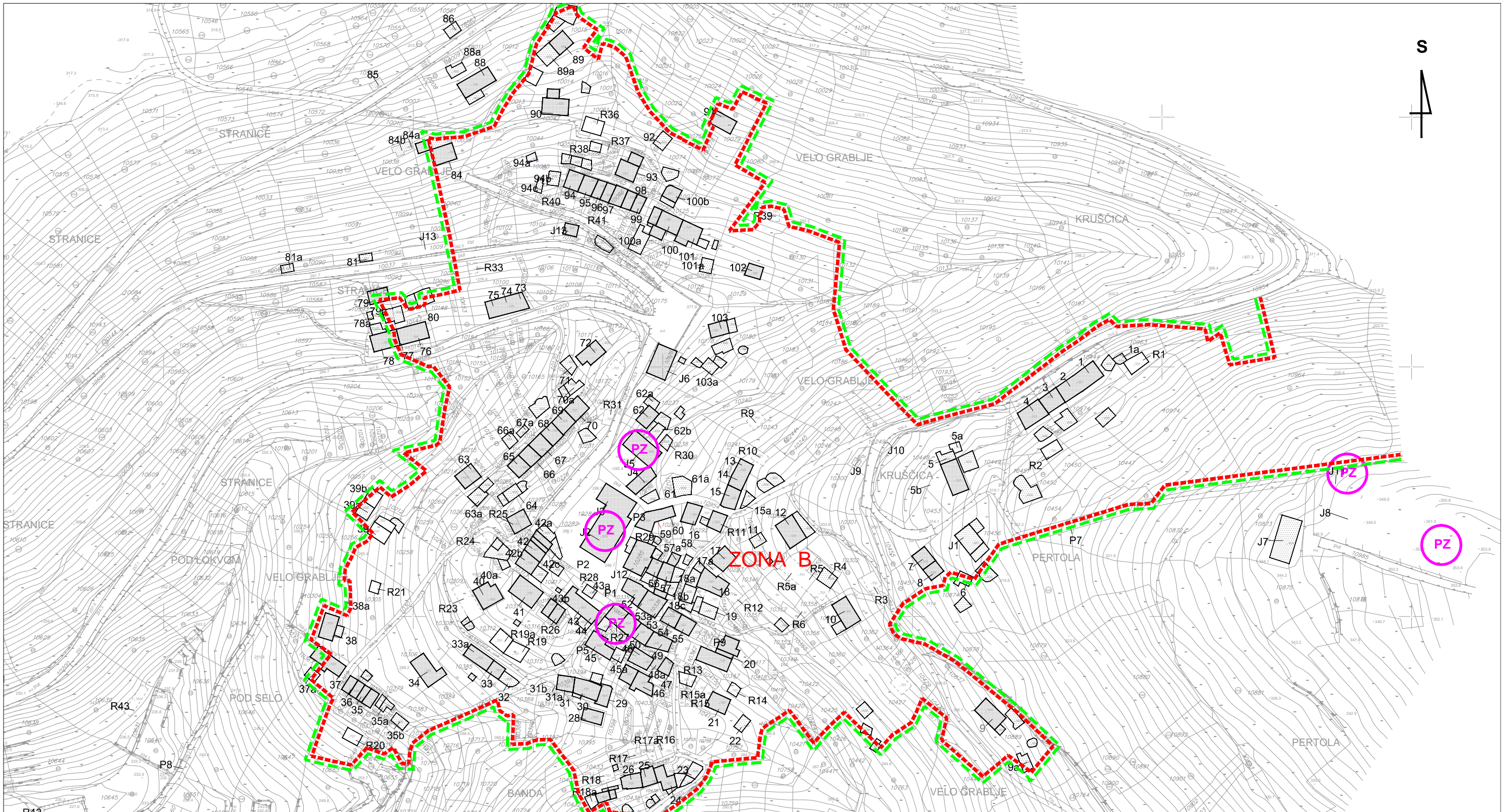
Bilo bi idealno brojne sačuvane povijesne artefakte koji govore o životu mjesta predstaviti na izvornim lokacijama gdje će biti prezentiran i njihov način rada – poput destilerije ulja, konobe pod zadružnom zgradom itd. – a poželjno je i osnovati mjesni muzej u kojem bi se turistima predstavilo povijest mjesta, tradicijske vještine i obrte, te običaje i predmete iz svakodnevnog života Velog Grablja. Obnova tradicijskih godišnjih običaja, pogotovo onih vezanih za blagdane, poput poklada i procesija, te onih vezanih za ciklus poljoprivrednih radova, predstavlja još jedan vid obogaćivanja turističke ponude. Isto vrijedi i za obnovu tradicijskih poljoprivrednih vještina, poput berbe i destiliranja lavande.

U interijerima i eksterijerima poželjno je koristiti isključivo autentičan namještaj i opremu, rađene obrtnički, te koristiti tradicijske elemente namještaja u što većoj mjeri – klupe, tronošce, škrinje i slično. Pritom se posebno preporuča urediti i koristiti autentične elemente unutarnje opreme prostora.

5. LITERATURA

- Bužančić, Tomislav: *Temeljni principi u strukturi naselja*, str. 141-150, u: Zbornik za narodni život i običaje br. 10, knjiga 49., HAZU, Zagreb, 1983.
- Fisković, Cvito: *Dvije poruke iz knjige „Nepoznata Dalmacija“ autora Mirka Miličića*, u: Klesarstvo i graditeljstvo 13 (2002), 3/4 ; str. 72-77, Klesarska škola, Pučišća
- Freudenreich, Aleksandar: *Narod gradi na ogoljenom krasu : zapažanja - snimci i crteži arhitekta*; Savezni institut za zaštitu spomenika kulture; Zagreb i Beograd, 1962.
- Gamulin, don Niko: *Pismo iseljenim Grabljanima*; fotokopija izvornog rukopisa u vlasništvu Tonči Petrića iz Velog Grablja
- Kečkemet, Duško: *Mali gradovi na Jadranu*, Klesarstvo i graditeljstvo, Klesarska škola, Pučišća, objavljeno u nastavcima: 14 (2003)3-4, str. 41-57, i 15 (2004) 1-2, str.109-12.
- Kovačić, Joško: *Župa Grablje na Hvaru*; u: Služba Božja br. 36, str. 125-150, 1996.
- Miličić, Mirko: *Nepoznata Dalmacija : studija o seoskoj arhitekturi*; Arhitekt, Zagreb, 1955.
- Novak, Grga: *Hvar kroz stoljeća*; Izdavački zavod JAZU, Zagreb, 1972.
- Petrić, Kuzma: *Velo Grablje u 20. stoljeću: s rječnikom grabaljskoga govora*, vlastita naklada, Zagreb, 2006.
- Plenković, Juraj: *Narodna igra „Balun od ruke“*, tekst u vlasništvu Tonči Petrića iz Velog Grablja
- Šegvić, Edo: *Ponistra*, u: Klesarstvo i graditeljstvo, br.1-2, god. XVI, Klesarska škola, Pučišća, svibanj 2005.,
- Šegvić, Edo: *Zid*, u: Klesarstvo i graditeljstvo, br.3-4, god. XVI, Klesarska škola, Pučišća, prosinac 2005.,
- Tudor, Dinko: *Malo Grablje i Milna na zavičajnom otoku Hvaru : život, gospodarstvo, ljudi, događaji od početaka do danas*; MEP Consult, Zagreb, 2002.
- Tudor Kotin, Lorenzo: *Velo Grablje je mjesto najgostoljubivije...;* priredio i izdao Marinko Jurić Peretov, Velo Grablje, 2006.
- Zaninović, Marin: *Iz starije prošlosti Grablja*, u: Hvarski zbornik br.1, str.125-145., 1973.
- *Povijesni katastar : Arhiv mapa za Istru i Dalmaciju*, Državni arhiv u Splitu
- *Prikazane povijesne fotografije Velog Grablja nalaze se u vlasništvu Tonči Petrića iz Velog Grablja.*
- *Fotografski prikazi: autor i APE d.o.o.*
- Citirani propisi višeg reda:
  - *Prostorni plan Grada Hvara – Provedbene odredbe*
  - *Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, NN br. 69/99;*
  - *Zakon o prostornom uređenju i gradnji, NN br. 76/07*
  - *Pravilnik o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova, NN br. 106/98;*
  - *Obvezatna uputa o zoniranju zaštićenih povijesnih cjelina gradova i ostalih naselja, Ministarstvo kulture RH, 1993.*
  - *Uputa za vrednovanje kulturnih dobara predloženih za upis u Registar kulturnih dobara RH, Ministarstvo kulture RH, 2004.*
  - *Uputa o načinu utvrđivanja sustava mjera zaštite za nepokretna kulturna dobra predložena za upis u Registar kulturnih dobara, Ministarstvo kulture RH, 2004.*
  - *Sadržajna i metodska podloga krajobrazne osnove Hrvatske, 6.: Zaštita, očuvanje i korištenje kulturne baštine, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja.*

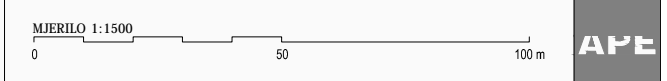
6. KARTOGRAFSKI PRIKAZI U MJERILU 1:1.500

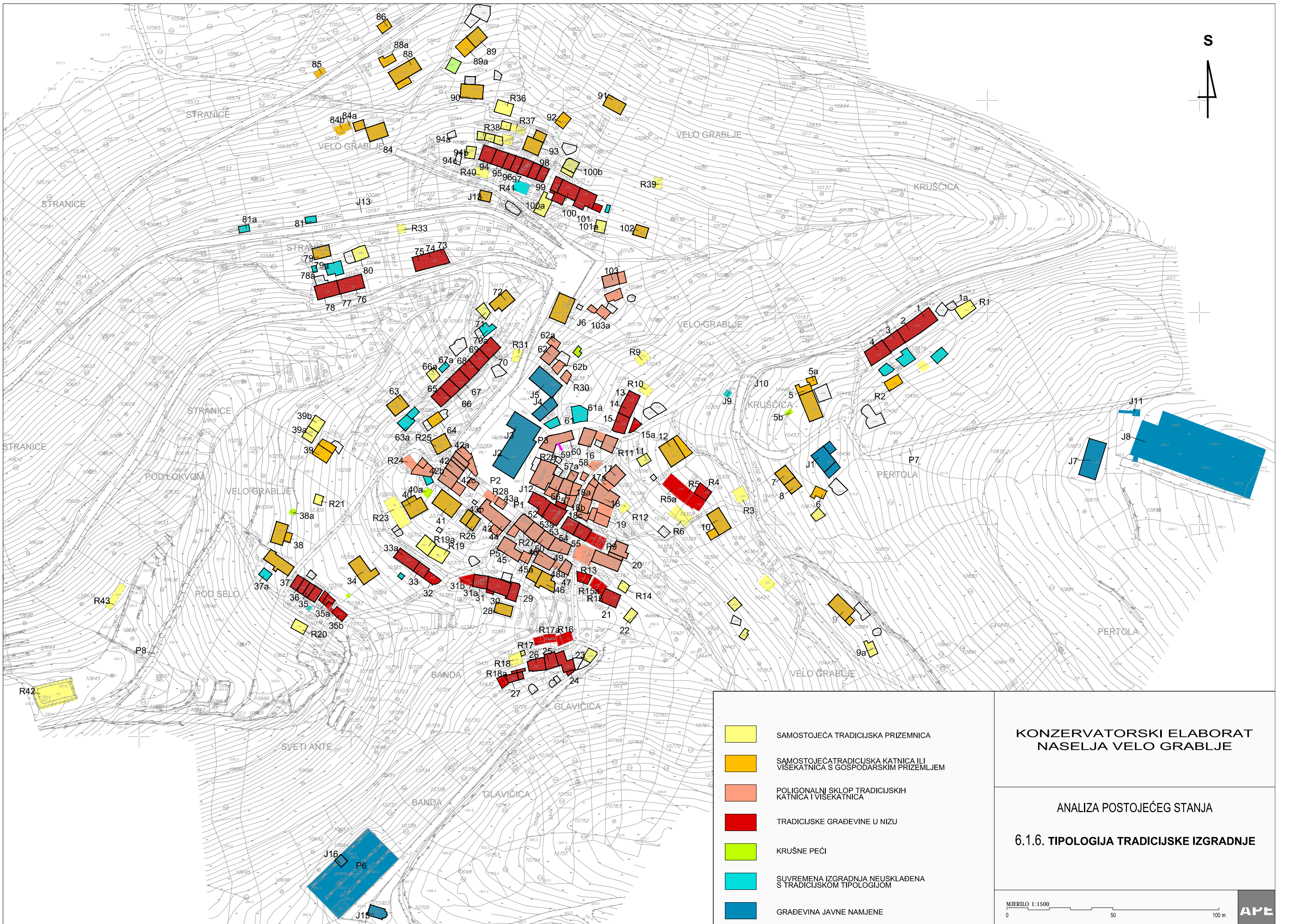

ZONA B
 ZONA EKSPOZICIJE
 KULTURNO DOBRO PREPORUČENO ZA POJEDINACNU ZAŠTITU

**KONZERVATORSKI ELABORAT
NASELJA VELO GRABLJE**

VALORIZACIJA SPOMENIČKE BAŠTINE
 6.2.1. DF ⇒ 98 @; F5 GDCF 985 N5 üH#B< NCB5

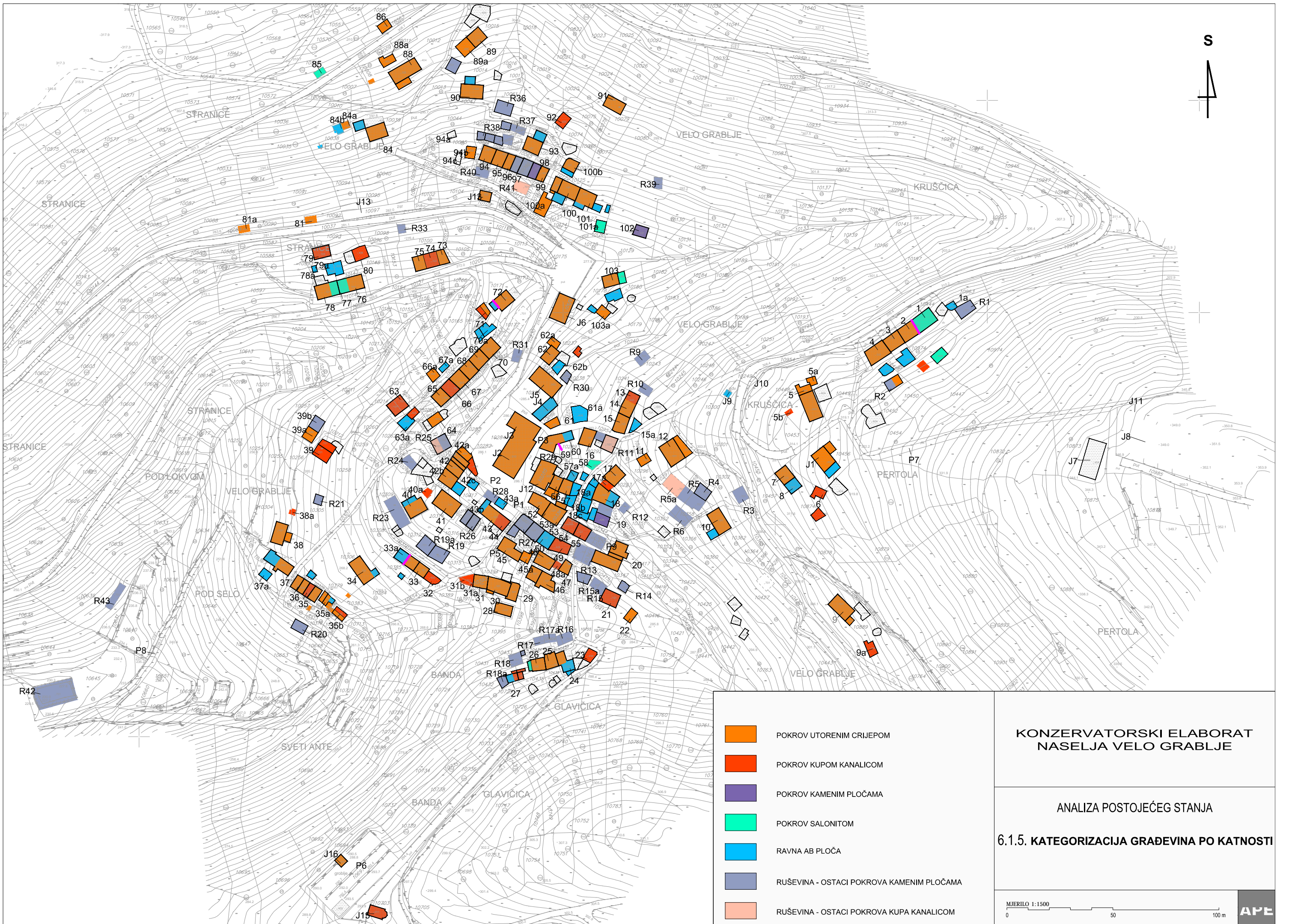

- SAMOSTOJEĆA TRADICIJSKA PRIZEMNICA
- SAMOSTOJEĆA TRADICIJSKA KATNICA ILI VISEKATNICA S GOSPODARSKIM PRIZEMLJEM
- POLIGONALNI SKLOP TRADICIJSKIH KATNICA I VISEKATNICA
- TRADICIJSKE GRAĐEVINE U NIZU
- KRUŠNE PEĆI
- SUVREMENA IZGRADNJA NEUSKLAĐENA S TRADICIJSKOM TIPOLOGIJOM
- GRAĐEVINA JAVNE NAMJENE

**KONZERVATORSKI ELABORAT
NASELJA VELO GRABLJE**

ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA
6.1.6. TIPOLOGIJA TRADICIJSKE IZGRADNJE

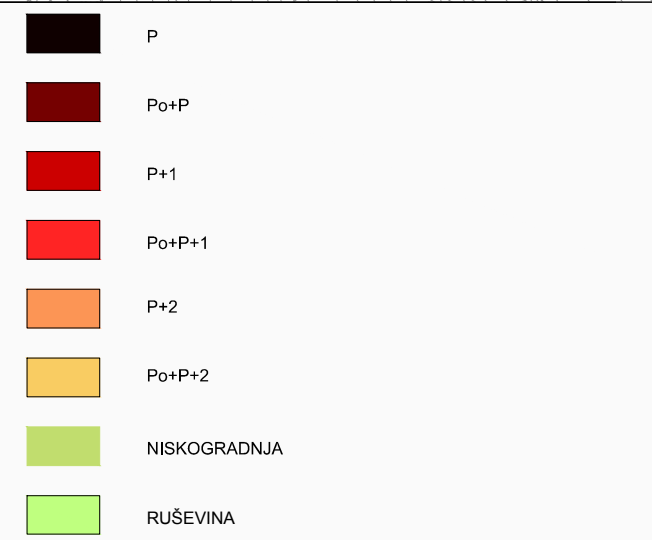
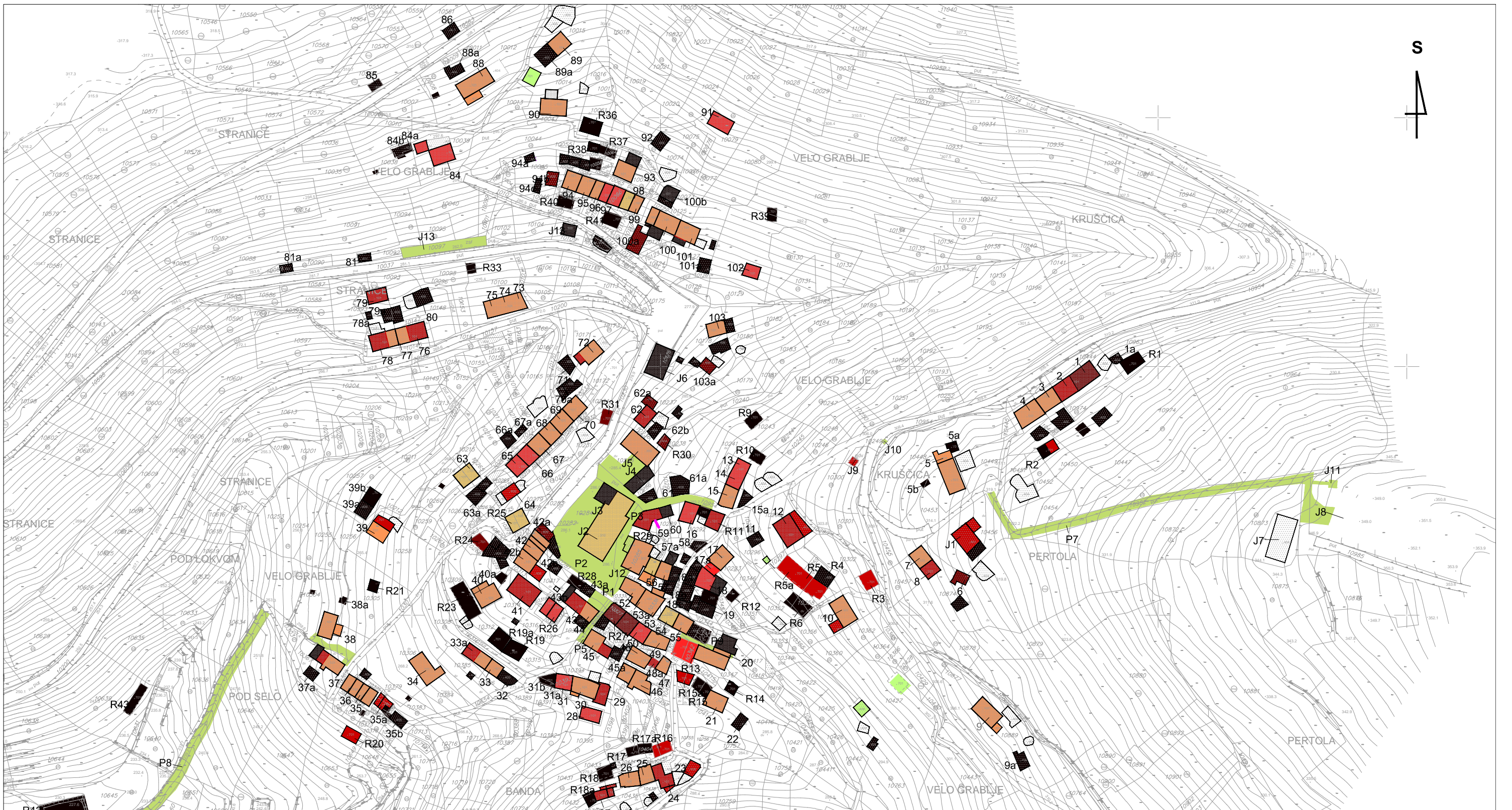

- POKROV UTORENIM CRIJEPOM
- POKROV KUPOM KANALICOM
- POKROV KAMENIM PLOČAMA
- POKROV SALONITOM
- RAVNA AB PLOČA
- RUŠEVINA - OSTACI POKROVA KAMENIM PLOČAMA
- RUŠEVINA - OSTACI POKROVA KUPA KANALICOM

**KONZERVATORSKI ELABORAT
NASELJA VELO GRABLJE**

ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA
6.1.5. KATEGORIZACIJA GRAĐEVINA PO KATNOSTI

**KONZERVATORSKI ELABORAT
NASELJA VELO GRABLJE**

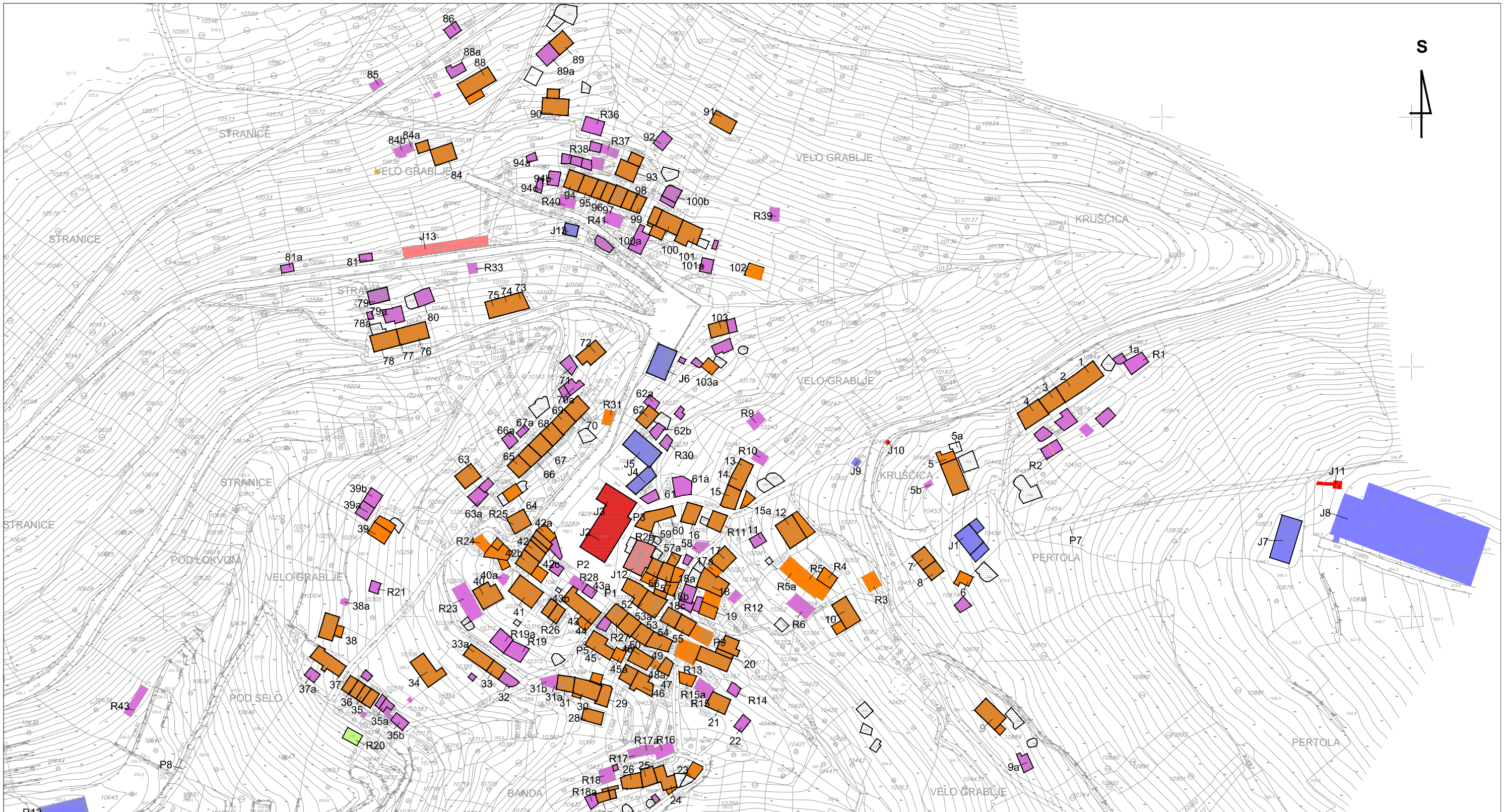
ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

6.1.4. KATEGORIZACIJA GRAĐEVINA PO KATNOSTI

MJERILO 1:1500

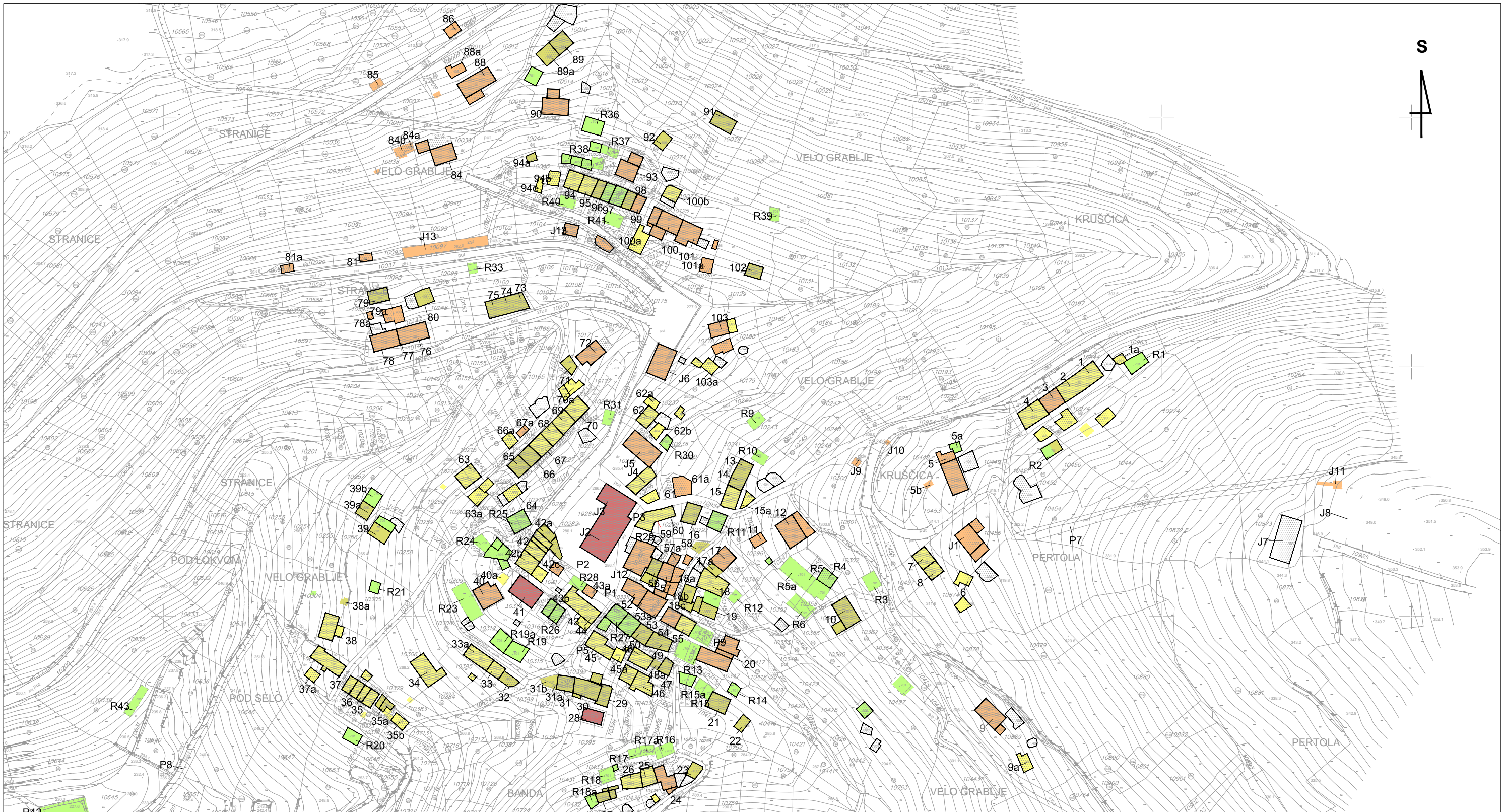
APE

	JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA - SAKRALNA
	JAVNA I DRUŠTVENA NAMJENA - OSTALO
	JAVNA GOSPODARSKA NAMJENA
	STAMBENA NAMJENA
	STAMBENO-GOSPODARSKA NAMJENA
	GOSPODARSKA NAMJENA

**KONZERVATORSKI ELABORAT
NASELJA VELO GRABLJE**

**ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA
6.1.3. ANALIZA NAMJENE GRAĐEVINA**

	RUŠEVINA
	VRLO LOŠE
	LOŠE
	DOBRO
	VRLDOBRO

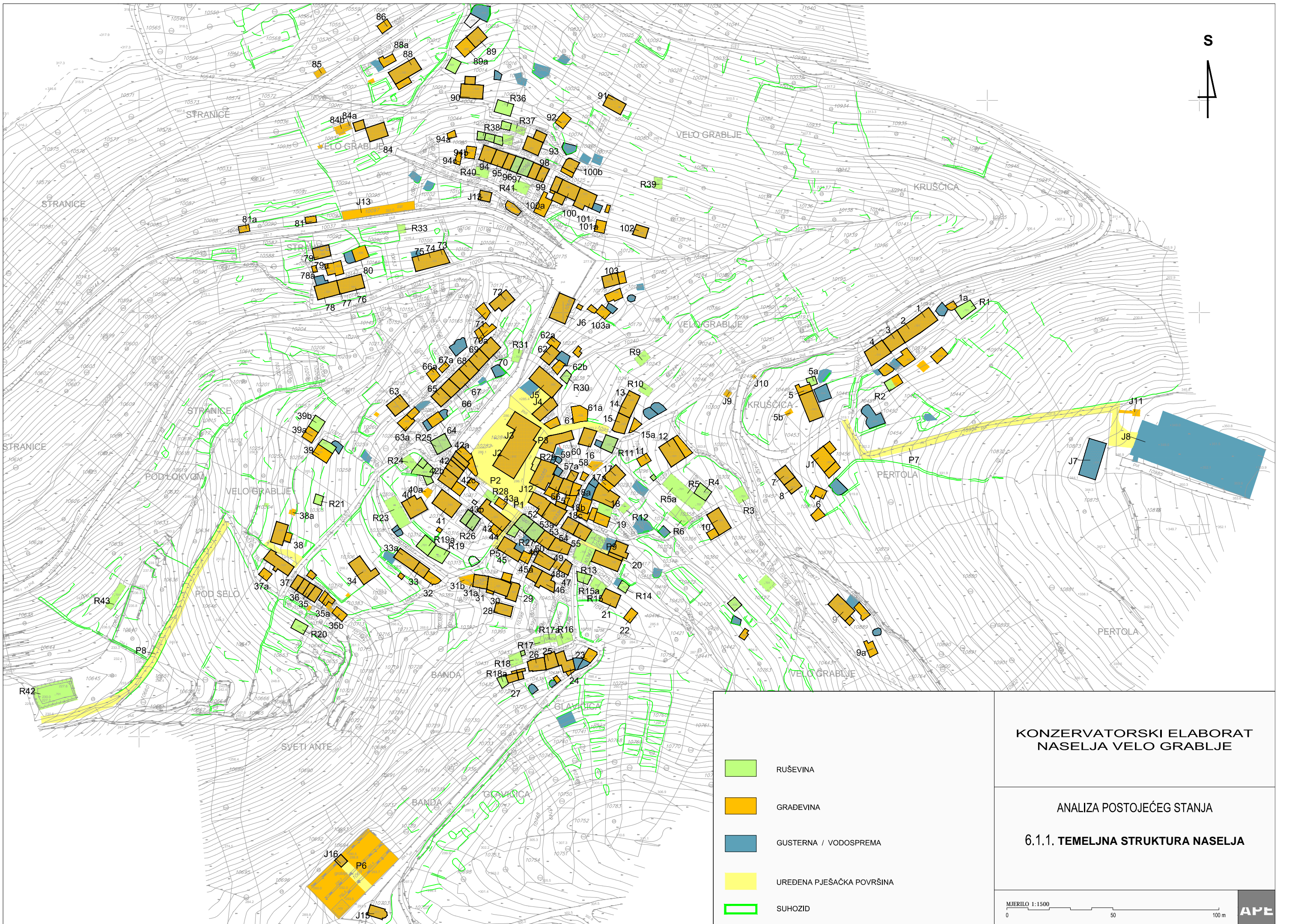
**KONZERVATORSKI ELABORAT
NASELJA VELO GRABLJE**

ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA

6.1.2. OCJENA GRAĐEVNOG STANJA U PROSTORU

MJERILO 1:1500

0 50 100 m **APE**

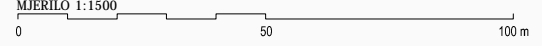

	RUŠEVINA
	GRADEVINA
	GUSTERNA / VODOSPREMA
	UREDENA PJEŠAČKA POVRŠINA
	SUHOZID

**KONZERVATORSKI ELABORAT
NASELJA VELO GRABLJE**

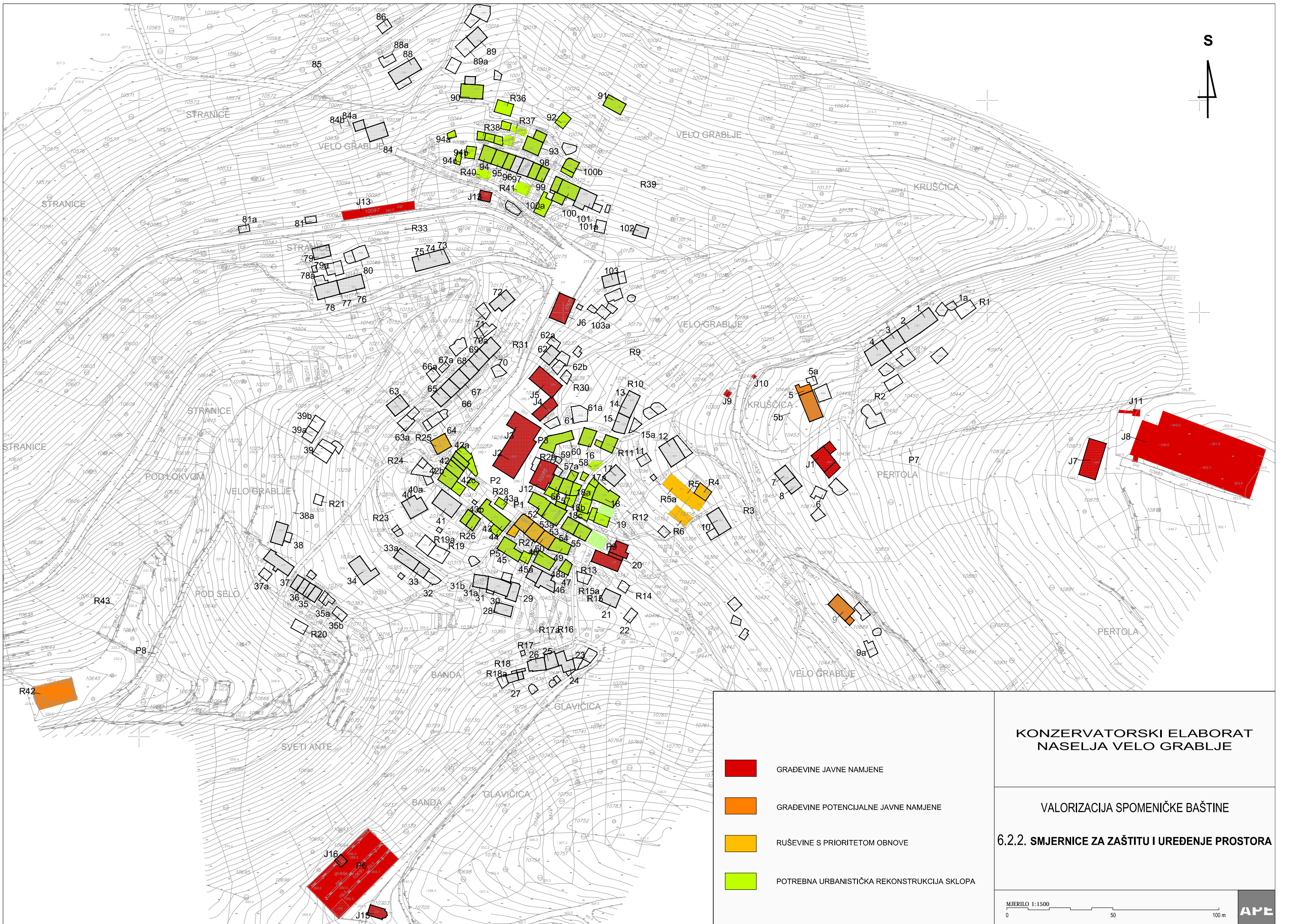
**ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA
6.1.1. TEMELJNA STRUKTURA NASELJA**

MJERILO 1:1500

0 50 100 m

APE

	GRAĐEVINE JAVNE NAMJENE
	GRAĐEVINE POTENCIJALNE JAVNE NAMJENE
	RUŠEVINE S PRIORITYOM OBNOVE
	POTREBNA URBANISTIČKA REKONSTRUKCIJA SKLOPA

**KONZERVATORSKI ELABORAT
NASELJA VELO GRABLJE**

VALORIZACIJA SPOMENIČKE BAŠTINE

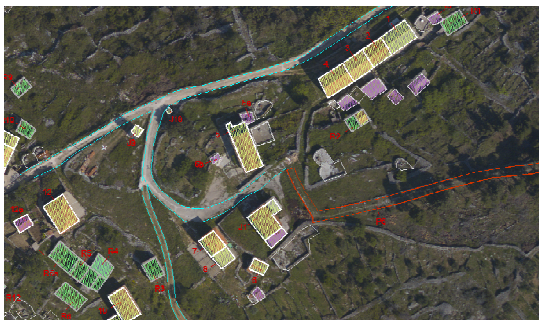
6.2.2. SMJERNICE ZA ZAŠTITU I UREĐENJE PROSTORA

MJERILO 1:1500

0 50 100 m **APE**

7. IDENTIFIKACIJSKE KARTICE GRAĐEVINA

BROJ ZGRADE:	1
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

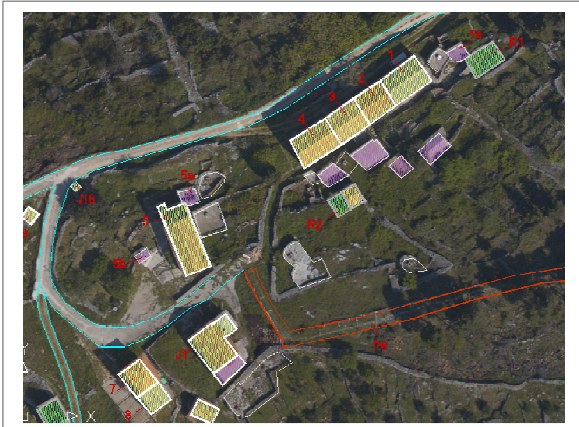
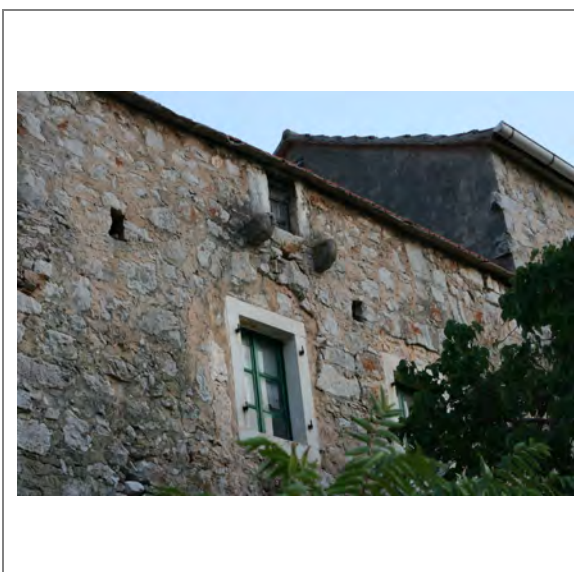

Analiza i konzervatorske smjernice:

Tradicijska gospodarska kamena prizemnica sa stambenim potkrovljem, dio niza, sačuvana u cjelovitosti, u dosta lošem stanju i povremenoj uporabi. Zide od lomljenog kamena u vap. mortu, oštećeno. Izvorni pokrov zamijenjen salonitom. Prozorski otvori malih dimenzija, bez kamenih doprozornika i škura. Uz zgradu terasa s cisternom, te mala gospodarska građevina 1a s ravnim betonskim krovom, u dvorištu kamena štalica. Moguća obnova uz vraćanje građevine u izvorno stanje s tradic. grad. elementima (pokrov, šture). Potrebni sanacija i čišćenje zidova. Poželjno gosp. građevinu 1a prilagoditi cjelini. Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	2
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Tradicijska kamena katnica izmijenjenog krovišta - kameni pokrov zamijenjen je crijepom, podignuta je kota sljemena. Dio niza. Zidje od grubo priklesanog kamena u vap. mortu. Prozorski otvori vjerojatno naknadno proširivani, prilikom podizanja kote sljemena i zamjene krovnog pokrova, grubo obrađeni, bez kamenih doprozornika i drvenih škura. Poželjno vraćanje izvornog pokrova ili zamjena pokrova utorenim crijepom, te opremanje prozorskih otvora odgovarajućom tradicijski oblikovanom stolarijom. Potrebno čišćenje zidova s ev. sanacijom. Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	3
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena stambena dvokatnica, dio niza. Zide od priklesanog kamena u vap. mortu. Pokrov utorenim crijepom. Poželjno preoblikovanje neprikladno oblikovanog oluka (limena cijev) koji je trenutno postavljen na pročelnoj strani. Prozorski otvori opremljeni drvenom stolarijom u solidnom stanju, zaštita od sunca škurama. Kuća u povremenoj uporabi, solidno održavana, potrebni radovi održavanja.

U dvorištu gosp. građevina ravnog, betonskog krova koju je potrebno prilagoditi tradicijskom graditeljskom izričaju.

Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splltu.

BROJ ZGRADE:	4
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

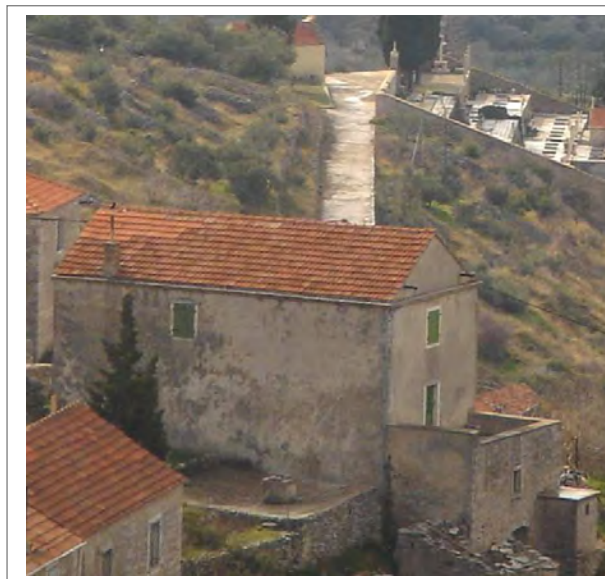

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena kamena dvokatnica, na kraju građevnog niza, u lošijem građ. stanju. Zidine od priklesanog kamena u vapn. mortu. Pokrov utorenim crijepom. Prozorski otvori nisu opremljeni zaštitom od sunca, pa se preporuča dodavanje tradicijski oblikovanih drvenih škura. Potrebna sanacija zida. Bočno pročelje s 'visećim' vratima na prvom katu, uslijed pregradnji, preporuča se rekompozicija. Iza građevine nalazi se gospodarski prostor s *gusternom* i djelomično ruševnim dvojnim gospodarskim objektom (4a – R1) kojeg je potrebno sanirati odn. rekonstruirati izvorno stanje.

Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

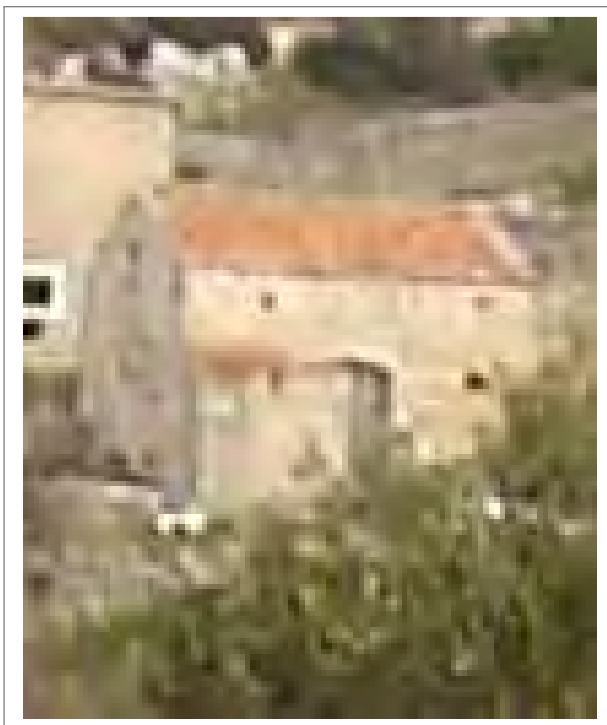
BROJ ZGRADE:	5
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST :	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Reprezentativna stambena dvokatnica s gospodarskim prizemljem i nekoliko gosp. građevina, smještena na dominantnom položaju u mjestu. Zidovi od priklesanog kamena, žbukani vapnenom žbukom. Doprozornici od fino klesanog kamena. Nove drvene škure. Ulaz na kat s djelomično preuređenog *silora*. Sačuvana u ugl. izvornom stanju, uključujući elemente interijera i opremu konobe, te krušnu peć. Tijekom II Svjetskog rata služila je kao štab njemačkih oficira i bila djelomično oštećena. Potrebni su manji radovi obnove i održavanja. Moguća rekonstrukcija *silora* u izvorni oblik. Krušnu peć kao izvanredan primjer potrebno je sačuvati u izvornom obliku. Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splltu.

BROJ ZGRADE:	6
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

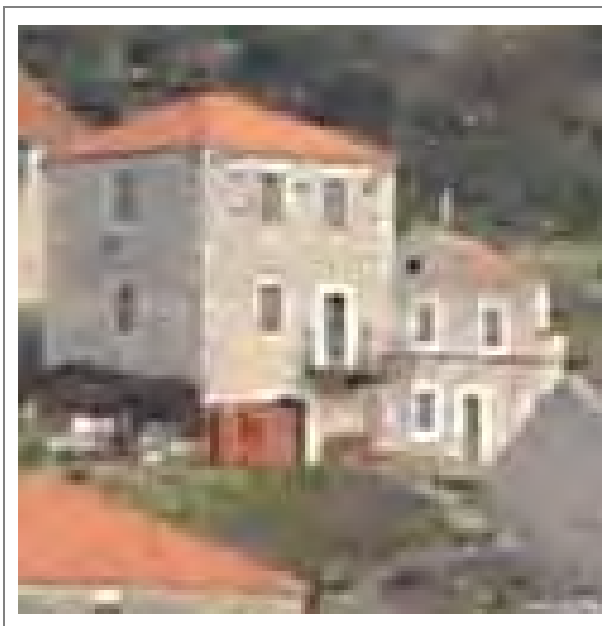

Analiza i konzervatorske smjernice:

Gospodarska prizemnica s potkrovljem. Zidovi od lomljenog kamena u vapn. mortu s mjestimičnim oštećenjima. Iznimno visoka vrata s lučnim nadvojem na gl. pročelju prema Jugu. Na istočnom kraju mjesta. Pokrov kupom, oštećen. Mali prozorski otvori bez opreme stolarijom. Sačuvana u građevinski dosta lošem, no izvornom stanju. Potrebna građevinska sanacija. Otvore opremiti tradicijski izrađenom stolarijom.

Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	7- 8
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

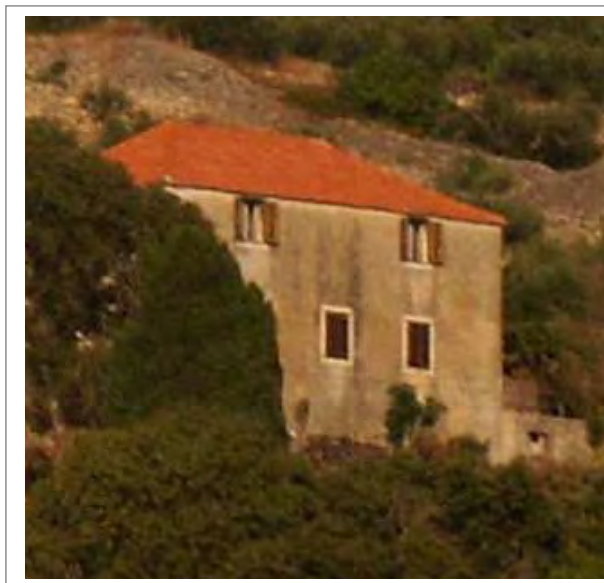

Analiza i konzervatorske smjernice:

Reprezentativna stambena dvokatnica s gospodarskim prizemljem atipičnog kvadratnog tlocrta, s četverostrešnim krovom pokrivenim crijepom, i jednokatnom prigradnjom s ravnim krovom koji služi kao terasa. U lošem građevinskom stanju. Doprozornici uglavnom od klesanog kamena, netipičan balkon vjerojatno je ostatak balature prvobitne jednokatnice. Poželjno provesti radove građ. sanacije i obnove poštujući postojeći izgled i gabarite. Otvore opremiti drvenom stolarijom izrađenom na tradic. način.

Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	9-9a
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Velika dvokatnica smještena na padini na kraju mjesta. Kameni zidovi žbukani vapnenom žbukom. Krovšte četverostrešno. Pokrov crijepom. Prozorski okviri od klesanog kamena. Prigrađena mala gospodarska prizemnica. U prizemlju ulaz u konobu nadsvođen likom, te klasična ulazna vrata u stamb.dio. Nešto istočnije položena pripadna gospodarska prizemnica 9a, zidana od lomčjenog kamena u vapnenom mortu, s dvostrešnim krovom pokrivenim crijepom, u solidnom stanju i s manjim izmjenama stolarije. Potrebni manji radovi održavanja, gosp. prigrađeni dio i građevinu 9a potrebno uskladiti s cjelinom dodavanjem tradic. elemenata. Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	10
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Impozantna stambena dvokatnica s gospodarskim prizemljem, trenutno napuštena i nezaštićenih prozorskih otvora. Dvostrešno krovište pokriveno crijepom, u vrlo lošem stanju. Zidovi od priklesanog kamena u vapn. mortu. Otvori u okvirima od fino klesanog kamena. Prigrađena prizemna gosp. građevina uz glavno pročelje objekta funkcionira kao terasa prvog kata. Zahtijeva sanaciju zidova i krovišta te rekonstrukciju unutarnjih građevnih struktura. Potrebno obnoviti i urediti pješački prilaz zgradi.

Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	11
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Prostrana gospodarska prizemnica smještena ispred zgrade 12. Zidana od priklesanog kamena u vapnenom mortu s uglovima ojačanim većim priklesanim blokovima. Zabatno pročelje zgrade okrenuto je prema cesti te sadrži široka ulazna vrata s betoniranim okvirom i dva manja prozorska otvora u okvirima od priklesanog kamena. Izvorna stolarija u vrlo lošem stanju. Građevinsko stanje dobro. Potrebni radovi održavanja, zadržati postojeće elemente trad. gradnje. Poželjno ukloniti betonski okvir te stolariju zamijeniti novom, izrađenom na tradicionalan način. Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	12
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Prostrana stambena katnica s kamenom gospodarskom prizemnicom smještenom uz pročelje prema mjestu. Glavno pročelje zgrade prežbukano cementnim mortom, stolarija zamijenjena aluminijskom. Pokrov crijepom, krov četverostrešan. Građevinsko stanje dobro. Potrebni radovi održavanja, zadržati postojeće elemente trad. gradnje. Poželjno cementnu žbuku ukloniti i očistiti kamen na glavnom pročelju, te stolariju zamijeniti drvenom, tradicijski oblikovanom. Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	13-14
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

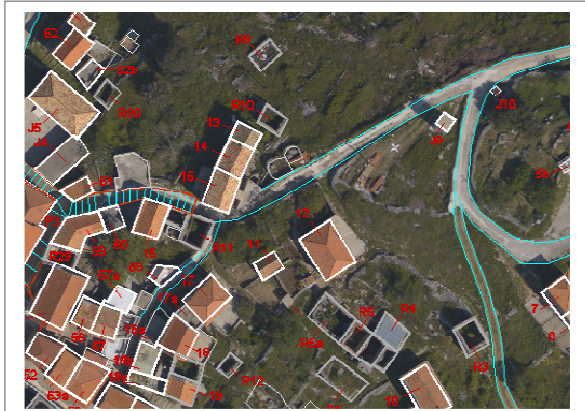
Analiza i konzervatorske smjernice:

Dvojna građevina priljubljena uz veću zgradu (15), napuštena i u vrlo lošem građ. stanju. Dio 13 vjerojatno predstavlja naknadno proširenje starije zgrade 14. Stambeno-gospodarska namjena. Zida od lomljenog i grubo priklesanog kamena u vapn. mortu. Dio otvora u okvirima od klesanog kamena. Otvori zatvarani i dodavani tijekom vremena. Krovište dvostrešno, dijelom pokriveno kupom a dijelom crijepom, sa stromom od kamenih ploča. Presječeni potkrovnici prozori uz rub krova indiciraju ranije postojanje luminara. Izvorna stolarija u vrlo lošem stanju.

Nužna temeljita sanacija zida i krovišta i rekonstrukcija unutrašnjosti, poželjna i rekonstrukcija pročelja. Stolariju zamijeniti novom izrađenom po tradicijskom uzoru.

Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	15
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Veća stambena dvokatnica a kraju tročlanog niza. Kasnijim intervencijama dodan neugledan betonski 'balkon' na prvom katu, – moguće na mjestu nekadašnje balature – poduprt betonskim stupovima. Krov dvostrešan pokriven crijepom. Otvori dijelom u kamenim okvirima, stolarija u dosta lošem stanju. Preko puta stražnjeg pročelja dograđen prizemni gosp. objekt 15a, nepravilnog tlocrta, ravnog betonskog krova koji je bet. mostom povezan s vratima na prvom katu stražnjeg pročelja. Preporučljiva rekonstrukcija izvornog stanja pročelja te manji sanacijski radovi. Stolariju zamijeniti novom, rađenom po tradic. uzoru. Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	16
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

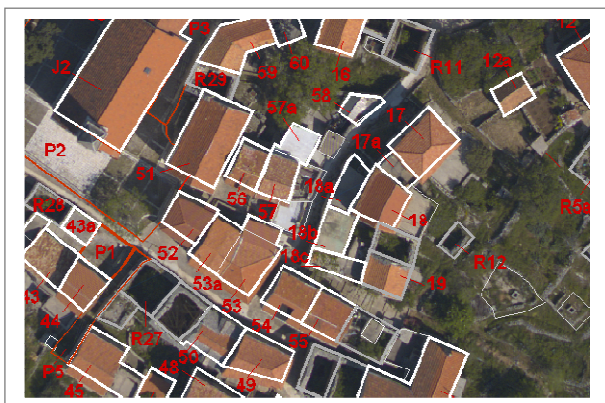

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena jednokatna uglovnica s visokim potkrovljem ugrađena u blok zgrada iza župne crkve. Zide od priklesanog kamena u vapnenom mortu s ojačanim uglovima. Pokrov utorenim crijepom, s kamenom strehom. Glavno pročelje okrenuto prema sjeverozapadu. Otvori s okvirima od klesanog kamena. Oprema otvora uglavnom uništena. Dvorišno pročelje grublje izrade, s konzolama od kamenih ploča, zidano od krupnijih priklesanih komada kamena. Zide zahtijeva manju sanaciju s ulične strane, čišćenje i sanaciju s dvorišne strane. Otvore opremiti stolarijom izrađenom na trad.način.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	17
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena dvokatnica, stambena s gospodarskim prizemljem. Zidine od priklesanog kamena u obilnom vapnenom mortu, s nešto oštećenja u prizemnom dijelu. Vrata konobe s dvodijelnim klesanim rasteretnim lukom i okvirom od klesanaca. Dvorišno pročelje od lomljenog kamena u obilatom cementnom mortu. Otvori u klesanim kamenim okvirima, recentnija zaštita od sunca griljama. Ispod prozora na 2. katu dvije kamene konzole.

Potrebna sanacija (vlage) zidova u prizemlju. Poželjno na dvorišnom pročelju sloj cementnog morta zamijeniti vapnenim, rekonstruirati izvornu stolariju. Za sve radove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	17a
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov otorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Manja stambeno gospodarska kamena katnica u sredini niza 17-18, trenutno napuštena i u vrlo lošem stanju. Zide od lomljenog i priklesanog kamena u vap. mortu, sa znatnim oštećenjima. Pokrov nije moguće ustanoviti. U prizemlju otvori bez kamenih okvira, na katu prozor s kamenim okvirom i vrata – vjerojatno ostatak ranijeg *silora*. Vrata konobe s rasteretnim lukom od sjekomično slaganih ploča i drvenom gredom. Po rasporedu pročelja moguće je zaključiti da se radi o ostatku starije građevine koja je dijelom zamijenjena zgradom br. 17. Potrebna je temeljita građevna sanacija uz eventualnu rekonstrukciju izvornog dijela pročelja, s uporabom radic. graditeljskih elemenata. Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	18
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

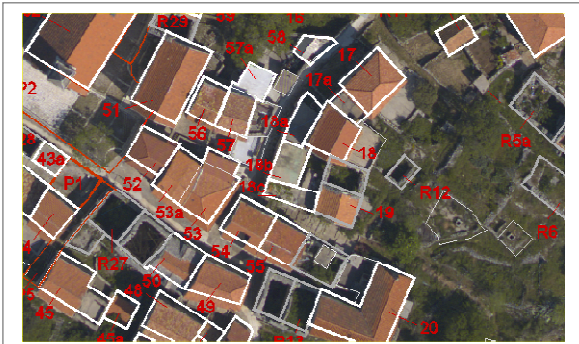

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena katnica žbukanog glavnog pročelja (prema ulici), u lošem građevnom stanju. Dvostrešni krov pokriven utorenim crijepom. Prema ulici i prema dvorištu koje dijeli sa zgradom 19 prigradene prizemne gospodarske zgrade, zbog čega je teško sagledati pročelja. Bočno pročelje bez žbuke. Otvori u fino klesanim kamenim okvirima, izvorna stolarija bez škura. Na glavnom pročelju kamena ploča s uklesanim natpisom. Uz glavni ulaz kruna *gusterne*. Uz ulično pročelje prigradena *gusterna* 18a u visini prizemlja, s nekvalitetnim pročeljem od lomljenog kamena u obilatom mortu s manjim gospodarskim otvorima. Potrebni radovi sanacije i obnove. Žbuku obnavljati vapnenom žbukom iste nijanse i sastava. Oprema otvora drvenim škurama. Ulično pročelje *gusterne* zahtijeva obradu vapn. mortom, ev. rekompoziciju i primjenu trad. elemenata. Za sve radove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	18b-18c
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Konzervatorske smjernice:

Gospodarske prizemnice od lomljenog i priklesanog kamena u vapn. mortu dograđene uz zgradu 18. Glavnim pročeljem slijede rub ulice. Zide zakrpavano, neravnomjerne strukture, vrlo oštećeno. Otvor vrata u betonskom okviru, prozor u kamenom okviru, drugi prozor izbijen u cjelosti. Krov ravan, s betonskim mostom koji 18c povezuje s katom zgrade 54. U unutrašnjosti 18b sačuvana krušna peč. Niz malih kvadratnih otvora uz rub krova.

Preporučljiva je rekonstrukcija izvornog izgleda pročelja postavljanjem kam. okvira na sve otvore i uklanjanjem betonskog mosta. Otvore opremiti tradicijski oblikovanom drvenom stolarijom. Potrebna temeljita sanacija zida. Očistiti fuge i prefugirati vapnenim mortom po izvornoj recepturi. Preporuča se sačuvati krušnu peč izgledom i funkcijom. Za sve radove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	19
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

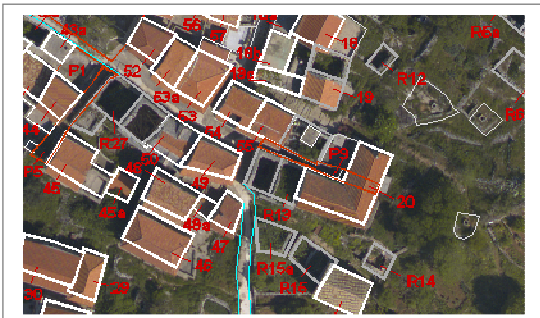

Analiza i konzervatorske smjernice:

Starija visoka prizemnica / potleušica sa zidom od masivnih priklesanih komada kamena u vapn. mortu. U vrlo lošem građ. stanju, urušenog krovišta s kamenim pokrovom. Glavno pročelje s ostatkom ulaznih kamenih stuba i mosta okrenuto prema dvorištu u kojem u makiji nalazimo još kamenih ruševina. Danas uklopljena u sklop oko zgrade 18. Nešto sačuvane izvorne drvenine u vrlo lošem stanju.

Preporučljive su sanacija zida te rekonstrukcija krovišta i glavnog pročelja. Poželjno je očistiti od raslinja te istražiti eventualne pomoćne gosp. građevine pripadne ovoj građevini te ih također rekonstruirati. Za sve radove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

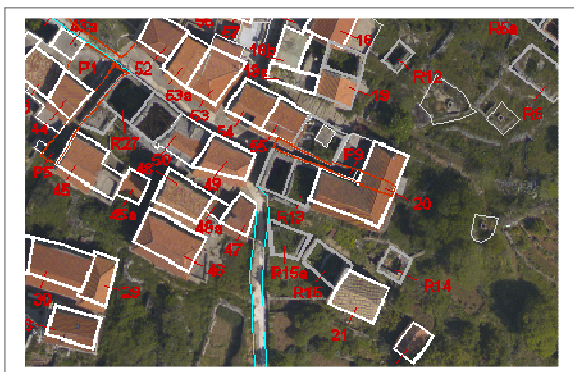
BROJ ZGRADE:	20
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stari župni dvor, građen od 1758. do 1909, smješten na istočnom rubu mjesta. Stambena građevina L-tlocrta. Sjeverno krilo jednokatno, južno krilo dvokatno. U prizemlju natkriveni prolaz s voltom dijeli dva krila. U sjevernom krilu sačuvano gospodarsko prizemlje te starinski nužnik sa zasebnim ulazom, na katu ognjište te terasa s *gusternom*. Južno krilo stambeno, s lijepim građanskim ulaznim vratima. Zide od kamena u potpunosti žbukano vapnenom žbukom u toplom zemljano-žutom tonu. Svi otvori uokvirjeni fino klesanim okvirima od kamena. Dijelom izvorna stolarija. Vrata s ukladama i stilskom bravarijom. Na krovu sačuvan zidani dimnjak. Pokrov utorenim crijepom, krovšta dvostrešna. U povremenoj uporabi. Građevina koja je u okviru mjesta značajna po stilu, tipologiji, smještaju i proporcijama. Žbukati identično toniranom finom vapnenom žbukom. Grilje na južnom pročelju poželjno je zamijeniti škurama, izrađenim i toniranim identično postojećim na dvorišnoj strani. Sačuvati stilska vrata, te izvornu bravariju, restaurirati po potrebi. Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	21
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Napuštena samostojeća kamena stambena dvokatnica s gospodarskim prizemljem. Zidu s većim oštećenjima, od priklesanog kamena u vapn. mortu. Glavno pročelje okrenuto prema Jugu. Kameni okviri oko prozora s rasteretnim lukovima na prvom katu. Ostaci jako oštećene drvene stolarije. Vrata konobe uokvirena priklesanim blokovima s rasteretnim lukom. Stražnje pročelje gotovo sasvim zatvoreno, s pomoćnim ulazom. Dvorište s ostatkom starog popločanja i *gusternom* te ulazom u gospodarske zgrade. Oštećeni pokrov kupom kanalicom na dvostrešnom krovu. Bočna pročelja zatvorena.

Potrebni sanacijski radovi na zidu te rekonstrukcija unutarnjih struktura, i popravak krovu. Otvore opremiti tradic. oblikovanom stolarijom. Sačuvati *gusternu* i ostatke popločanja dvorišta, dopuniti istovjetnim popločanjem prema potrebi. Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	22
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Teško oštećena mala kamena gospodarska prizemnica, smještena na istočnom rubu mjesta, u udolini. Zide od lomljenog kamena u obilatom vapn. mortu, oštećeno na više mjesta. Na zabatnom pročelju krupne raspukline i teško oštećenje ziđa iznad drvene grede. Izvorni pokrov kamenim pločama zamijenjen crijepom.

Preporuča se temeljita rekonstrukcija, ili s obzirom na težinu oštećenja faksimilna gradnja.

Nužno korištenje svih elemenata tradicijskog graditeljstva.

Za navedene zahvate potrebno je izraditi odgovarajući arh. projekt te za njega ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	23
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena gospodarska katnica ugrađena u padinu na putu prema groblju. Dvorište omeđeno visokim kamenim zidom.

Ziđe od priklesanog kamena u obilatom vapnenom mortu, s oštećenjima na više mjesta. Pokrov kupom kanalicom, krovništvo dvostrešno, u dosta lošem stanju. Streha od kamenih ploča. Ulaz s rasteretnom drvenom gredom, prozor u okviru od klesanog kamena, drvenarija nije sačuvana. S kata sepotkrovnim vratima izlazi na terasu s betoniranim krunom *gusterne*. Zgrada trenutno izvan uporabe i u derutnom stanju.

Kod obnove potrebna temeljita sanacija ziđa, te rekonstrukcija krovništva. Sačuvati kamenu strehu. Preporučljivo koristiti isti pokrov. Sačuvati drvenu gredu nad vratima. Otvore opremiti tradic. oblikovanom drvenom stolarijom. Za radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	24
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena kamena dvokatnica na istočnom kraju niza. Zide od priklesanog kamena u obilatom mortu, s ojačanim uglovima. Na Istoku dograđen prizemni dio s ulaznim vratima i betonskim stubištem, ravnog krova, žbukan vapnenom žbukom. Otvori na glavnom pročelju u jednoj vertikalnoj osi, visinski i dimenzijama usklađeni sa zgradom 25, uokvireni fino klesanim kamenim okvirima, zaštićeni drvenim škurama. Pokrov utorenim crijepom, dvostrešno krovšte zajedničko sa zgradom 25, razgraničenje sljemenom od kupe. Radi pada terena objekt je s dvorišne strane prizeman, pa vrata s drugog kata vode na terasu s gusternom.

Potrebni manji radovi održavanja. Poželjno ravni betonski krov prigradenog žbukanog dijela zamijeniti dvostrešnim s pokrovom crijepom, odnosno prigradnju stilski prilagoditi ambijentu. Za sve radove nužna je suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	25
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena kamena dvokatnica. Zide od pravilnijih grubo klesanih blokova s ojačanim uglovima. Otvori na glavnom pročelju raspoređeni u dvije vertikalne osi, uokvireni fino klesanim kamenim okvirima, zaštićeni drvenim škurama. Na prvom katu sačuvana ulazna vrata u stambeni dio do kojih vodi kameni *silor*. Ograda *silora* donekle oštećena, stube ograđene improviziranim željeznim šipkama. Vrata konobe pod *silorom* smještena centralno, s rasteretnim lukom od sjekomice postavljenih ploča. Nad svim prozorskim okvirima također mali rasteretni lukovi. Pokrov crijepom. Radi pada terena objekt s dvorišne strane prizeman, s vratima prema terasi. Izvorna stolarija. Potrebni radovi održavanja i sanacija zida u prizemlju i na *siloru*. U dogovoru s konzervatorskom službom potrebno je pronaći prikladnije rješenje za ogradu vanjskog stubišta. Za sve radove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	26
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena prizemnica na zapadnom kraju niza 24-26, uz put prema groblju. Zidine slabije kvalitete, od priklesanog kamena u obilatom vapnenom mortu, s nizom manjih oštećenja. Šatorasti krov pokriven utorenim crijepom „odrezan“ na spoju s 25. Na glavnom pročelju dva prozora u oštećenim okvirima od fino klesanog kamena, sa škurama od lima. U prizemlju dva gospodarska ulaza, zapadnji pod nepravilnom drvenom rasteretnom gredom, istočniji u okviru od manjih komada kamena. Otvori prizemlja i kata nisu u istim osima, te se po pročelju može zaključiti da je riječ o dijelu ranije građevine koja je prilikom gradnje zgrade 25 „odrezana“. Na zapadnom zabatu prigraden je neprikladan dio s pročeljem od valovitih limenih ploča i krovom od salonita, otvora zaštićenog griljama, visine P+1.

Kod obnove preporuča se izvedbom i izgledom ujediniti objekt. Potrebno čišćenje zida te sanacija. Eventualno rekonstruirati pročelje tako da se postigne skladan raspored otvora. Otvore opremiti klesanim kamenim okvirima poput sačuvanog, te stolarijom izvedenom na trad. način. Krovitište po potrebi popraviti. Preporuča se ukloniti prigradnju ili ju preurediti prema odobrenom projektu, na takav način da se uklopi u tradicijski ambijent Velog Grablja. Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	27
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Nekada jedinstvena katnica podijeljena u dva vlasnička dijela. Smještena na padini uz put prema groblju. Na istočnom dijelu građevine ostatak silora, s ulazom u konobu. Krovište dvostrešno, u nešto lošijem stanju. Istočni dio pokriven kupom, na zapadnom pokrov od kamenih ploča. Zide od priklesanog kamena u mortu, oštećeno. Izvorna ulazna vrata dijelom zazidana, nova atipično postavljena uz ugao. Na zapadnom dijelu sačuvan izvorni izgled otvora s kamenim pragima. Na zapadnom zabatu prislonjena ruševina kamene gospodarske prizemnice R18a, s ulazom pod drvenim nadvojem. Sva tri dijela građevine je poželjno građevinski sanirati i rekonstruirati u izvorni oblik. Potrebna rekonstrukcija krovišta, poželjno sačuvati pokrov kamenim pločama. Rekonstruirati silor i izvorni izgled pročelja s kamenim okvirima i tradicijskom stolarskom opremom otvora. Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	28
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena kamena katnica glavnim pročeljem okrenuta prema jugu, pokrivena crijepom. Jedna od rijetkih recentno potpuno obnovljenih građevina. Radovi obnove nisu obavljani pod nadzorom konzervatorske službe pa građevina stilski odskače od cjeline te nije opremljena na tradicijski način. Prilikom uočljivog podizanja vijenca dodan je luminar od armiranog betona i s ravnim krovom, neprihvatljivo oblikovan u odnosu na cjelinu. Zide sanirano, fuge svijetlije i žuče u odnosu na okolne zgrade. Ugrađeni suvremeni jednokrlni izolacijski prozori bez poprečnih letvica, bez škura.

Kako je riječ o jednoj od rijetkih građevina koje stilski odudaraju od tradicijski oblikovane cjeline, preporuča se usklađivanje, posebno u odnosu na oblikovanje luminara te tradicijsko opremanje prozorskih otvora, kao i eventualno rekonponiranje pročelja pod konzervatorskim nadzorom. Za sve radove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	29
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena dvokatnica na istočnom kraju građevnog niza 29-31. Postavljena okomito na ostale kuće u nizu, s četverostrešnim krovom. Izvan uporabe. Zidine od priklesanog kamena u vapnenom mortu, mjestimično manja oštećenja. Na otvorima jednostavni kameni okviri od po 4 bloka klesanog kamena. Ostaci izvorne stolarije u stanju raspadanja. Na istočnom pročelju kamene konzole. Krov pokriven crijepom.

Potrebno sanirati i popraviti zidine. Otvore opremiti stolarijom oblikovanom na trad. način po uzoru na postojeću.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	30
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
RIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

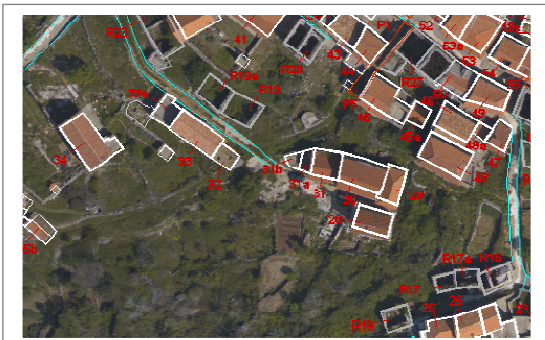
Analiza i konzervatorske smjernice:

Impozantna stambena dvokatnica s gospodarskim prizemljem, u središtu građevnog niza 29-31. Solidno ziđe od priklesanog kamena u obilatom vapnenom mortu s mjestimičnim manjim oštećenjima. Krovni pokrov zamijenjen crijepom, lošije izvedbe. Otvori u fino klesanim kamenim okvirima. Ulaz na prvi kat preko *silora*; kamena ograda *silora* u dosta lošem stanju, nadozidavana. Nad vratima konobe pod *silorom* rasteretni luk od sjekomično postavljenih manjih komada kamena; nad svim otvorima manji rasteretni lukovi zidani na isti način. Mjestimično sačuvana izvorna stolarija u lošem stanju.

Potrebno sanirati oštećenja zidova te prezidati ogradu na *siloru* tako da se uklopi u okolnu teksturu zida. Krovni pokrov poželjno kvalitetnije obnoviti odn. rekonstruirati krovnište. Potrebno je očistiti kamene okvire otvora te ih opremiti tradicionalno izvedenom drvenom stolarijom.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	31 – 31a - 31b
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

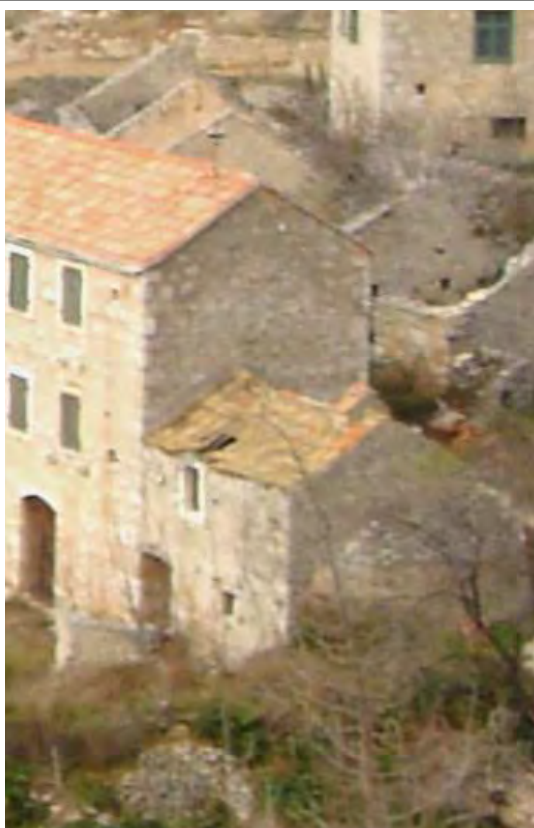

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena katnica s potkrovljem i gospodarskim prizemljem, na zapadnom kraju građevnog niza 29-31. Zida od priklesanog kamena u vapnenom mortu, s mjestimičnim oštećenjima. Dvostrešno krovništvo, pokrov utorenim crijepom. U prizemlju vrata konobe s primitivnim lukom od nekoliko blokova kamena. Otvori na katu u kamenim okvirima. Nekadašnji luminar 'prerezan' je prilikom postavljanja novog krova. Ostaci izvorne stolarije na prozorima. Uz zgradu prigradeni prizemni gospodarski objekti 31a i 31b. Krovništvo poluuršeno ali sačuvan pokrov kupom. Tlocrti nepravilni, trokutni, prilagođeni terenu.

Potrebna sanacija zida i rekonstrukcija krovništva pomoćnih objekata. Preporučljiva rekonstrukcija izvornog luminara s drvenom konstrukcijom i kamenim okvirom. Otvore opremiti na tradic. način, drvenom stolarijom. Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	32
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena prizemnica s potkrovljem na kraju niza niza 32-33a. Zida od lomljenog kamena u obilatom vapnenom mortu s mjestimičnim oštećenjima. Jako oštećeno dvostrešno krovništvo pokriveno kupom, s izvornim dimnjakom. Vrata konobe s nadvojem od drva, potkrovni prozor u kamenom okviru – možda raniji luminar. Vjerojatno starija građevina koja je "odrezana" prilikom gradnje zgrade 33.

Kod obnove potrebna sanacija zida te rekonstrukcija krovništva, te eventualno rekonstrukcija pročelja.

Preporučljivo ponoviti pokrov kupom sa stregom od kamenih ploča. Otvore opremiti drvenom stolarijom izvedenom na trad. način.

Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	33-33a
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena dvokatnica s otvorima u četiri vertikalne osi. Solidno zide od priklesanog kamena u obilatom vezivu, s ojačanim na uglovima, s manjim oštećenjima. Otvori u klesanim kamenim okvirima, dijelom oštećenim. Ispod otvora kamene konzole. Dvostrešni krov, pokrov utorenim crijepom, dodan limeni žlijeb i oluk koji nagrđuje pročelje. Sa zapadne strane pripojen vjerojatno raniji gospodarski objekt 33a, s vratima konobe i prozorom u kamenom okviru, lošije kvalitete ziđa. Krov zamijenjen ravnom terasom, s punom betonskom ogradom. Potrebni manji popravci ziđa. Ukloniti betonsku ogradu i zamijeniti ju kompaktnim kamenim nadozidom, sačuvati strukturalno jedinstvo zida.

Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	34
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Skladna stambena katnica s gospodarskim prizemljem. Glavno južno pročelje s tri prozora u kamenim okvirima. Pokrov crijepom, krovnište dvostrešno. Vijenac izvoran od kamenih ploča. Zide od grubo priklesanog kamena u vap. mortu. Tik uz zgradu prislonjena ruševina građevine znatnih dimenzija, sačuvana u visini od oko 180 cm, kvalitetnog zida od velikih priklesanih blokova, s uglovima od klesanaca. Prema sjeveru prigradeni manji prizemni dio ravnog krova, kvadratnog tlocrta, također u kamenu, s prozorom. Na istočnom zabatu iščitava se trag prethodne potleušice.

Potrebni radovi održavanja. Prigradeni dio uskladiti s ambijentom (ravni krov). Obvezna tradicijski oblikovana stolarija.

Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	35-35a-35b
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

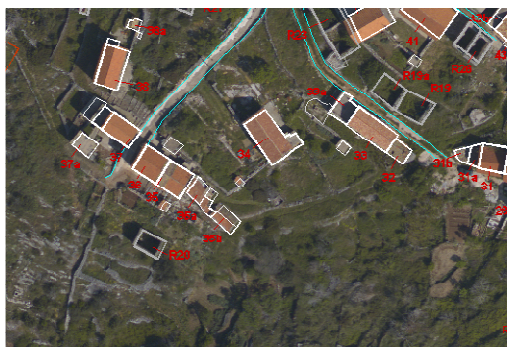
Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena dvokatnica u nizu. Zide od priklesanog kamena u vapnenom mortu, s ojačanim uglovima. Vlasnički podijeljena u dva dijela. Dvostrešno krovište pokriveno crijepom i kupom. Otvori uokvireni pragima od fino klesanog kamena, s ostacima izvorne stolarije u lošem stanju. Nad ulazom u konobu postavljena nadstrešnica od grubo obrađenog drva s mjestimičnim pokrovom crijepom. Vrata konobe pod kamenim voltom od tri dijela. Sa sjeverne strane padina je premošćena AB mostom pa se s kata izlazi na put.

Potrebni su manji sanacijski radovi i opremanje otvora tradic. oblikovanom drvenom stolarijom. Nadstrešnicu poželjno ukloniti.

S istočne strane nalaze se jednokatna gospodarska zgrada 35a pokrivena crijepom, te potleušica u lošem stanju 35b, od priklesanog kamena u vap. mortu, koje zahtijevaju sanaciju i opremanje otvora na trad. način. Uz 35 a dozidan je manji objekt kvadratičnog tlocrta od bloketa. Na sjevernom dijelu krovista 35a vidljiv dio krova kamenim pločama. Preporuča se uklanjanje građevine od bloketa i betonskog mosta te njihova zamjena kvalitetnijim rješenjima, izvedenim prema odobrenom projektu. Za sve radove nužna je suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	36
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena dvokatnica glavnim pročeljem okrenutim prema Jugu, na kraju niza. Ziđe od priklesanog kamena u vap.mortu, s ojačanim uglovima. Raspored otvora mijenjan pa su pojedini prozori asimetrični u odnosu na cjelinu. Stolarija dijelom izvorna, u vrlo lošem stanju. Sačuvane kamene konzole. Vrata konobe mijenjana. Krovište dvostrešno, recentno pokriveno crijepom. Sa sjeverne, stražnje strane kat je betonskim mostom povezan s ravnim krovom manje pomoćne zgrade.

Poželjno rekonstruirati izvorni izgled pročelja i opremiti sve otvore na tradic. način te na adekvatniji način riješiti betonske dogradnje na sjevernom pročelju.

Za sve radove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	37-37a
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena dvokatnica okrenuta prema jugu, žbukana vap. žbukom, s okvirima otvora od fino klesanog kamena. Pokrov dvostrešnog krovišta crijepom. Prema zapadu je prigraden jednokatni dio s terasom, iz kojeg se izlazi na most koji vodi na ravni krov pomoćne građevine 37a. Dalje prema zapadu dograđen još i prizemni dio od kamena, nežbukana. Po kvaliteti kamenog zida može se zaključiti da se radi o ostatku ranije građevine koja je 'otpiljena' kada je izgrađena zapadna prigradnja s terasom. Nespretno izvedeni limeni žlijebovi i oluci, te pogotovo visinska raščlanjenost građevine na pet vizualno neusklađenih dijelova narušavaju cjelokupni dojam. Isto vrijedi za improvizirane 'ograde' od žice i čeličnih cijevi - primjerice na krovnoj terasi 37a i zapadnoj strani. 37a je starija kamena jednokatnica lijepo priklesanog zida, s kamenim doprozornicima i konobom, pretvorena u pomoćnu zgradu. Krovište joj je u potpunosti uklonjeno (tragovi kamenih ploča) te dijelom zamijenjeno ravnom AB pločom, koja je AB mostom spojena s prigradenim dijelom zgrade 37.

Potrebno je prigradnje ukloniti ili ih uklopiti u cjelinu, te ukloniti armiranobetonske elemente i željezne ograde te AB elemente. Preporuča se rekonstrukcija izvornog izgleda ili rekompozicija cijelog sklopa, putem projekta pod nadzorom Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	38
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Samostojeća dvokatnica s gosp. prizemljem, atipična orijentacija glavnim pročeljem na Zapad. Zide od grubo klesanog kamena s ojačanim uglovima. Fino klesani kameni okviri otvora s rasteretnim lukovima od sjekomično postavljanog kamena na katu. Krovište novo dvostrešno, pokrov crijepom. Silor uklonjen, vrata na katu nisu u funkciji već 'vise' u zraku, probijena nova na sjevernoj zabatnoj strani. Novi glavni ulaz okrenut je prema istoku, u brdo, kao i tri prozora na katu. Prema jugu zabat bez prozora.

Potrebni manji popravci ziđa. Moguća rekonstrukcija pročelja sa silorom. Očistiti i aktivirati prilazni put do gl. pročelja. Poželjno preoblikovati ili ukloniti manju nadstrešnicu na sjev. zabatu te ukloniti izgoren limeni dimnjak pričvršćen na sjev. zabatu.

Uz zgradu se nalazi se lijepo očuvana krušna peč natkrivena izvornim krovčićem od kupe, koju treba konzervirati te eventualno obnoviti u izvornom obliku. Sa sjeverozapadne strane nalazi se ruševina manjeg pomoćnog objekta.

Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	39
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Samostojeća dvokatnica s gospodarskim prizemljem. Zide od priklesanog kamena u mortu, nešto oštećenije sa zapadne strane. Dvostrešno krovište, u stanju urušavanja, stariji pokrov kupom. Glavno pročelje orijentirano prema Jugu, s po dva otvora na svakoj etaži te ulazom u konobu u prizemlju. Fino klesani pragi od bijelog kamena. Uz gl. pročelje prizidana gosp. prizemnica čiji krov služi kao terasa. Sa sjeverne strane prizidan dio slabije kvalitete, koji je zbog poštivanja nagiba krova jednokatan, s prozorom prema zapadu, a trenutno je ruševan, bez krova i izvan funkcije. Na sjeverozapadnom uglu lijepo obzidan dio s gustirnom.

Poželjna temeljita sanacija zidova i rekonstrukcija krovišta. Preporuča se ponoviti pokrov kupom.

Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	39a-39b
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševna, vjerojatno stambeno-gospodarska potleušica 39a s prislomjenom gospodarskom građevinom 39b.

Ziđe od lomljenog i priklesanog kamena u vap. mortu. Pročelje 39a s pragima od kamenih blokova i ostatkom asimetričnog, naknadno probijenog prozora nad ulazom, 39 b s drvenim arhitravom nad ulazom i minimalnim prozorskim otvorom prema jugu. Krovovi dvostrešna.

Na 39a uočljivi ostaci pokrova kamenim pločama s istim takvim vijecem-istakom; na 39 b sačuvan vijenac od kamenih ploča, ali pokrov zamijenjen crijepom.

Preporuča se rekonstrukcija izvornog stanja, idealno s pokrovom od kamenih ploča, i tradicijskom opremom otvora. poželjna rekonpozicija asimetričnog prozorskog otvora nad ulazom 39a poželjno

Sve ev. izmjene postojećeg stanja te radove obnove raditi prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	40
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

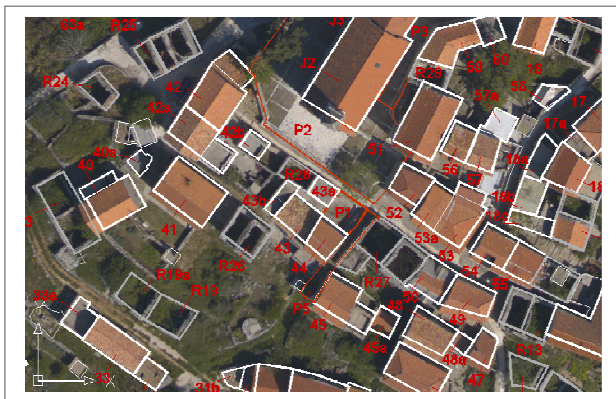
Samostojeća kamena dvokatnica na dominantnom položaju, s naknadno dodanom betonskom prigradnjom prema sjeverozapadu. Zide od priklesanog kamena u vapn.mortu, ugl. zamijenjenim cementnim. Krovište dvostrešno, pokrov crijepom, odnosno ravni krov na prigradenom dijelu. Izvorni prozorski otvori naknadno proširivani, s betonskim pragima i za Grablje atipično oblikovanom drvenom stolarijom. Izvorni kameni okvir sačuvan tek na tavanskom zabatnom prozoru (jugozapadno). Na prigradnji asimetrično postavljeni veliki otvori. Jedan od rijetkih objekata u Grablju čija je izvornost u velikoj mjeri narušena.

Preporuča se rekonstrukcija ili barem rekompozicija svih pročelja i volumena kako bi se građevina uskladila s okolinom i pravilima tradic. oblikovanja; betonske prage zamijeniti kamenim, sa škurama i trad. stolarijom; ukloniti limeni dimnjak s jugoistočnog pročelja odn. preoblikovati ga. Kameno zide sanirati lokalnim vapnenim vezivom i očistiti od naknadnih intervencija cementom i žbukom.

Sve intervencije u postojeće stanje i eventualnu rekonstrukciju / rekompoziciju nužno je provoditi prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu te uz konzervatorski nadzor.

BROJ ZGRADE:	41
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

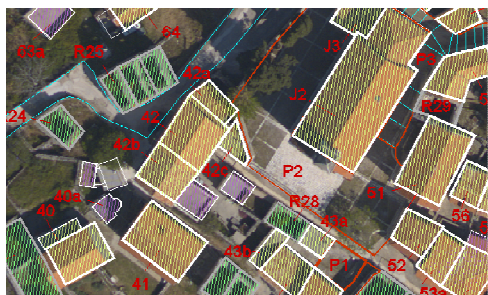
Analiza i konzervatorske smjernice:

Skladna stambena katnica s prizemljem koje je dijelom gospodarsko a dijelom stambeno. Među posljednjim izgrađenim kućama u mjestu, 30-tih godina XX stoljeća. Zide od grubo klesanih blokova u vap. mortu. Dvostrešni krov pokriven crijepom. Glavno pročelje okrenuto prema dvorištu koje dijeli sa zgradom 40. Otvori u obijeljenim okvirima, dijelom u kamenim (vrata konobe i dvorišni ulaz). Oprema izvornom drveninom i griljama. Izvorni pokrov zamijenjen crijepom s limenim olukom. Na katu centralno smješten balkon od bet. ploče na konzolnim nosačima - element atipičan za mjesto. Rel. diskretna ograda od bojanih metalnih letvica. U interijeru sačuvan dio izvorne opreme i namještaja.

Potrebni samo manji radovi održavanja.

Za sve ev. radove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

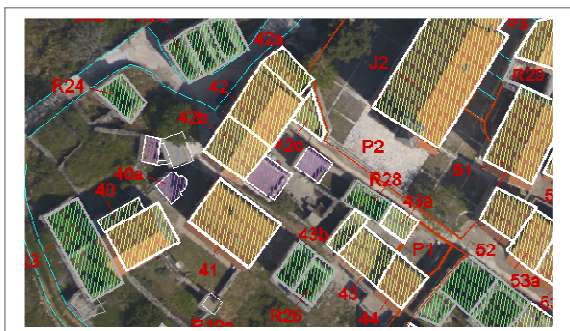
BROJ ZGRADE:	42
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Dio sklopa građevina podno crkve, uz cestu, podvrgnut brojnim intervencijama. Izvorno stanje nejasno. Stambeno gospodarska dvokatnica. Zidana od priklesanog kamena u vapnenom mortu. Krovište dvostrešno, pokrov utorenim crijepom. Otvori sa stolarijom zamijenjenom novom, metalnom. Kroz zgradu probijen prolaz visine P+1 izveden u armiranom betonu. Na pročelju se iščitavaju AB ploče na obje etaže, a ulični prozor ima i betonski okvir. Južni dio nešto manje devastiran. Pred glavnim pročeljem u pločniku vidi se ugrađen kameni tjesak. Pod dvorišta u potpunosti je betoniran. U dvorištu betonski kubus gusterne s ravnim krovom koji služi kao terasa. Preporuča se izraditi projekt rekonstrukcije pročelja ili rekonstrukcije izvornog stanja, pod konzervatorskim nadzorom: ukloniti s pročelja betonske elemente, vratiti jedinstvo teksturi zida, te na prikladniji način oblikovati prolaz. Otvore opremiti drvenom stolarijom izvedenom na trad. način. Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	42a
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

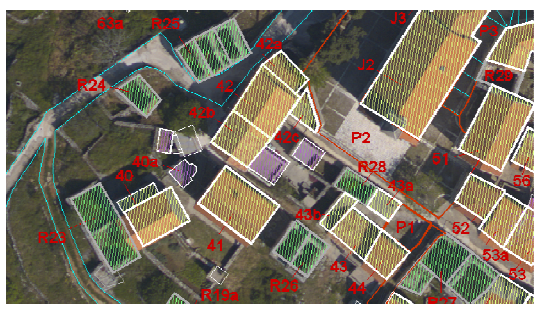

Analiza i konzervatorske smjernice:

Građevina na kraju sklopa građevina uz glavnu cestu. Uska stambena katnica s gospodarskim prizemljem zidana od priklesanog kamena u vapnenom mortu. Krovište jednostrešno, noviji pokrov utorenim crijepom. U prizemlju vrata konobe u okviru od većih klesanih blokova, s istovjetnim rasteretnim lukom. Na katu jedan prozor u djelomično uništenom izvornom okviru, bez stolarije. U dvorištu se nastavlja gospodarska prizemnica 42c s kojom zajeno 42a čini najstariji dio sklopa.

Preporuča se građevinska sanacija i konzervacija. Otvore opremiti drvenom stolarijom izvedenom na tradicionalan način. Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	42b
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

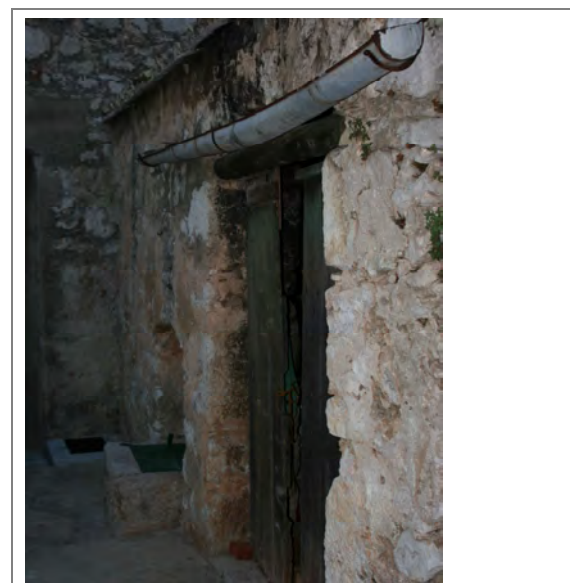
Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambeno-gospodarska dvokatnica na kraju sklopa građevina uz cestu, donekle izmijenjena. Zidana od priklesanog kamena u vapnenom mortu. Krovšte dvostrešno, stariji pokrov utorenim crijepom u dosta lošem stanju. Otvori dijelom bez izvornih kamenih okvira i sa stolarijom, zamijenjenom metalnom, također u lošem stanju. Pred glavnim pročeljem prema cesti u pločniku je ugrađen kameni tijesak ranije pripadan konobi. S dvorišne strane dozidan je kubus gusterne s ravnim krovom koji služi kao terasa.

Preporuča se rekonstruirati krovšte po potrebi, ukloniti sa svih pročelja betonske i metalne elemente, te otvore opremiti drvenom stolarijom izvedenom na trad. način.

Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	42c
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Dio sklopa građevina ispod crkve, uz glavnu cestu. Gospodarska prizemnica ugrađena između potpornog zida platoa oko crkve i stražnjeg pročelja zgrade 42a. Zide od lomljenog kamena u vapnenom mortu. Krovište jednostrešno, stariji pokrov kupom kanalicom, sa strehom od kamenih ploča. Na pročelju gospodarski ulaz s drvenim nadvojem i izvornom stolarijom u jako lošem stanju, te uz pod smještena niša s rasteretnim lukom u kojoj je smješteno grlo *gusterne* zaštićeno limenim poklopcem. Limeni žlijeb u lošem stanju proveden je pročeljem iznad vrata.

Preporuča se građevinu konzervirati, te građevinski sanirati zide i krovište po potrebi. Otvor opremiti replikom postojeće izvorne drvene stolarije. Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	43
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

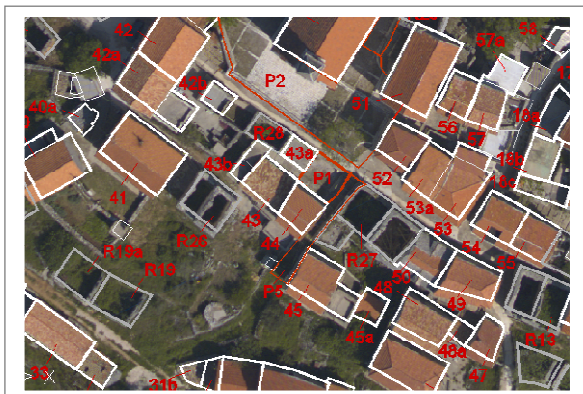

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena katnica s gospodarskim prizemljem, ispod ulaza u crkvu. Zide od priklesanog kamena u obilatom vapn. mortu, s mjestimičnim oštećenjima. Dvostrešno krovište, pokrov crijepom. Glavno pročelje prema jugu. Izvorni silor uništen u gornjem dijelu i zamijenjen betonskim nadvojem, s ogradom od betonskih stupova i željeznih šipki. Otvori u klesanim okvirima s izvornom stolarijom u lošem stanju. Dvorište pred konobom prekriveno betonom. Sa strane prema crkvi dozidan je prizemni pomoćni objekt 43a, koji kao krov ima ravnu AB ploču s betonskim dimnjakom, te prozor u fino klesanom okviru i te gleda na dvorište sa iznimno lijepim popločanjem oblucima, P1, predloženim za zaštitu. Ovaj je objekt naknadno dograđen na zabatno pročelje ruševne potleušice R28. Sa zapadne strane zgrade 43 dogradnja od betonskih blokova, ravnog AB krova i s prozorom s neprikladnom stolarijom - 43b.

Potrebno sanirati oštećenja na zidovima. Poželjno rekonstruirati kameni silor te prigradeni dio 43b i građevinu 43a kompletno rekonstruirati uz konzervatorski nadzor. Također je poželjno betonirani dio dvorišta popločati kamenom po uzoru na lokalno sačuvana slična popločanja. Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	44
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Konzervatorske smjernice:

Uska, visoka dvokatnica smještena podno crkvenog trga, uz zaštićeno popločanje P1 te prislonjena uz 43. Rodna kuća don Ante Petrića, sa strane prema crkvi obilježena spomen-pločom. Solidno žiđe od priklesanog kamena u vapn. mortu, s manjim oštećenjima. Glavno pročelje okrenuto prema Jugu, na sjevernom prema crkvi samo jedan prozor, na drugom katu. Oprema otvora ugl. izvorna, no oronula. Svi otvori u fino klesanim kamenim okvirima. Dvostrešni krov, pokrov crijepom. Uz južno pročelje prigradena visoka gospodarska prizemnica od priklesanog kamena u vap. mortu, s dva mala nezaštićena otvora na južnom pročelju i urušenim jednostrešnim krovom. Izvan funkcije.

Kod obnove potreban manji popravak zidova. Otvore opremiti novom stolarijom rađenom po uzoru na izvornu, te drvenim škurama.

Gospodarsku građevinu rekonstruirati u izvorni oblik, poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama.

Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	45
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena katnica s prizemnom dogradnjom ravnog krova na istočnoj strani. Zide od priklesanog kamena u vapn. mortu, mjestimično oštećeno, s većim raspuklinama na dograđenom dijelu. Dvostrešno krovništvo pokriveno crijepom. Otvori opremljeni izvornom stolarijom, u lošem stanju. Izvorni kameni okviri djelomično sačuvani. Na ulazu u prizemlju okvir naknadno betoniran. Dograđeni dio jednokatan, s ravnim krovom koji funkcionira kao terasa. Uz istočni zabat dograđena manja gospodarska prizemnica, krova pokrivenog utorenim crijepom, u lošem stanju i teško dostupna.

Kod obnove popraviti zide na glavnom objektu te sanirati raspuklinu i druga oštećenja na dogradnjama. Na sva tri dijela sklopa novu stolariju izraditi po uzoru na postojeću. Poželjno ukloniti betonski okvir vrata te tragove betona na okolnim zidovima, zamijeniti prikladnim kamenim okvirom. Po mogućnosti obnoviti i ujednačiti postojeće okvire.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	46
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

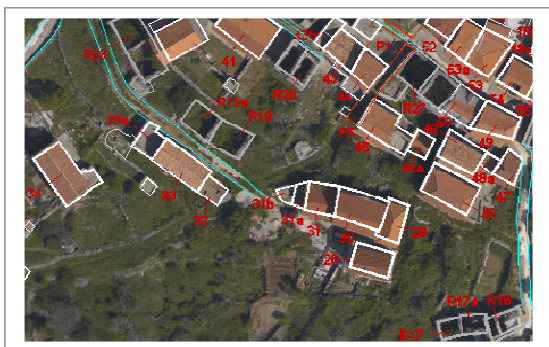

Analiza i konzervatorske smjernice:

Samostojeća dvokatnica, sastavljena iz dva dijela. Zapadni dio relativno sačuvane izvornosti. Zide od priklesanog kamena u vapnenom mortu s uglovima od većih blokova, zakrpano betonom i mjestimično oštećeno, istočna polovica zgrade žbukana vap. žbukom u lošem stanju. Na prvom katu cijelom dužinom noviji balkon od AB ploče sa željeznom ogradom, vjerojatno na mjestu nekadašnjeg *silora*. Četverostrešno krovništvo, pokrov crijepom. Dosta oštećeni okviri na otvorima, dijelom izmijenjeni, otvori neprikladno opremljeni metalnim vratima i škurama. Otvori istočnog dijela smješteni asimetrično. Na istočnom zabatu probijena dvojna vrata, te punom visinom proveden limeni dimnjak. Kod obnove zgradu je potrebno sagledati i urediti kao cjelinu, bez obzira na vlasničke odnose. Poželjno izjednačiti teksturu pročelja o izvršiti čišćenje i sanaciju zida. Eventualno rekonstrukcija ili rekonstrukcija pročelja uz konzervatorski nadzor. Dimnjak zamijeniti prikladnije izvedenim.

Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	47
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Uska dvokatnica smještena na istočnom kraju sklopa organiziranog oko zajedničkog dvorišta. Trenutno izvan uporabe. Zide od priklesanog kamena u vapnenom mortu, ojačano većim blokovima na uglovima, dosta manjih oštećenja. Glavno pročelje okrenuto prema jugu. Stolarija na otvorima uglavnom uništena. U prizemlju vrata konobe pod drvenim nadvojem, na katu po jedan prozor. Prema zapadu spojeno s jednokatnim, užim dijelom 47a, s vlastitim ulaznim vratima i još jednim prozorom. Krovište usko, nepravilno izvedeno s kosim redovima utorenog crijepa.

Poželjno otvore opremiti stolarijom izvedenom na trad. način. Zide popraviti po potrebi te očistiti. Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	48
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

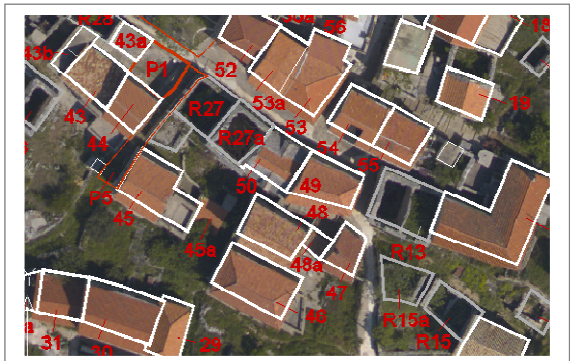
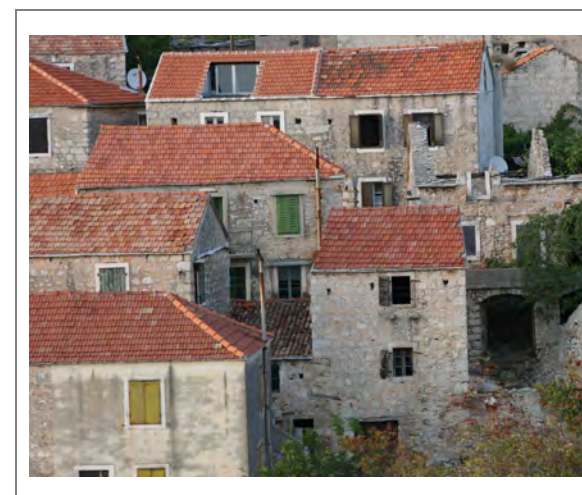

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena dvokatnica s gospodarskim prizemljem, smještena na uvučenom položaju u središtu građevnog sklopa. U lošem građevnom stanju, neodržavana. Zide od priklesanog kamena u vapnenom mortu s ojačanim uglovima, u zoni prizemlja te uz krovište dosta oštećenja. Otvori u kamenim okvirima, opremljeni izvornom stolarijom u jako lošem stanju. Glavno pročelje jugozapadno, s otvorima u dvije vertikalne osi. Iz dvorišne strane na kat vode zapuštene kamene stube. Na prvom katu je most kojim je zgrada spojena s 49. Most je u istočnom dijelu od armiranog betona i jako oštećen, s eksponiranom armaturom. Na zapadnom je dijelu od kamena, s rasteretnim lukom, te se u tom dijelu nastavlja na kamene stube. Oba su dijela mosta opremljena potpuno zahrđalom željeznom ogradom. Krov dvostrešni, pokriven crijepom, loše izveden s, s limenim olucima i žljebovima.

Kod obnove sanirati zide s naglaskom na prizemni dio. Ukloniti betonski dio mosta, sanirati kameni most., rekonstruirati detalje, primjerice ogradu. Otvore opremiti tradicijski izrađenom stolarijom. Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	49
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena dvokatnica s gospodarskim prizemljem, dio starijeg sklopa, bitno izmijenjena. Glavno, jugozapadno pročelje okrenuto je prema zajedničkom dvorištu i zgradi 48, dok stražnje gleda na ulicu. Izvorno stanje je nejasno zbog brojnih intervencija. Zidine od priklesanog kamena u vapn. mortu slabe kvalitete, neujednačene teksture, tragovi brojnih popravaka. Otvori premješteni, u betonskim i žbukanim okvirima. Oprema otvora neujednačena. Na drugom je katu neprikladan betonski balkon sa željeznom ogradom. Zgrada je betonskim mostom povezana sa zgradom 48, u lošem stanju. Krovnište pokriveno loše postavljenim utorenim crijepom.

Potrebni čišćenje i sanacija zida. Poželjna rekompzicija glavnog pročelja pod konzervatorskim nadzorom, uz korištenje tradicijskih elemenata, te uklanjanje betonskih elemenata (most, balkon). Otvore treba opremiti tradic. izrađenom stolarijom i opremiti fino klesanim kamenim okvirima. Po potrebi rekonstrukcija i preslagivanje krovništa. Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	50
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

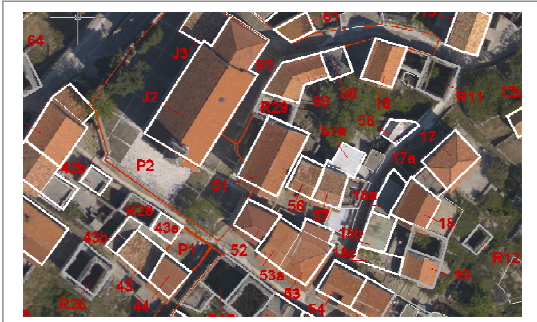

Analiza i konzervatorske smjernice:

Vrlo vrijedna kamena katnica, s gospodarskim prizemljem i stambenim prostorima u potkrovlju te na prvom katu. Sačuvani vrijedni detalji poput kamenog *konola* na oba pročelja, te *luminorija* na glavnom, jugozapadnom pročelju. Glavno pročelje gleda na zajedničko dvorište sklopa. U prizemlju vrata konobe u okviru od klesanih kamenih blokova, s rasteretnim lukom. Iznad vrata i iznad prozora konobe nalaze se parovi kamenih konzola. Na prvom katu dva prozora u kamenim okvirima, ispod su kamene konzole. U potkrovlju se na oba pročelja nalazi po jedan zidani *luminorij* s drvenom krovnom konstrukcijom i krovićem pokrivenim kamenim pločama (s ulične strane jednostrešan, s dvorišne dvostrešan). Ispod *luminorija* prolazi kameni konol postavljen na nizu kamenih konzola, koji se nastavlja na onaj na R27a. Na prizemnom uličnom pročelju ulazna vrata u betonskom okviru te *konol*. Tekstura зида je nejednolika, s nizom oštećenja, pogotovo na uličnoj strani gdje su veće površine krpane lomljenim kamenom s puno veziva. Krovište je u lošem stanju. Dio pokrova kamenim pločama, uz sljeme krova, zamijenjen je crijepom.

Potrebna sanacija зида i krovišta. Kod obnove čuvati vrijedne arhitektonske detalje - *konol*, *luminorij*, izvorne otvore s pripadnim okvirima te kamene konzole. Otvore je potrebno opremiti tradic. izrađenom stolarijom. S uličnog pročelja ukloniti betonski okvir te ga zamijeniti fino klesanim kamenim okvirom. Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	52
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

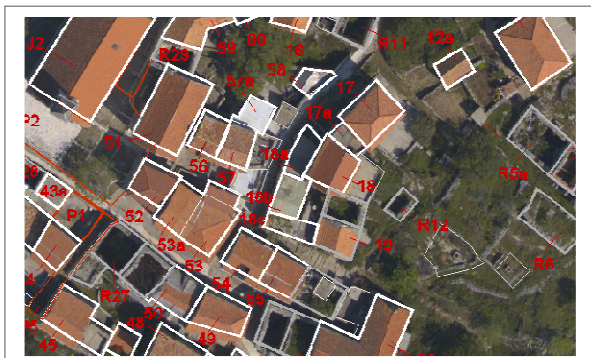
Kamena dvokatnica zapadnim zabatom okrenuta prema platou pred ulazom u crkvu. Zide od priklesanog kamena u vapnenom mortu. Trostrešni krov pokriven utorenim crijepom. Sačuvan je kameni vijenac. Prozori relativno recentno opremljeni griljama s metalnim okovima. Sačuvani izvorni okviri od fino klesanog kamena. Uz zabat prema crkvi prigradena kamena klupa (zidić) za sjedenje gotovo čitavom dužinom pročelja. Sa stražnje, sjeverne strane stubište vodi na kat, do ulaza u stambeni dio. Na zabatu se može iščitati još dvije visine koje su dograđivane.

Poželjno je ukloniti s pročelja nosač električnih instalacija te ga zamijeniti prikladnijim rješenjem.

Potrebni manji radovi održavanja. Kod eventualne zamjene drvenine na prozorima odabrati tradicionalnije škure, te ukloniti limene okapnice nad griljama.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi odobrenje Konzervatorske službe u Splitu.

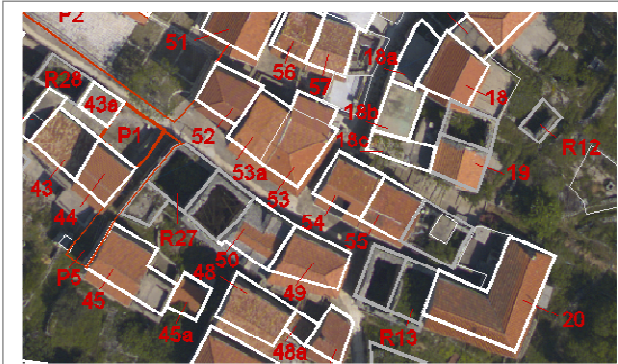
BROJ ZGRADE:	53-53a
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Dvokatnica u blizini crkve, glavnim, južnim pročeljem orijentirana na ulicu. Vlasnički podijeljena u dva dijela, istočni dio obnovljen i održavan dok je onaj zapadni u vrlo lošem stanju. Krovište dvostrešno, pokriveno utorenim crijepom, zapadni dio u lošem stanju. Na istočnom dijelu otvori u izvornim kamenim okvirima i s dobro sačuvanim škurama, na zapadnom dijelu devastiranih okvira i stolarije, betoniran pojas oko prozora. Ulični ulazi kroz dvojna istovjetna vrata konobe -nad istočnim okvir slabije kvalitete, na zapadnim luk i okvir od većih grubo klesanih blokova. Dvorište je zajedničko sklopu objekata (51, 52, 53, 56) Na stražnjem pročelju prigraden žbukani betonski istak s jednostrešnim krovištem te izlazom na terasu. Obnovu vršiti istovjetno za oba dijela. Zide očistiti te betonirane dijelove ukloniti odn. rekonstruirati u kamenu. Poželjno rekonstruirati izvorni izgled dvorišta. Na sve otvore vratiti kamene klesane okvire istovjetne sačuvanima te opremiti tradic. izrađenom stolarijom. Krovište rekonstruirati po potrebi, pokrov crijepom. Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	54
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena dvokatna zgrada u blizini crkve, recentno obnavljana. Zide od priklesanog kamena u vapn. mortu, s uglovima od većih blokova grubo klesanog kamena. Otvori u novim kamenim okvirima, no s neprikladnom plastičnom ostolarijom i bez zaštite od sunca. Dvostrešni krov, pokrov utorenim crijepom. U krovu izrezan veliki krovni otvor s ostakljenom terasom. Loše izvedena streha.

Građevina u smislu građevnog stanja ne zahtijeva obnovu no bilo bi ju poželjno uklopiti u tradicijsko graditeljsko tkivo mjesta, što bi značilo plastičnu opremu otvora zamijeniti drvenom stolarijom, izvedenom na trad. način, te prozore zaštititi drvenim škurama. Izrezani komad krova poželjno rekonstruirati ili zamijeniti prikladnijim rješenjem. Za sve ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	55
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena dvokatnica glavnim pročeljem okrenutim prema ulici i Jugu. Solidno zide od većih komada priklesanog kamena u vapnenom mortu. Po dva otvora na katu, s kamenim okvirima, drvenom stolarijom, i neprikladnim škurama od lima. Vrata konobe izvorna, drvena, u improviziranom okviru od grubo priklesanih komada kamena i s istim takvim rasteretnim lukom. Na pročelju montiran željezni nosač el. vodova. Krovište pokriveno crijepom je u dosta lošem stanju. U dvorištu je uz glavnu zgradu zabatom prislonjena prostrana potleušica od priklesanog kamena u vapn. mortu, s ulazom preko kamenog mosta, dijelom urušenog krovišta s ostacima kamenog pokrova, a dijelom krovišta pokrivenog utorenim crijepom.

Na glavnoj zgradi potrebno je limene škure zamijeniti tradic. oblikovanim, drvenim škurama. Sačuvati izvornu stolariju. Ukloniti nosač el. instalacij s pročelja. Dvorišnu prizemnicu obnoviti u izvornom izgledu, s rekonstrukcijom krovišta, poželjan pokrov kamenim pločama i tradic. oprema. Za sve radove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	56
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov otorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Dvokatnica u sklopu 56-60, prislonjena na 57. Trenutno izvan funkcije, inače stambena s gospodarskim prizemljem u koje se ulazilo iz dvosrišta. Uz glavno pročelje dograđena bet. prizemnica s ravnim krovom kao terasom, betonskim mostom spajana sa zgradom 53.

Okviri većinom u klesanom kamenu, s ostacima stolarije, sve u lošem stanju. Zide od priklesanog kamena u vap. mortu s mjestimičnim oštećenjima. Dvostrešno ruševno krovništvo pokriveno otorenim crijepom, na glavnom pročelju sačuvan izvorni *luminorij*. Dvorišno pročelje asimetrično, sačuvan ostatak silora s lukom nad vratima konobe, dograđene betonske stubbe koje vode u ulaz 57.

Zbog narušene izvornosti, kod obnove je poželjno rekonstruirati izvorni izgled čitavog dvorišta, kao i pročelja koja ga okružuju. 56 i 57 bilo bi dobro rekonstruirati kao vizualnu cjelinu te obnoviti s istovjetnim elementima, te ukloniti sve betonske prigradnje i elemente. Preporuča se izrada projekta obnove za cjelinu dvorišta, koji će uključiti sva pročelja, za koji je potrebno ishoditi suglasnost Konz. odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	57-57a
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Dvokatnica u sklopu zgrada 51-60, s prigradenim prizemnim dijelom 57a uz dvorišno pročelje. Zidine od priklesanog kamena u vapnenom mortu neravnomjerne kvalitete i strukture. Uz glavno pročelje kamena prizemnica čiji je krov zamijenjen ravnim koji služi kao terasa, dodane betonske stepenice iz prizemlja. Dio okvira u kamenu, dio žbukani i u lošem stanju. Krovnište dvostrešno i pokriveno crijepom, na 57a ravna AB ploča. Dvorišno pročelje devastirano dogradnjom 57, na katu izlaz na terasu. Stolarija na 57a PVC.

Poželjna rekonstrukcija izvornog stanja svih pročelja, te opremanje svih otvora klesanim kamenim okvirima i trad. izrađenom stolarijom od drva. Poželjno je ukloniti sve betonske prigradnje i elemente te plastičnu i metalnu stolariju. Preporuča se izrada projekta obnove za cjelinu 56-57-57a, ili za čitav sklop, koji će uključiti sva pročelja, pod konzervatorskim nadzorom. Za sve radove nužno je ishoditi suglasnost Konz. odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	58
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Gospodarska prizemnica uz cestu prema sklopu Tomičić. Izvorno stanje nejasno. Zidana od lomljenog kamena u vapnenom mortu, krpano cementnim mortom. Pokrov salonitom i limom, jednostrešan. Ulično pročelje je puni zid, bez otvora osim ulaznog. U lošem stanju.

Kod obnove potrebna rekonstrukcija izvornog objekta prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu, te temeljita građ. sanacija.

Za sve radove obnove ili izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	59
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Dvodijelna žbukana katnica u sklopu 56-60. Sjeverni i južni dio spojeni pod tupim kutem oko zajedničke terase u dvorištu. Zidu od priklesanog kamena u vapnenom mortu žbukano starijom vapnenom žbukom zemljanog tona, u lošem stanju, osim dijela pročelja prema crkvi koji je nežbukani i s manjim oštećenjima. Stolarija većinom zamijenjena novom od bijelog PVC-a, starija sačuvana jedino na prvom katu južnog dijela.. Okviri većinom izvorni kameni. U dvorištu starija betonirana terasa sa stubama, na mjestu ranije *gusterne*. Krovšte dvostrešno, pokrov utorenim crijepom.

Potrebni su manji popravci i čišćenje zida te ponovno žbukanje vapnenom žbukom istog tona. PVC stolariju bilo bi poželjno zamijeniti drvenom, tradicijski oblikovanom, te betonirane dijelove dvorišta obraditi u kamenu.

Za sve građ. radove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	60
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Novija žbukana prizemnica dograđena uz zgradu 59 na kraju sklopa 56-60. Izgrađena na mjestu povijesne gospodarske građevine zabilježene u austrougarskom katastru. Krov je ravna AB ploča s istakom iznad ulaza, vjerojatno zamišljenim kao budućim balkonom. Pročelja prema ulici zatvorena, jedino na dvorišnom pročelju prozor i vrata s novom drvenom stolarijom (grilje). Žbukano cementnom žbukom. Na vanjskom uglu visoki dimnjak.

Građevina nema povijesne ni ambijentalne vrijednosti.

Poželjno usklađivanje s tradic. graditeljskom sredinom dodavanjem odgovarajućih grad. elemenata (kosi krov pokriven crijepom, kameno pročelje ili vapnena žbuka, redefiniranje volumena i rekompozicija pročelja) pod konzervatorskim nadzorom. Za sve radove nužna je suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	61
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Gospodarska prizemnica smještena uz cestu iza crkve i sakristije, a iznad zadrugne trgovine. Zid od priklesanog kamena u vapnenom mortu. Jednostavan četverokutni tlocrt, jednostrešno krovništvo pokriveno crijepom. Pročelje prema cesti zatvoreno, na zabatima po jedan prozor i ulazna vrata u jednostavnim kamenim okvirima. Zid prema cesti djelomično oštećen.

Potrebno čišćenje zida s manjim popravcima. Za sve radove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	61a
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

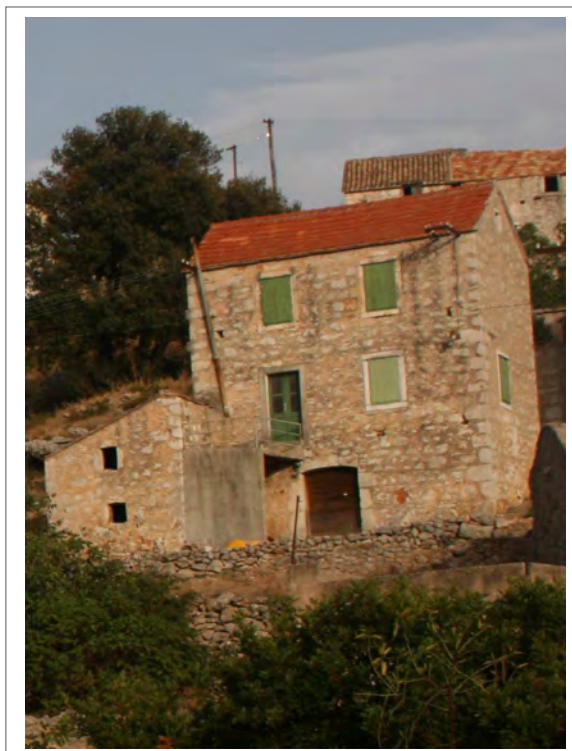
Analiza i konzervatorske smjernice:

Suvremena gospodarska prizemnica smještena uz cestu iza sakristije, te iznad zadružne trgovine. Zidana od bloketa, s ravnim AB krovom. Ugrađena u kosinu te joj je krovište u visini ceste. Pročelje prema Jugu prizemno, sadrži jedan prozor i metalna dvokrilna ulazna vrata. Građevina oblikovanjem i materijalima odudara od tradicijski oblikovanog graditeljskog ambijenta..

Poželjna je kompletna rekonstrukcija pročelja te usklađivanje materijala i svih graditeljskih elemenata sa zahtjevima tradicijske arhitekture.. Za sve radove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	62-62a
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Samostojeća dvokatnica neposredno iznad ceste, između zadružne destilerije i konobe. Zide od priklesanog kamena s ojačanim uglovima. Glavno pročelje prema sjeverozapadu, s vratima konobe u prizemlju, te po dva otvora na svakom katu. Na prvom katu vrata u bet. okviru (vjerojatno ostatak *silora*) vode na betonsku terasu prigradenu na pomoćni objekt 62a. Otvori s drvenom stolarijom i dijelom izvornim okvirima u lošijem stanju. Vrata konobe u okviru od velikih kam. blokova. Po pročelju proveden limeni dimnjak, u lošem stanju, te postavljena dva željezna nosača instalacijskih kablova. Krov dvostrešan, pokrov crijepom. Sa sjeverne strane prigraden prizemni gospod. objekt pravokutnog tlocrta, jednostrešnog krova i istovjetne kvalitete zida. Dva mala prozora prema cesti s improviziranim okvirima od većih priklesanih kamenih blokova i bez stolarije. Sa stražnje strane kuće sagrađen je još jedan prizemni gospod. objekt istog tipa zida, s prozorčićem prema uličici i zidanim novijim dimnjakom od opeke. Kod obnove je radi boljeg uklapanja u tradicijsku graditeljsku sredinu poželjno ukloniti betonsku terasu s nosećim zidom te betonski okvir vrata zamijeniti kamenim, te s glavnog pročelja ukloniti limeni dimnjak i željezne nosače instalacija.

Poželjno rekonstruirati krovšte 62a. Za sve radove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	63
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Samostojeća stambena dvokatnica s gospodarskim prizemljem, glavnim pročeljem orijentirana prema sjeverozapadu. Zide od priklesanog kamena u vap. mortu s manjim oštećenjima. U prizemlju dvojna vrata konobe postavljena simetrično. Prozorski otvori u klesanim kamenim okvirima postavljeni asimetrično. Ispod prozora na drugom katu dvije kamene konzole. Zabavno pročelje prema sjeveru potpuno zatvoreno. Na stražnjem pročelju ulazna vrata za kat (zbog pada terena) te jedan prozor. Otvori opremljeni s dvije vrste drvene stolarije, obje u lošijem stanju. Dvostrešan krov, stari pokrov kupom, sa zidanim dimnjakom zaštićenim krovićem od kupe. Iza kuće prema zapadu nalaze se gospodarske građevine 63a -prizemnica zidana u kamenu, natkrivena dvostrešnim krovom, pokrov kupom i zanimljivo oblikovan zidani dimnjak (vjerojatno vanjska kuhinja) i s *gusternom*. Uz nju nadograđivana prizemnica s nadozidom za kat od opeke, nedovršeno. Uz zgradu obzidana gusterna. Poželjna rekonstrukcija odn. rekonstrukcija izvornog izgleda pročelja te dvorišnog objekta kojije recentno dograđivan. Sve otvore opremiti kamenim okvirima i trad. izrađenom stolarijom. Pokrov kupom obnoviti po potrebi. Za sve radove te ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzerv. odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	64
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov otorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Jednostavna katnica s gospodarskim prizemljem, skromnih proporcija, na uvučenom položaju ispod ceste. Zide od priklesanog kamena u obilatom vapnenom mortu, zahtijeva čišćenje, s okvirima otvora od većih priklesanih komada kamena. Ostaci izvorne stolarije na glavnom pročelju, prema zapadu. Na pročelju vrata konobe te samo jedan prozor na katu. S južne strane prigraden prizemni kubus istovjetne teksture zida. Pokrov kamenim pločama sačuvan samo kao streha, ostatak zamijenjen crijepom. Zahrdali limeni oluk na dijelu pročelja. Ispred kuće, prema jugu, dvorišni prostor ograđen erodiranim visokim kamenim zidom.

Kod obnove pažljivo očistiti zide, sanirati po potrebi. Ukloniti limeni oluk. Potrebna rekonstrukcija krovišta. Otvore opremiti tradicijski izrađenom drvenom stolarijom. Dvorišni zid potrebno je očistiti od raslinja i popraviti.

Za sve radove potrebna je suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	65-66
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Dvodijelna stambena katnica s potkrovljem i gospodarskim prizemljem, na južnom kraju građevnog niza 65-70. Obzirom na teksturu ziđa te visinu i opremu otvora može se zaključiti da se radi o jednoj građevini koja je vlasnički podijeljena. Ziđe od priklesanog kamena u vap. mortu, ojačano na uglovima, s dosta manjih oštećenja te zakrpama na gl. pročelju 65. Krov dvostrešan, s dva izvorna luminara pod jednostrešnim krovičima, zidanim dimnjakom i pokrovom kupom sačuvanim nad br. 66. Nad brojem 65. stari je pokrov zamijenjen crijepom, s limenim olukom. Prozorski okviri asimetrično smješteni, od klesanog kamena. O postojanju istovjetnih luminara na broju 65 svjedoče sačuvane kamene konzole. Osim luminara, s istočne strane prema cesti obje zgrade imaju samo jednostavna vrata u kamenom okviru. Zapadno od br.66 smještena je manja gospodarska kamena prizemnica 66a, pokrivena crijepom.

Kod obnove se preporuča iz estetskih i statičkih razloga ove građevine tretirati kao cjelinu. Poželjna je izrada arh. projekta pod konzervatorskim nadzorom, kojim bi se nastojao rekonstruirati izgled pročelja. Vrata u prizemlju glavnog pročelja izvesti na tradicionalan način. Sve otvore potrebno je opremiti trad. izrađenom stolarijom. Za sve radove obnove i eventualne izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konz. odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	67
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena dvokatnica s gospodarskim prizemljem, u nizu 65-70. Zide od priklesanog kamena u oblatom vap. mortu. Otvori na gl. pročelju u profiliranim kamenim okvirima izrađenim od kamenih profila ranije građevine. Na prvom katu postavljen je betonski silor, s betonskim stubama i željeznom ogradom. Na pročelju prema cesti ulazna vrata, te dva prozora u žbukanim okvirima. Otvori opremljeni stolarijom u lošem stanju. Ispred gl.pročelja pomoćni objekt zidan od bloketa 67a, s dva prozorska otvora i dimnjakom. Dvostrešni krov, pokrov utorenim crijepom, s limenim žlijebom.

Kod obnove potrebno je rekonstruirati izvorno stanje pročelja, te pritom redefinirati ili ukloniti betonski silor, te pomoćnu građevinu od bloketa. Kod izmjene stolarije postaviti isključivo drvenu, trad. izrađenu. Za sve radove obnove te ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	68
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

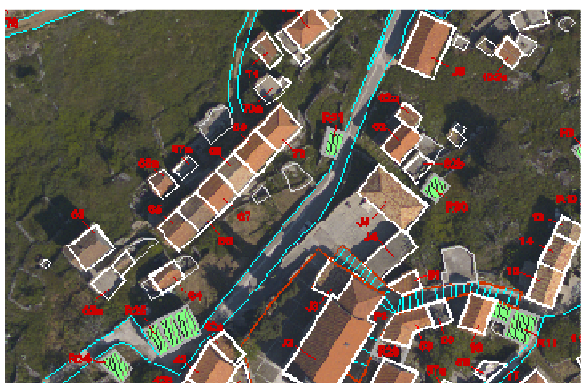
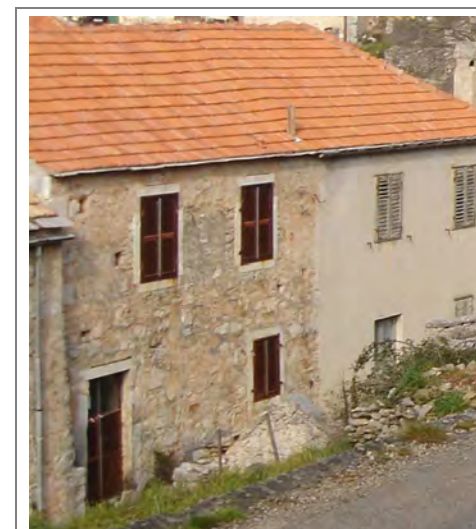
Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena dvokatnica u nizu, s gosp. prizemljem, građena od priklesanog kamena u vapnenom mortu. Glavno pročelje nadozidavano, vidljiva promjena teksture zida u sjev. uglu s nedostajućim otvorom. Otvori na gl. pročelju u klesanim kamenim okvirima, bez zaštite od sunca. Vrata konobe pod jednostavnim rasteretnim lukom od klesanog kamena. Između prvog i drugog kata dvije konzole koje ukazuju na to da se radilo o jednokatnici s potkrovnim prozorom. Pokrov utorenim crijepom, streha od kamenih ploča.

Kod obnove potrebno očistiti i urediti zid gl. pročelja. Eventualno rekonpozicija glavnog pročelja uz korištenje tradic. elemenata.

Za sve ev. izmjene i radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	69
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena dvokatnica s gosp. prizemljem, u nizu. Glavno pročelje prema Zapadu. U prizemlju vrata konobe s okvirom od nešto većih klesanih blokova. Na katu dva prozora u kamenim okvirima, na drugom katu prozori prošireni i okviri zamijenjeni betonskim. Neprikladne limene škure u lošem stanju. Preko dijela pročelja prolazi limeni oluk s krova br. 70. Na uličnom pročelju vrata i prozor u improviziranim okvirima od adaptiranih klesanih komada kamena s druge građevine, krpani betonom. Pokrov utorenim crijepom, sa strehom od kamenih ploča.

Kod obnove potrebno je ukloniti sve betonske površine te bet. okvire zamijeniti onima od klesanog kamena, te zamijeniti okvire na uličnom pročelju. Limene škure zamijeniti drvenim, tradic. izrađenim. Zide je potrebno očistiti.

Za sve radove nadležan je Konzervatorski odjel u Splitu.

BROJ ZGRADE:	70
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Stambena dvokatnica s gosp. prizemljem, na sjevernom kraju građevnog niza. Izvorno stanje potpuno izmijenjeno. Ožbukana cem.žbukom u sivkastom tonu. Na gl. pročelju samo dva prozora na prvom katu u kamenim okvirima, drugi uklonjeni. Stolarija nejednolika i dijelom nedostaje. Pokrov zamijenjen crijepom s limenim žlijebom i olukom preko gl. pročelja i zgrade br. 69. Ispred gl. pročelja ostaci kamene gosp. građevine. Sa sjeverne strane nalazi se kameni gosp. objekt 70a, kojem je krovšte zamijenjeno ravnom betonskom pločom.

Kod obnove rekonstruirati izvorno stanje. Žbuku ukloniti, te očistiti i po potrebi prefugirati kameni zid. Sve otvore staviti u kamene okvire izrađene po uzoru na one na prvom katu gl. pročelja. Opremiti ih drvenim škurama i drugom trad. izrađenom stolarijom. Kamenu gosp. građevinu u dvorištu rekonstruirati. Građevinu 70a potrebno je opremiti tradicijskim graditeljskim elementima i kosim krovom kako ne bi narušavala integritet ambijenta. Za sve radove obnove te eventualne izmjene post. stanja nužna je suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	71
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena prizemnica - potleušica - smještena dvorišno između građevina br.70 i 72. Zidine neravnomjerne strukture, od priklesanog kamena u vapnenom mortu, s velikim klesanim blokovima na sjevernom uglu. Ulazna vrata na zapadnom i južnom pročelju, s okvirima nadvojem od drva i dijelom cementiranim okvirom. Prozorski otvor na zabatu, bez stolarije i okvira. Zapadni dio krovništva prekriven kupom, istočni crijepom.

Kod obnove provesti temeljitu sanaciju. Zidine je potrebno sanirati te strukturalno konsolidirati. Poželjno okvire vrata izvesti u cijelosti od kamena, na tradicionalan način. Ujednačiti te urednije izvesti pokrov krovništva. Kod eventualnog zatvaranja otvora koristiti tradicionalno izrađenu stolariju od drva. Urediti prilazni put u autohtonim materijalima.

Za sve građevinske radove te ev. izmjene potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	72
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Recentnija dvokatnica vjerojatno dograđena na raniju kamenu građevinu, čiji je dio još vidljiv na sjevernom pročelju te pod žbukom na južnom pročelju. Smještena na vrlo uočljivom položaju u središtu mjesta. Približno kvadratni tlocrt, izvana požbukana cementnom žbukom u svijetlom tonu. Na prvom katu prozori imaju kameni okvir (vjerojatno ostatak kamene katnice). Na istočnom pročelju dodana željezna pergola. S južne strane dograđen dio s betonskom terasom i stupom. Vrata konobe na zapadnom pročelju. Krov četverostrešni, pokriven crijepom, s limenim olukom. Građevina se ne uklapa u graditeljsko tradicijsko tkivo mjesta. Preporuča se kod obnove izraditi projekt kojim bi ju se uskladilo s ambijentom, dodavanjem tradicijskih elemenata ili rekonstrukcijom prethodno postojećih. Preporuča se žbuku ukloniti barem na mjestima gdje je ispod kameni zid, otvore opremiti kamenim okvirima i drvenim škurama.

Za sve građevne radove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Solitu.

BROJ ZGRADE:	73-74-75
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Trodjelni dvokatni građevni niz, glavnim pročeljem okrenut prema jugoistoku. Bez prekida u teksturi zida, zidanog od većih priklesanih komada kamena s ojačanim uglovima. Veliko oštećenje zida na drugom katu, kod br. 75, te nešto manjih oštećenja na drugim mjestima. Glavno pročelje tik uz cestu iz Malog Grablja. Prozori na oba kata u kamenim okvirima, dijelom oštećenim. Ispod većine prozora kamene konzole. Prizemno četiri gospodarska ulaza u konobe, pod raznim varijantama rasteretnih lukova. Zabatni zidovi potpuno zatvoreni. Izvorni dimnjaci na 74 i 75. Krov dvostrešni, izveden u dvije varijante pokrova kupom et pokrovu utorenim crijepom, u lošem stanju.

Dvorišno pročelje jednokatno, s vratim u prizemlju i po jednim prozorom na katu svakog dijela zgrade. Izvorne *gusterne* zarasle u raslinje.

Kod obnove maksimalno čuvati integritet građevine. Zide popraviti i sanirati po statičkom projektu. Otvore opremiti tradicionalno izrađenom stolarijom. Poželjno obnoviti pokrov kupom, čuvajući postojeći dimnjak. Obnoviti *gusterne* u izvornom obliku.

Za sve građevinske radove te eventualne izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konz. odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	76-77-78
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Trodjelni niz stambenih kuća s gospodarskim prizemljem (Tudor Zbondini). Zidovi od priklesanog kamena u vapn. mortu s manjim tragovima pregradnji. Glavnim pročeljem okrenute na Jugoistok, prema cesti i crkvi. Smještene neposredno uz cestu za Malo Grablje. Sa sjeverne i južne strane jednokatne zgrade dvostrešnog krova pokrivene crijepom, u sredini dvokatna zgrada s krovom netipično pokrivenim salonitom. U prizemlju četiri ulaza u konobe, od kojih tri imaju izvorne okvire od grubo klesanog kamena, dok je nad najjužnijim betoniran nadvoj. Svi prozori simetrični i u istoj visini, većinom u sačuvanim kamenim okvirima, te pretežno s izvornom stolarijom. Na sjevernom zidu samo zabatni prozor, na južnom probijena dva dodatna otvora. U dvorištu, na padini iza kuće nalaze se manji gosp. objekti, do kojih vode dva betonska stubišta posatvljena uz zabatna pročelja. Od cjeline odudara ravni betonski krov na 78a. Kod obnove poželjno je sklop tretirati kao cjelinu. Uskladiti stolariju bojom i oblikom (škure), ukloniti betonski nadvoj na 76 te ga zamijeniti kamenim, te urediti i po potrebi dodati nove kamene okvire prozora. Izjednačiti krovne pokrove, po mogućnosti ina krovu 78a. Betonske stube obložiti kamenom. Dvorišne građevine urediti na tradicijski način. Za sve ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	79
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

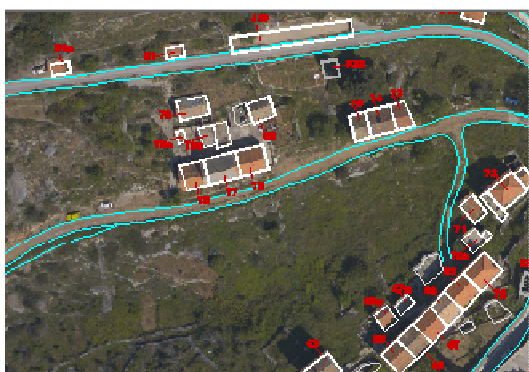
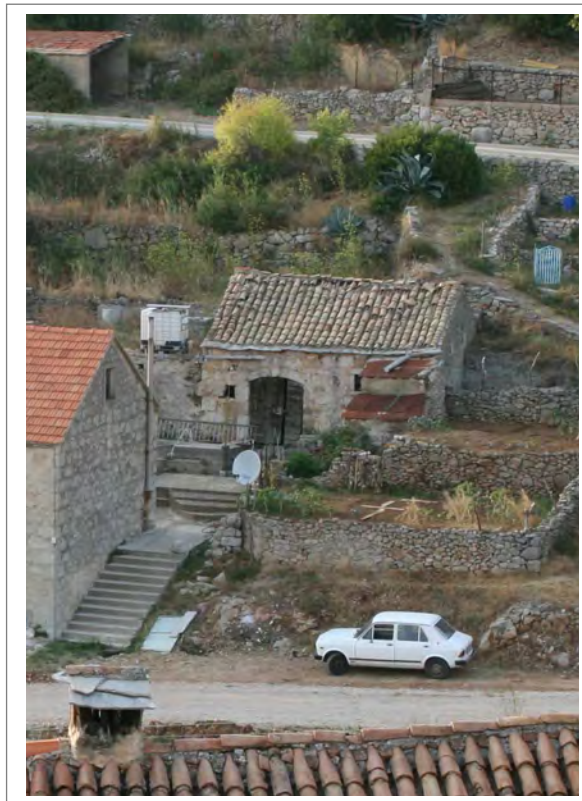
Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena stambena katnica s gospodarskim prizemljem, trenutno izvan uporabe, smještena iza sklopa 76-78. Zide od priklesanog kamena u obilatom vapnenom mortu. Glavno pročelje orijentirano na jugoistok, s vratima konobe s primitivnim kamenim nadvojem i manjim prozorom u prizemlju te dva prozora bez okvira na katu. Na južnom pročelju zabatni prozor te vrata za ulaz na kat, bez okvira. Svi otvori trenutno bez stolarije. Građevina je trenutno izvan uporabe pa na prozorima nema stolarije. Pokrov kupom, stariji, s nešto oštećenja, streha od kamenih ploča.

Kod obnove zidove sanirati i očistiti, otvore opremiti okvirima od klesanog kamena i drvenim škurama i tradicionalno oblikovanom stolarijom. Poželjno zadržati pokrov kupom, sa stromom od kamenih ploča. Pripadne gosp. objekte i dvorište obnoviti također u duhu tradicijskog graditeljstva.

Za sve građ. radove te izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	80
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena prizemnica glavnom pročeljem okrenuta prema jugoistoku, dio sklopa 77-80. Zidovi od priklesanog kamena u vapnenom mortu, na uglovima ojačani većim blokovima. U prizemlju vrata konobe pod rasteretnim lukom od većih klesanih blokova, s dva manja prozora u improviziranim kamenim okvirima, te manjom prigradnjom pokrivenom salonitom uz sjeverni rub gl. pročelja. Dvostrešni krov pokriven crijepom. Uz stražnje pročelje dograđen prizemni gospodarski dio iste kvalitete зида, jednostrešnog krova, s drvenim nadvojem bez stolarije. U potkrovlju na zabatnom pročelju drvena vrata. Vrlo oštećeno dvostrešno krovništvo pokriveno kupom kanalicom.

Potrebna građevinska sanacija i čišćenje зида, rekonstrukcija drvenog krovništva. Otvore opremiti stolarijom izrađenom na tradicijski način.

Za sve građevne radove i izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	81-81a-85-86
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Tri istovjetne jednostavne betonske prizemnice - garaže, smještene uz cestu iz Malog Grablja. Tlocrt pravokutan, manjih dimenzija, ziđe od bloketa ili s cementiranom površinom, bez otvora osim ulaznog, zatvorenog improviziranom neadekvatnom stolarijom. Krovovi jednostrešni, pokrov utorenim crijepom ili salonitom, loše izveden. Građevine nedovršene.

Poželjno je građevine rekonstruirati kako bi se uklopile u tradicijski građenu okolinu: krovove pokriti crijepom, te otvore opremiti tradic. izrađenom drvenom stolarijom. Betonske zidove prežbukati vapnenom žbukom ili obraditi u kamenu na adekvatan način. Preporuča se za sve građevine ovog tipa izraditi zajednički model rekonstrukcije u suradnji s Konzervatorskim odjelom u Splitu.

Za sve građevne radove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	84
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena katnica glavnim pročeljem okrenuta prema Jugoistoku. Zidovi od priklesanog kamena u vapnenom mortu, na uglovima ojačanim većim blokovima. Glavnim pročeljem okrenuta prema jugoistoku i Veloj Bondi. U prizemlju vrata konobe, s okvirom od nešto većih grubo klesanih blokova. Na katu dva prozora u kamenim okvirima, s drvenim griljama. Dvostrešni krov pokriven crijepom. Uz stražnje pročelje dograđen prizemni gospodarski dio iste kvalitete зида, jednostrešnog krova, s drvenim nadvojem nad vratima.

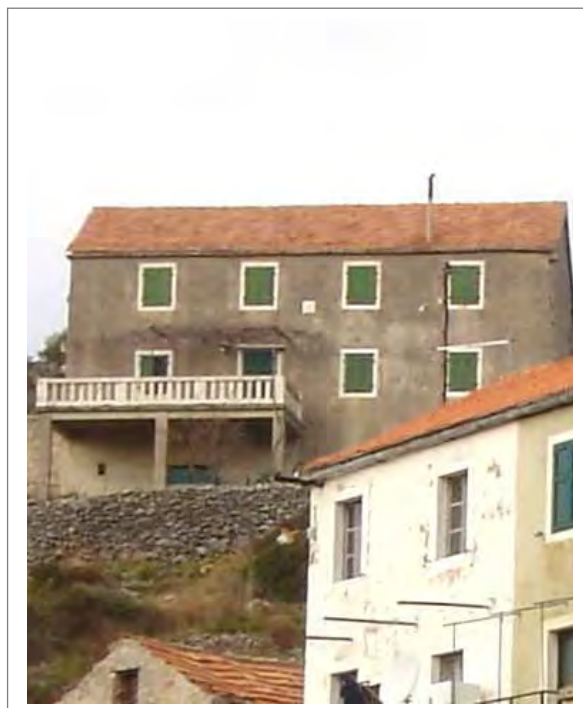
S jugozapadne strane podzidana terasa te niz prizidnjaci - 84a, 84b - prizemnih, s jednostrešnim krovovima. Pokrov crijepom, na 84b salonitom.

Potrebni samo radovi održavanja. Pomoćne građevine urediti na tradicijski način.

Za sve građevne radove i izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	88
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

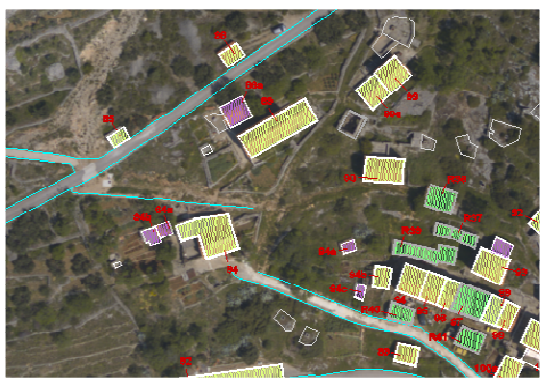

Analiza i konzervatorske smjernice:

Masivna dvokatnica na dominantnoj poziciji na ulazu u mjesto. Vjerojatno naknadno nadograđivana prema jugu. Glavno pročelje okrenuto prema jugoistoku, s otvorima u četiri vertikalne osi. Prozori uglavnom u kamenim okvirima. Neadekvatna starija dogradnja terase na masivnim betonskim stupovima preko južne polovice pročelja, s ogradom od betonskih stupića. Zid ožbukani cementnom žbukom. Sa sjeverne strane nastavlja se stariji prizemni dio, od priklesanog kamena u vapnenom mortu, s vratima konobe, odsječen prilikom gradnje dvokatnice. Uz južnu stranu stuba vode do pomoćnih građevina iza kuće. Krovovi dvostrešni, pokriveni crijepom, na glavnoj zgradi limeni žlijeb.

Radi uočljivog položaja važno je građevinu bolje uklopiti u tradicijski graditeljski ambijent. U dogovoru s konzervatorskom službom eventualna rekonstrukcija pročelja ili žbukanje vapnenom žbukom. Vratima konobe vratiti kamene okvire temeljem rekonstrukcije. Poželjno je redefinirati betonsku konstrukciju balkona. Za sve izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	89
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

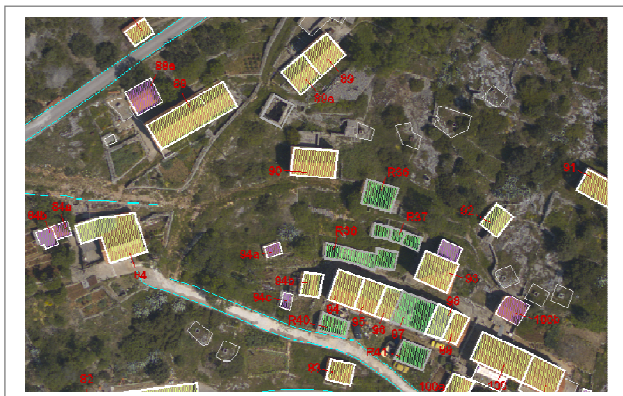
Analiza i konzervatorske smjernice:

Visoka kamena dvokatnica s prigradenom gospodarskom prizemnicom. Zide od priklesanog kamena u vapnenom mortu. Glavno pročelje okrenuto prema jugoistoku. Na glavnom objektu dvije prozorske osi te centralno smještena vrata konobe; na pomoćnom samo visoka vrata konobe u središtu pročelja. Prozori u kamenim okvirima, opremljeni starijom drvenom stolarijom. Krovnište dvostrešno, pokriveno utorenim crijepom. Zide gospodarskog objekta u lošijem stanju s nizom manjih oštećenja.

Potrebna obnova gospodarske zgrade – sanacija ziđa, zamjena stolarije trad. oblikovanom.

Za sve izmjene postojećeg stanja potrebno je dobiti suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	90
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Masivna stambena dvokatnica s gosp. prizemljem, okrenuta prema Jugu. Zidovi od većih priklesanih kamenih blokova u vapnenom mortu, recentno prefugirano izbočenim cem. fugama. Na glavnom pročelju prozori u tri vertikalne osi, zbijene prema središnjoj osi pročelja. Ispod prozora sačuvane kamene konzole. Okviri na prvom i drugom katu neujednačene izvedbe (sivi i bijeli kamen), stolarija nova, drvena. U prizemlju dvoja vrata konobe pod rasteretnim lukovima od po dva klesana kamena bloka. Metalne vratnice. Zablatno pročelje bez otvora. Krov dvostrešan, pokriven utorenim crijepom.

Poželjno je ujednačiti prozorske okvire tako da svi budu izvedeni u bijelom fino klesanom kamenu, te očistiti fuge i prefugirati ih vapnenim mortom. Limene vratnice zamijeniti tradicionalno oblikovanim drvenima. Za sve građ. radove te ev. izmjene postojećeg stanja ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	91
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena katnica sa stambenim potkrovljem, na sjevernom rubu mjesta, zidana od priklesanog kamena u vapnenom mortu. Glavno pročelje okrenuto prema jugozapadu, s dva prozora u kamenim okvirima i improviziranim rasteretnim lukovima iznad okvira, te potkrovnim prozorom u kamenom okviru. Nema zaštite od sunca, izvorna drvenina sačuvana samo na prvom katu. Vrata konobe u prizemlju izmaknuta prema Istoku od središnje osi. U potkrovlju je centralno smješten luminar. S istočne strane na uglovima kamene konzolni istaci - vjerojatno trag predviđene gradnje. Izvorni pokrov zamijenjen crijepom.

Kod obnove opremiti otvore tradicionalno oblikovanom stolarijom. Potrebni samo manji radovi održavanja.

Za navedene zahtjeve potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	92
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

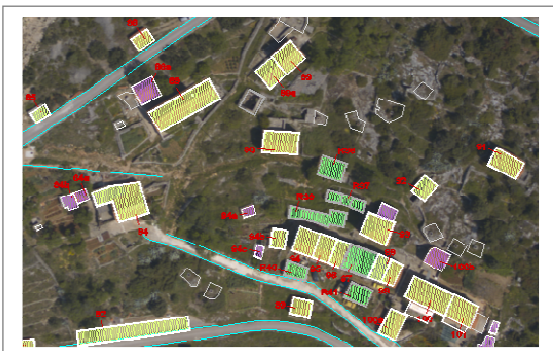
Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena visoka prizemnica smještena na padini na sjevernom rubu mjesta. Vjerojatno u početku stambeno-gospodarske, a kasnije samo gospodarske namjene. Zidovi od priklesanog kamena u obilatom vapnenom mortu s mjestimičnim oštećenjima. Dvostrešan krov pokriven starijim pokrovom kupom kanalicom. Prema jugu uz zabatno pročelje prigraden mali kameni gosp. objekt urušenog krovišta s ostatkom pokrova kamenim pločama.

Kod obnove sanirati i očistiti zidve. Rekonstruirati krovište glavnog i pomoćnog objekta. Poželjan pokrov kupom, na pomoćnom objektu kamenim pločama.

Za sve izmjene postojećeg stanja ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	93
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
RIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Samostojeća kamena dvokatnica približno kvadratnog tlocrta, s četverostrešnim krovom. Zidovi od priklesanog kamena u vap. mortu. Pokrov utorenim crijepom. Glavno pročelje prema Jugu s prozorima u dvije vertikalne osi. Otvori u kamenim okvirima, zaštićeni škurama.

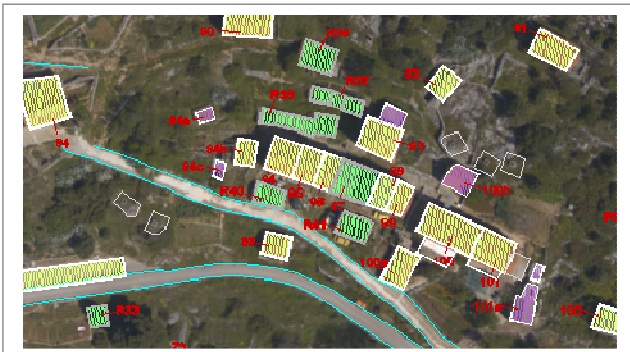
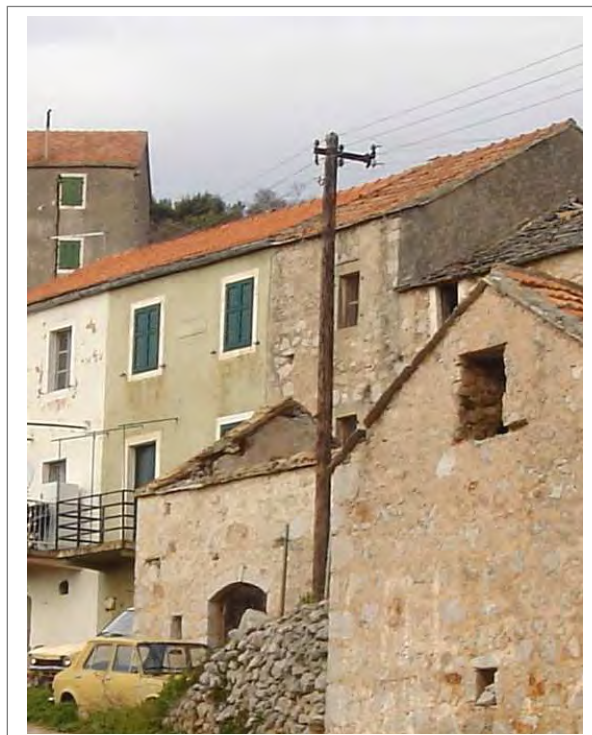
Sa stražnje strane dograđen manji prizemni dio čiji krov služi kao terasa. S istočne strane nalaze se ruševine sklopa gospodarskih građevina.

Građevina u solidnom stanju, potrebni radovi održavanja. U slučaju rekonstrukcije gospodarskih zgrada izraditi projekt pod nadzorom nadležnog konzervatorskog odjela.

Za sve radove te ev. izmjene postojećeg stanja nadležan je Konzervatorski odjel u Splitu.

+

BROJ ZGRADE:	94-95
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

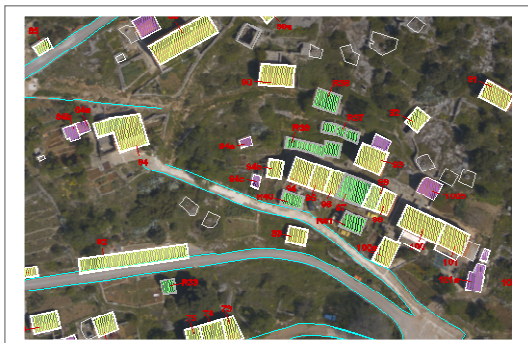
Analiza i konzervatorske smjernice:

Stilski i volumenom jedinstven zapadni dio građevnog niza, sastavljen od dva vlasnička dijela. Stambene dvokatnice s gosp. prizemljem, kompaktnog dvostrešnog krovišta, pokriveno utorenim crijepom. Oba dijela građevine su žbukana – žbuka u lošem stanju. Oboma na prvom katu dodan po jedan betonski balkon sa željeznom ogradom. Otvori su većinom u kamenim okvirima. Oprema otvora neprikladnim limenim škurama na 95, odnosno izvornom stolarijom ali bez zaštite od sunca na 94. Limeni žljeb.

Kod obnove poželjno je oba vlasnička dijela tretirati istovjetno. Poželjno ukloniti žbuku s 94 i 95, te popraviti žiđe; ukloniti betonske balkone te betonske okvire, kao i limeni žljeb. Otvore opremiti istovjetnim kamenim okvirima i tradicijski izrađenom stolarijom.

Za sve građevinske radove te ev. izmjene postojećeg stanja nadležan je Konzervatorski odjel u Splitu.

BROJ ZGRADE:	94b
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena visoka prizemnica s prigradenom krušnom peći. Građena od priklesanog kamenau vapnenom mortu, s klesanim blokovima u donjoj zoni uglova i dovratnika. Krovšte dvostrešno, pokriveno utorenim crijepom. Glavno pročelje prema jugu, s ulaznim vratima pod rasteretnim lukom od velikih blokova. Iznad vrata veći prozor, te manji otvori bez okvira na još nekoliko mjesta. Bočna, duža pročelja zatvorena.

Vjerojatno prvo stambeno-gospodarske, a zatim samo gospodarske namjene.

Potrebna sanacija i čišćenje ziđa. Otvore opremiti tradicionalno izrađenom drvenom stolarijom. Pažljivo obnoviti krušnu peć s pripadnim dijelovima. Za sve građevinske radove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	96
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena dvokatnica s gosp. prizemljem, dio građevnog niza. Dvostrešno krovništvo pokriveno utorenim crijepom. Zidovi od priklesanog kamena u vap. mortu, s brojnim zakrpama i oštećenjima. Otvori su u betonskim okvirima – izvorni kameni okviri odstranjeni. Ostaci izvorne stolarije bez zaštite od sunca. Glavno pročelje prema Jugu, s po jednim prozorom po katui rasteretnim lukom nad vratima konobe .

Kod obnove poželjno je ovaj dio građevine stilski i vizualno ujediniti s 94 i 95 s kojima čini volumensku cjelinu. potrebno čišćenje zida te sanacija. Vratiti okvire od fino klesanog kamena po uzoru na okolne, oprema otvora trad. izrađenom drvenom stolarijom.

Za sve građevinske radove nadležan je Konzervatorski odjel u Splitu.

BROJ ZGRADE:	97
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

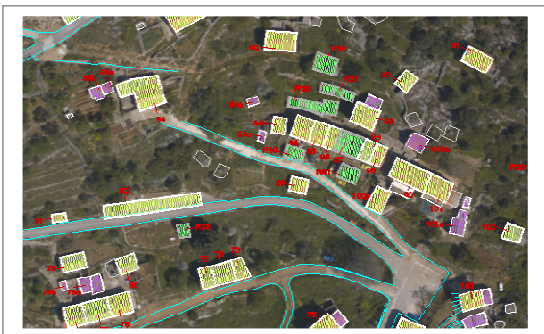
Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena katnica s potkrovljem, dio građevnog niza. Dvostrešno krovništvo djelomično urušeno, pokriveno ostacima kamenih ploča. Zidine od priklesanog kamena u vap. mortu, s brojnim oštećenjima. Otvori su u kamenim okvirima a izvorna stolarija je uništena. Glavno pročelje prema jugu, s po jednim prozorom po katu dva potkrovnja prozora, *luminorija*, uz rub krovništva.

Kod obnove potrebna je temeljita građevinska sanacija zida i rekonstrukcija drvenog krovništva. Poželjno je ponoviti pokrov kamenim pločama. Obnoviti okvire od fino klesanog kamena te otvore opremiti tradicijski izrađenom drvenom stolarijom.

Za sve građevinske radove nadležan je Konzervatorski odjel u Splitu.

BROJ ZGRADE:	98
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena dvokatnica u nizu 94-99. Trenutno napuštena i u vrlo lošem stanju. Sudeći po jedinstvenoj teksturi zida radi se o građevini jedinstvenoj s 99, kasnije podijeljenoj u dva vlasnička dijela, što potvrđuje stara katastarska mapa. Zide od priklesanog kamena u vap. mortu, s mjestimičnim oštećenjima i razlikom u teksturi prvog i drugog kata. Otvori u fino klesanim kamenim okvirima, izvorna stolarija uništena, u tragovima. Ostaci luminara u potkrovlju ispod kojeg su kamene konzole, krov dvostrešan s pokrovom kamenim pločama i sljemenom od kupa.

Kod obnove zgrade 98 i 99 je poželjno tretirati kao cjelinu. Krovšte poželjno pokriti kamenim pločama. Zidove sanirati, očistiti i fugirati vapnenim mortom. Sve otvore opremiti tradic. izrađenom drvenom stolarijom i škurama.

Za sve radove nadležan je Konzervatorski odjel u Splitu.

BROJ ZGRADE:	99
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

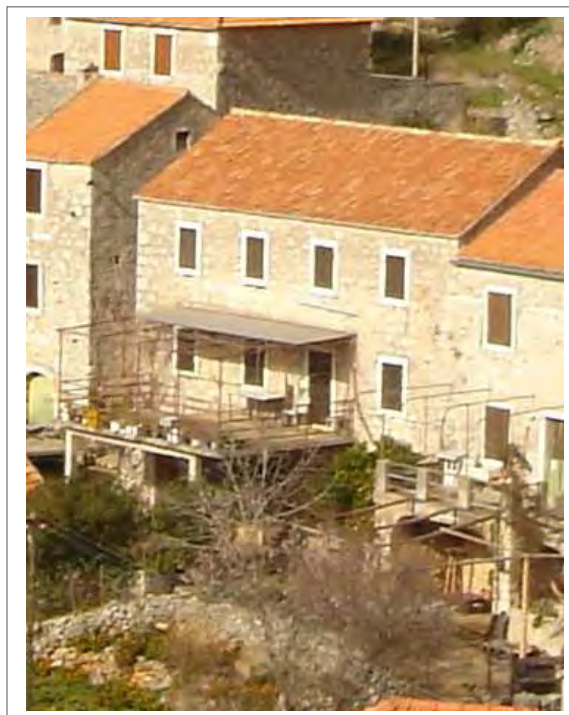
Analiza i konzervatorske smjernice:

Posljednja kamena dvokatnica u nizu 94-99. Sudeći po jedinstvenoj teksturi zida radi se o jedinstvenoj građevini s 98, kasnije podijeljenoj u dva vlasnička dijela. Zide od priklesanog kamena u vap. mortu, s mjestimičnim oštećenjima i razlikom u teksturi prvog i drugog kata. Recentnije obnavljana, s nešto povećanim otvorima u fino klesanim kamenim okvirima, s limenim škurama na prozorima. Krov dvostrešan s pokrovom utorenim crijepom.

Kod obnove zgrade 98 i 99 je poželjno tretirati kao cjelinu. Zidove sanirati po potrebi. Sve otvore opremiti tradic. izrađenom drvenom stolarijom i škurama.

Za sve radove nadležan je Konzervatorski odjel u Splitu.

BROJ ZGRADE:	100
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena stambena dvokatnica s gospodarskim prizemljem. Zidovi od priklesanog kamena u obilatom vapnenom mortu. Glavno pročelje prema jugu, s otvorima u četiri vertikalne osi. Kameni okviri na otvorima, nad njima mali rasteretni lukovi od sjekomice postavljenog kamena. Na prozorima metalne škure. Gotovo cijelo pročelje do visine drugog kata zaklonjeno prigradivanjem široke betonske terase, postavljene na dva betonska stupa. Na terasi željezna konstrukcija pergole i željezna ograda. Dvostrešni krov pokriven utorenim crijepom.

Radi uklapanja u tradic. okoliš poželjna rekompzicija pročelja u odnosu na bet. terasu s nosačima te željeznom pergolom. Predlaže se dogovor s Konz. službom o mogućim alternativnim rješenjima koja se trebaju temeljiti na postojećim lementima tradicijskog graditeljstva u mjestu. Poželjno pokrov zamijeniti kupom. Neodgovarajuće elemente stolarije zamijeniti drvenim, tradicionalno izrađenim.

Za sve građevinske radove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	100a
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

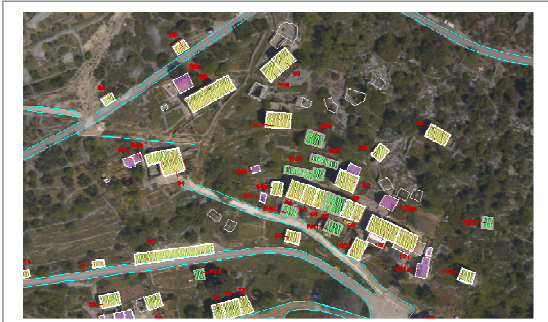
Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena prizemnica smještena tik uz cestu, ispred građevne br. 100. Zidovi od priklesanog kamena u obilatom mortu, s uglovima ojačanim krupnim kamenim blokovima, vrlo solidno. Glavno pročelje prema Istoku, s prostranim ulazom u konobu uokvirenim masivnim kamenim blokovima. Na južnom zabatu prema cesti probijen prozor, bez okvira i opreme. Krovište dvostrešno, pokrov utorenim crijepom.

Potrebni manji radovi održavanja i obnova unutrašnjosti s eventualnom rekonstrukcijom krovišta.

Za sve izmjene postojećeg stanja ishoditi odobrenje Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	101
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
RIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

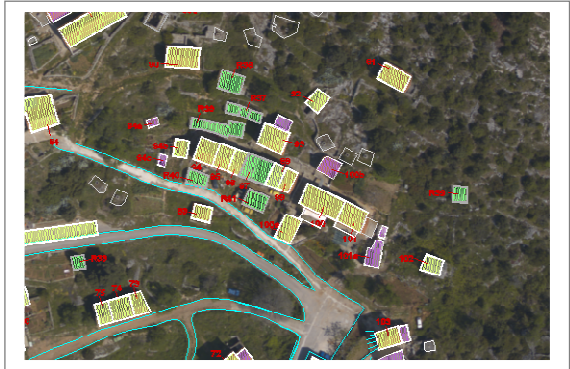
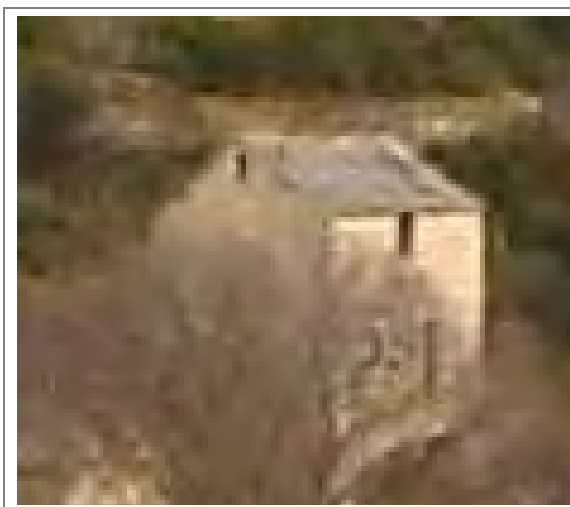
Kamena dvokatnica dvojno sa zgradom 100. Ziđe od priklesanog kamena u vapnenom mortu prefugirano širokim pravokutnim cementnim fugama.

Otvori u žbukanim okvirima, s drvenim škurama. Na prvom katu silor pretvoren u AB terasu, rasteretni luk proširen s intervencijama betonom, s betonskim stubama. Iznad silora pergola od zahrđalih željeznih šipki. Uz silor improvizirana drvena konstrukcija od nepravilne građe kao nadstrešnica nad konobom. Dvostrešni krov pokriven utorenim crijepom, limeni žlijeb. Prostor ispred kuće betoniran te ograđen suhozidom. S istočne strane prigradena kamena gustirna, te uz nju niz manjih gospodarskih građevina kojima su krovovi od betona i salonita (na 101a).

Kod obnove poželjno očistiti i prefugirati zidove vezivom slokalnim agregatom, na tradicionalan način. Radi uklapanja u tradicijski okoliš trebalo bi rekonstruirati pročelje odnosno vratiti kameni silor u izvornom obliku te ukloniti željezne i betonske elemente s pročelja. Okolne gospodarske građevine poželjno rekonstruirati te pokriti kamenim pločama. Poželjno okvire zamijeniti kamenim.

Za sve radove te izmjene postojećeg stanja nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	102
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Vitka kamena dvokatnica na izoliranom položaju na sjeveroistočnom rubu mjesta. Napuštena te u dosta lošem stanju. Zide od priklesanog kamena u vapnenom mortu, s ojačanim uglovima, te s nekoliko konzola na pročelju, s nizom oštećenja. Na prvom katu vrata ispod kojih je uklonjen silor, a ispod njih vrata konobe. Pod krovom prozor bez okvira. Derutna izvorna stolarija ugl. u kamenim okvirima. S istočne strane ostaci kamene gospodarske građevine. Pokrov kamenim pločama.

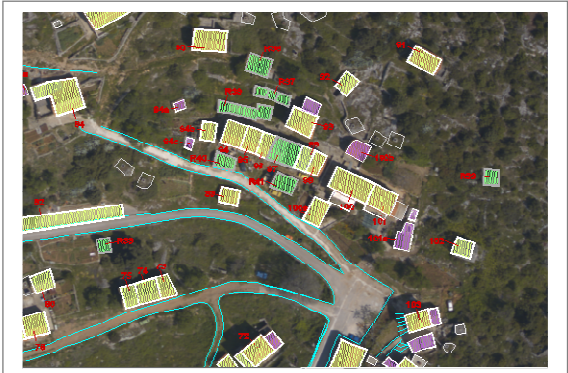
Kod obnove potrebna je temeljita rekonstrukcija i građevinska sanacija objekta.

Otvore opremiti kamenim okvirima i drvenim škurama. Poželjna rekonstrukcija pročelja odn. silora. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama.

Za sve radove obnove te izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzerv. odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	103
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kuća Bartula Tomičića, lokacija Na Plot. Obilježena spomen pločom. Visoka i vitka dvokatnica manjih tlocrtnih dimenzija. Žiđe žbukano vapnenom žbukom u lošem stanju. Po jedna vertikala s otvorima na svakom pročelju, sjeveroistočno sasvim zatvoreno. Otvori zatvoreni drvenim griljama. Četverostrešni krov, pokrov utorenim crijepom s limenim žlijebom. S istočne strane prislonjen dio gospodarske kamene prizemnice, moguće dio prethodne potleušice koja se nalazila na ovoj lokaciji, žiđe od lomljenog kamena u vapn. mortu, pokrivena salonitom. Južno prizemna mala pomoćna građevina ravnog krova, identično žbukana, vjerojatno ljetna kuhinja.

Kod obnove poželjno obnoviti vapnenu žbuku u istom tonu ili urediti kamenu površinu zidova na trad. način. Na gospodarskoj zgradi pokrov salonitom zamijeniti kamenim pločama ili crijepom. Ostale dvorišne građevine prilagoditi tradicijskom ambijentu.

Za sve izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	103a
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Skladna stambeno gospodarska katnica smještena južno od kuće 103 i pripadna njezinom sklopu. Tziđe od lomljenog kamena u obilatom vapnenom mortu s dodatkom crljenice, okviri otvora i uglovi ojačani priklesanim velikim blokovima kamena. Uz sjeverno pročelje dozidane pune kamene stube do vrata u potkrovlje. Uz stube izgrađena kamena gusterna u visini prizemlja. Na zapadnom pročelju vrata konobe pod ratseretnim lukom te manji prozorski otvori bez stolarije.

Dvostrešni krov pokriven crijepom.

Potrebno čišćenje i manji popravci ziđa. Otvore poželjno zatvoriti tradicijski oblikovanom stolarijom. Za sve građevinske radove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J1
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Zgrada za destilaciju ružmarina (zumroda), na 'Petrolu' iz 1902. godine. Skladna kamena katnica ugrađena u padinu jugoistočnim pročeljem, s kasnijim prigradnjama s jugoistočne te sjeveroistočne strane. Zide od priklesanog kamena u obilatom vap. mortu, s uglovima od klesanih blokova. Vrata u okviru od masivnih nepravilnih klesanih blokova kamena, s rasteretnim lukom. Intervencija betonom na vratima na jugozapadnom pročelju. Stolarija izvorna ali se razlikuje na gl. dijelu i prigradnjama. Padina s jugozapadne strane podzidana zidom u suhozidu, čime je dobiven plato pred jugozap. pročeljem. Unutrašnjost podijeljena na dvije etaže, od kojih su se poslovi destiliranja većinom obavljali u onoj donjoj. Krovište pokriveno crijepom. Iza zgrade nalazi se cisterna. Danas u povremenoj uporabi ali opremljena dijelom povijesnim postrojenjem za destilaciju koje je u funkciji. Građevina ima bitno mjesto u gospodarskoj i društvenoj povijesti mjesta.

Kod obnove sanirati i očistiti zide, te ukloniti sve betonske elemente i zamijeniti ih tradic. oblikovanim. Okvire otvora poželjno ujednačiti u kamenu, a otvore opremiti istovjetnom tradic. izrađenom stolarijom. Urediti trenutno asfaltirani prilazni put, koji se nastavlja prema Križnom putu, jedinstvenim projektom uređenja popločanja. Sačuvana postrojenja katalogizirati, osposobiti za rad, te izložiti u unutrašnjosti objekta.

Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J2
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Župna crkva Sv. Kuzme i Damjana. Građena zajedničkim naporima i slogom mještana Velog Grablja, ova je, za lokalne razmjere monumentalna crkva zamijenila stariju istoimenu crkvu koja se spominje još 1606. godine. Izgrađena je u svega godinu dana od 1886.g., dok su pojedini detalji dovršavani kroz slijedećih šest godina. Jednobrodna masivna građevina od kvalitetnih fino klesanih kamenih blokova, sa zvonikom smještenim iznad portala na glavnom pročelju. Na glavnom pročelju portal od velikih klesanih blokova i uski lučni prozor u klesanom okviru, na bočnim pročeljima po tri visoka lučna prozora u klesanim okvirima. Sa stražnje strane dograđena nešto niža sakristija. Unutrašnjost je popločana kamenim pločama (*salizona*), te uređena u neobaroknom stilu, s drvenom galerijom, te jednim glavnim i dva pomoćna oltara. Bogati inventar crkve vezan je za donacije i darove mještana, te godišnji ciklus procesija. Elementi unutarnjeg uređenja crkve su izvorni i datiraju iz vremena njezine izgradnje. Zaštićena kao pojedinačni spomenik kulture.

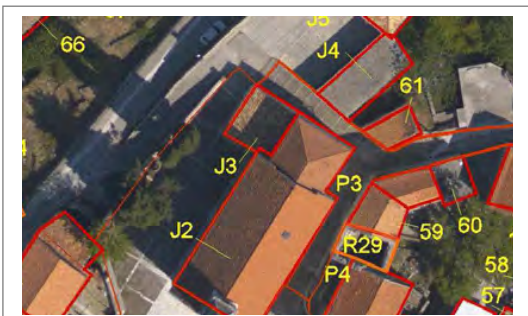
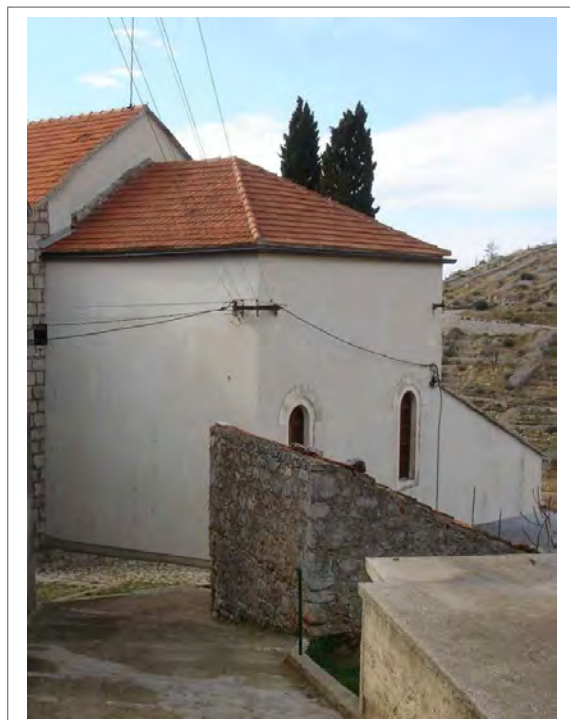
Nisu prihvatljive promjene vanjskog ni unutarnjeg izgleda crkve. Trenutno je u vrlo dobrom stanju. Za sve radove održavanja nužna je suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

Danas je plato pred crkvom prekriven zaštićenim popločanjem P2.

Sakristija J2 je izgrađena uz sjeverozapadni ugao crkve.

U slučaju potrebe za radovima održavanja potrebno je kontaktirati nadležni Konzervatorski odjel u Splitu te za iste ishoditi suglasnost.

BROJ ZGRADE:	J3
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Sakristija župne crkve Sv. Kuzme i Damjana, izgrađena uz stražnje pročelje crkve. Visoka prizemna građevina, jednostavnog četverokutnog tlocrta, građena uz sjeverozapadni ugao crkve. Natkrivena jednostrešnim krovom, pokrov utorenim crijepom. Žbukana bijelom vap. žbukom.

Unutrašnjost jednostavna, žbukana, s drvenim stubama za potkrovlje i vratima prema crkvi, popločana keramičkim pločicama s floralnim motivom. Sačuvana izvorna oprema sakristije (masivni stilski ormar, klecalo, te niz liturgijskih predmeta vezanih uz misu i procesije).

Dio cjeline crkve, kao zaštićenog spom. kulture, te stoga nisu prihvatljive promjene unutarnjeg ili vanjskog izgleda.

U slučaju potrebe za radovima održavanja kontaktirati Konzervatorski odjel u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J4
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Zadružni uredi, čitaonica, trgovina. Izdužena prizemna građevina od klesanih kamenih blokova, nastavlja se pod pravim kutem na glavnu zgradu Zadruga. Unutrašnjost je podijeljena na dvije cjeline u kojima su izvorno bile smještene čitaonica i uredi Zadruga. Izvorni krov vjerojatno je naknadno zamijenjen ravnom AB pločom. U sjevernijoj prostoriji sačuvan je kompletan inventar trgovine mješovitom robom (vjerojatno iz 40-tih godina XX st.), kao i starinski lijepo ukrašen sef s natpisom bečke tvrtke Adler koji je vjerojatno pripadao zadružnoj Seoskoj blagajni. U južnijoj je prostoriji, u kojoj je bila zadružna čitaonica, 2007. godine uređen javni sanitarni čvor. Otvori u okvirima od klesanog kamena, zaštićeni željeznim rešetkama. Zide i okviri otvora u zoni uz tlo oštećeni od kapilarne vlage.

Građevinski sanirati i riješiti problem vlage. Zide očistiti i prefugirati vap. mortom. Okvire očistiti ili zamijeniti istovjetnima. Stolariju obnoviti.

Preporuča se nužnik izmjestiti u neku od manjih gospodarskih građevina u blizini (npr. 61) te ponovno urediti čitaonicu s izložbenim prostorom za literaturu i fotografije vezane za Grablje. Inventar trgovine i seosku blagajnu potrebno je sačuvati i stručno urediti, te ih se preporuča izložiti na njihovoj izvornoj lokaciji. Za sve građevinske radove potrebno je kontaktirati nadležni Konzervatorski odjel u Splitu te za iste ishoditi suglasnost.

BROJ ZGRADE:	J5
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna društvena javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Zadružna zgrada izgrađena 1905. Katnica od klesanih kamenih blokova, glavno pročelje prizemno, zauzima središnje mjesto na prostranom platou iza župne crkve. Nad četiri prozora i asimetrično smještenim vratima rasteretni lukovi od bunjasto obrađenog kamena. Mali podrumski prozori u kam. okvirima zaštićeni rešetkama. Uz vrata stubište od većih kamenih blokova. U središtu glavnog pročelja uklesana godina 1900. Na zabatu natpis 'Poljoprivredna zadruga Velo Grablje'. Prozori opremljeni novijim griljama, vrata uklađena. Krov četverostrešan, pokrov crijepom. Neposredno ispred zgrade je žbukano grlo gustirne, s kamenim rubom. Plato ispred građevine dijelom cementiran, dijelom u izvornim kogulima. U unutrašnjosti desno se nalazi veća dvorana, te manje pomoćne prostorije s lijeve strane. U nekadašnju zadružnu uljaru u suterenu (odnosno prizemlju s ulične strane) ulazi se u prizemlju sa sjeverozapada – s prilazne ceste. U njoj je sačuvan veliki dio mehanizacije uljare, te dio inventara zadružnog dućana. Zidana u kamenu, oštećenja na pročelju, u unutrašnjosti kapilarna vlaga.

Potrebni radovi održavanja te sanacija vlage u konobi. Inventar sačuvan u konobi obnoviti i izložiti. Na glavnom ulaznom pročelju vratiti u izvornom obliku zazidani podrumski prozor desno od ulaznih stuba, te popraviti fuge u najnižim redovima kamena (istovjetnim vezivom). Na platou bi bilo poželjno betonsku površinu ukloniti i zamijeniti izvornim kogolanjem. Za sve građevinske radove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J6
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

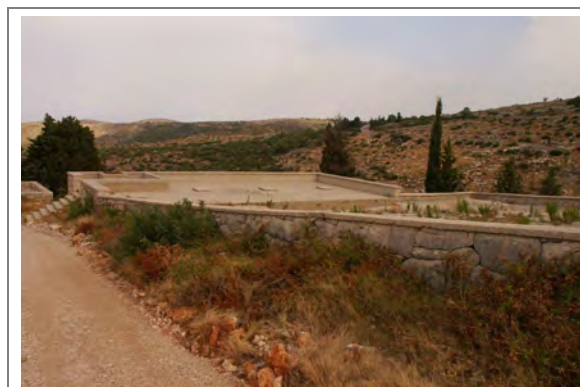
Analiza i konzervatorske smjernice:

Zadružna prizemnica većih dimenzija, izgrađena 1936. s namjenom za kuhanje rakije, na lokalitetu "Na Plot". Sadržala je zadržni uređaj za kuhanje rakije nabavljen iste godine, s kotlovima od više stotina litara. Zidana od priklesanog kamena s ojačanim uglovima u obilatom vapn. mortu, ziđe u dobrom stanju. Prozorski otvori veći od uobičajenih, s niskim parapetom, betonskim okvirima, te zatvoreni limenim škurama. Vrata se nalaze u sredini glavnog pročelja koje gleda prema zapadu, na cestu. Veliki prozori atipično i na zabatnim pročeljima. Krovni pokrov zamijenjen je crijepom, u dobrom stanju.

Radi boljeg uklapanja u tradicijski okoliš bilo bi poželjno okvire zamijeniti onima od klesanog kamena i škure zamijeniti drvenima, a ziđe očistiti i prefigurirati vap. mortom. Za sve radove obnove te ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J7-J8
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Zajedničke *gusterne* na lokaciji Petrol, na uzvisini na sjeveroistočnom rubu mjesta. Izgrađene 1946. (manja) odnosno 1956. godine (veća *gusterna*). J8 ima veliku naplavnu površinu, *pjover*, koja je služila za sakupljanje oborinske vode. Čistili su ju i održavali mještani organiziranim dobrovoljnim radom. Okružena je kamenim zidom od krupnih, grubo klesanih komada kamena, na čijem je obodu postavljen poklonac - kapelica, dok je uz istočni kraj zida postavljeno raspelo od klesanog kamena. Betonska površina *pjovera* danas je u dosta lošem stanju, s brojnim raspuklinama kroz koje probija bilje.

J7 je manja *gusterna* s četiri zasebna svođena spremnika, svaki sa svojim otvorom i željeznim poklopcem. Sustavom cijevi bila je povezana s *gusternom* kod distilerije ružmarina J1, te se voda iz ove *gusterne* koristila za hlađenje nužno u procesu destilacije. *Gusterna* je po obodu obzidana visokim kamenim potpornim zidom od grubo priklesanih krupnijih komada kamena.

Kod obnove konzervirati obje *gusterne* u postojećem obliku i funkciji, zajedno s obodnim zidovima, spomen-pločom i kapelicom.

Naplavna površina zahtijeva čišćenje i ev. sanaciju u dogovoru s konzervatorskom službom.

Za sve građevne radove nužna je suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J9
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Trafostanica izgrađena 1960. godine. Smještena na uočljivom mjestu, blizu destilerije ružmarina i zgrade 5. Betonska građevina rel. malih tlocrtnih dimenzija (oko 2x2 m) no visine P+1. Betonske okapnice nad vratima od lima. Krov ravan. S vanjske strane uočljivi željezni nosači el. vodova. Građevina nema arhitektonske vrijednosti te se ne uklapa u okolni ambijent.

Planiranom podzemnom provodnjom električnih instalacija u mjestu otvoriti će se mogućnost izmještanja trafostanice, te se o njezinom uklanjanju ili preoblikovanju potrebno konzultirati s nadležnom konzervatorskom službom. U međuvremenu je moguće razmotriti oblaganje betonske površine kamenom, postavljanje krova itd., kako bi se građevinu bar dijelom uklopilo u postojeće tradicijsko graditeljsko tkivo mjesta.

Za sve građevinske radove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J10
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna sakralna
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom svod - bez pokrova
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Poklonac posvećen sv. Antunu, smješten uz cestu kraj sklopa Tomičić i trafostanice. Postolje od priklesanog i lomljenog kamena u obilatom vap. mortu. Ispred postolja stuba – klecalo od fino klesanog bijelog kamena s profiliranim rubom. Na postolju kapelica zidana od pet redova manjih klesanih blokova, s cementiranim bačvastim svodom. Duž prednjeg ruba svoda raspuklina. S prednje strane okvir od fino klesanog bijelog kamena, s istovjetnim križem na vrhu, te crno bojanim posvetnim natpisom duž lučnog dijela – „Sveti Antune – moli za nas“. Prednja fronta zaštićena rešetkom od umjetnički kovanog željeza. Kapelici je potrebna sanacija oštećenja nastalih od oborinske vlage, te bolja hidroizolacija svođenog dijela. Kameni dijelovi zahtijevaju čišćenje te saniranje manjih oštećenja. Poželjno čišćenje i obnavljanje fuga na postolju u vapn. mortu.

Za sve radove obnove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J11
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna sakralna
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Skulptura raspelo smještena na ishodištu Križnog puta, na uzvisini pored javnih gusterni J7 i J8.

Križ od fino klesanog bijelog kamena s fino profiliranim postoljem, te fino izrađenim brončanim likom raspetog Krista u skoro naravnoj veličini. Na postolju crno bojani natpis „Sveto poslanje Isusovaca 30.8.1896.“ Plato na kojem je križ popločan je pločama bijelog kamena te recentno betoniranih stranica. Do platoa vodi neobrađeno armiranobetonsko stubište izrađeno na grubo betoniranoj podlozi, na nasipu od lomljenog kamena koji je vidljiv u većoj površini.

Preporuča se izraditi projekt kojim bi se izvedba stranica postolja i stubišta uskladila sa zahtjevima koji proizlaze iz ambijentalne i spomeničke vrijednosti predmetne skulpture. Preporuča se uklanjanje betonskih elemenata ili njihovo oblačenje u istovjetan, fino klesani bijeli kamen, te uređenje okoliša. Sve radove potrebno je provoditi prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J12
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Bivša osnovna škola, impozantna dvokatnica nasuprot crkve. Zabatnim, južnim pročeljem gleda na crkveni trg. Zidine od ujednačenih, većih blokova grubo klesanog kamena. Otvori u jednolikim fino klesanim kamenim okvirima. Sačuvana izvorna stolarija u vrlo lošem stanju. Glavno istočno pročelje gleda u bočni zid crkve. U prizemlju vrata konobe u okviru od masivnih nepravilnih klesanaca. Prizemno prozori konobe s rešetkom, u kamenim okvirima is rasteretnim lukovima od sjekomice postavljenih kamenih blokova. S ulaznog platoa pred vratima konobe kamene stube vode na ulaze na katu. Željezna ograda u lošem stanju. Uz cijelo pročelje u prizemlju postavljena kamena klupa-zidić sa sjednom površinom od kamenih ploča. Između građevine i crkve zaštićeno popločanje kogolima P3. Krovnište dvostrešno, pokriveno crijepom. U prostoru između 51 i 52 ugrađen je betonski visokoprizemni objekt sa stubama i balustradom. Zgrada je kao prizemnica izgrađena 1876. godine, te dograđena 1894. Konoba u prizemlju je crkveni vinski podrum, s vlastitom prešom. Nastava je do 1970. održavana na drugom katu, na prvom 1928. uređena dvorana s pozornicom –kasnije Omladinski dom. Zidine potrebno očistiti i popraviti, otvore opremiti stolarijom po uzoru na postojeću. Kamene stube popraviti, zamijeniti željeznu ogradu u dogovoru s konzervatorskom službom. S pročelja ukloniti željezne nosače za el. vodove. Za sve radove obnove potrebno je ishoditi odobrenje Konzervatorske službe u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J13
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov utorenim crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Jednostavna samostojeća prizemnica manjih dimenzija, nekadašnja zgrada pošte, izgrađene 1959. i zatvorene 1984. godine. Žbukana oštećenom produžnom žbukom u zemljanom tonu. Četverostrešno krovništvo pokriveno utorenim crijepom. Na glavnom pročelju dva prozorska otvora s griljama, ulaz na bočno pročelju, vrata metalna u lošem stanju. Uz bočno i glavno pročelje pričvršćeni stupovi – nosači instalacija. Oko zgrade mali plato obzidan zidom od lomljenog kamena u cementnom mortu, visok oko pola metra.

Poželjno je zgradu ponovno ožbukati ili oličiti u istom tonu i vapnenom žbukom, stolariju zamijeniti drvenom, izrađenom na tradicionalan način, te ukloniti nosače instalacija s pročelja. Za sve radove obnove potrebno je ishoditi odobrenje Konzervatorske službe u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J14
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna - sport javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

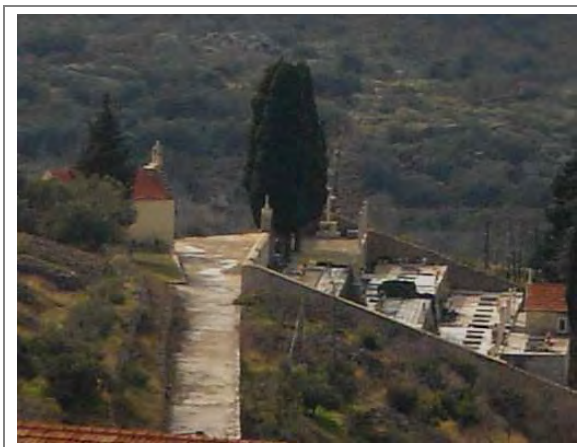
Suvremeno bočalište na Molu Bondu, preseljeno s lokacije „Na Plot“. Izgrađeno zajedničkim radom mještana.

Podzidano i s potpornim zidom od grubo priklesanog kamena u suhozidu.

Ograđeno željeznom ogradom s mrežom, u lošem stanju. Dobro integrirano u okoliš te okruženo zelenilom.

Za sve građevne radove i eventualne izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J15
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna sakralna javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
KROVIŠTE:	pokrov kamenim pločama pokrov crijepom pokrov kupom kanalicom pokrov salonitom ravni krov
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

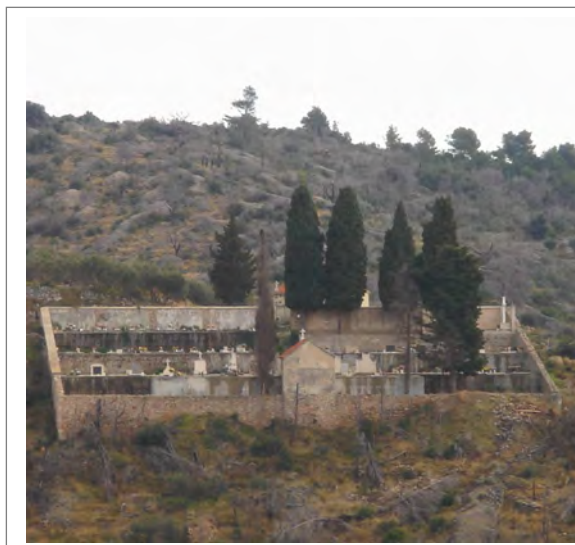
Crkvice Sv. Antonija na predjelu Dubačac. Na mjestu ranije crkvice, dograđivana je i preuređena kada je 1886. g. srušena stara župna crkva te započeta gradnja nove, pa je slijedećih šest godina služila kao župna crkva. Izvorno stanje prije preuređenja i točnu starost nije moguće precizno utvrditi. Smještena preko puta ulaza u groblje koje je na ovom mjestu uređeno 1919. g. Jednobrodna građevina, s preslicom i križem na zabatu. Žiđe kameno, žbukano vapnenom žbukom tople, zemljano-žute nijanse, mjestimično dosta oštećenom od kapilarne vlage.

Dvostrešnog krovišta, relativno recentno pokrivena kupom. Na glavnom pročelju ulaz u okviru od klesanog kamena, s dvokrilnim drvenim vratima s ukladom (građanski stil kraja 19.st). Sa svake strane vrata mali kvadratni prozor s rešetkom, također u kamenom okviru. Na bočnim pročeljima po jedan visoki uski lučni prozor u kamenom okviru, ostakljen i zaštićen rešetkom. Ispred vrata nalazi se manja kamenom popločana površina.

Poželjno čišćenje žiđe te rješavanje problema kapilarne vlage, i žbukanje vapnom žbukom u odgovarajućem tonu. Potrebno žbukanje unutrašnjosti. Za sve građevinske radove nužno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	J16
NAMJENA:	napuštena / izvan uporabe stambena stambena s gospodarskim prizemljem gospodarska javna – sakralna, društvena javna gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAD.STANJE:	ruševina vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje sasvim izmijenjeno stanje
VRIJEDNOST:	visoka spomenička i ambijentalna v. visoka ambijentalna v. spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v. bez spomeničke i ambijentalne v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

G-1 zid oko grobišta, G-2 kapelica /mrtvačnica, G-3 ulazna vrata, G-4 crkvice sv. Antonija 'na Dubačac', G-5 nadstrešnica, G-7 terase grobišta-potporni zidovi. Groblje izgrađeno 1919.g. na padini na jugoistočnom kraju mjesta. Obzidano zidom od grubo priklesanog i lomljenog kamena, s unutarnje strane ožbukanim oštećenom vapnenom žbukom. Dekorativni pilastru od opeke, dvoredni vijenac od opeke i kamena. Monumentalni ulaz smješten u sredini uličnog zida, natkriven žbukanim lukom koji nosi kameni križ na pilonima od opeke. Sa strane prema cesti zid recentno ožbukani cementnom žbukom. Vrata od umjetnički kovanog željeza. Plato ispred ulaza zaglađen cementnim slojem. Unutrašnjost groblja simetrično je organizirana u dva polja - lijevo i desno od središnjeg puta koji se spušta prema mrtvačnici. Grobište je terasasto - na tri nivoa, koja podupiru dva novija armiranobetonska zida, te vanjski zid grobišta prema polju. Terasa su popločane pločama od lokalnog sivog kamena od kojeg su i kvadratne nadgrobne ploče malih dimenzija. Grobnice su raspoređene po terasama. Na najnižoj, u središnjoj osi groblja, smještena je mala zgrada mrtvačnice, ožbukana vapnenom žbukom, s dekorativnim ojačanjima na uglovima koja imitiraju klesane blokove. Pokrivena je crijepom, s dovratnicima i doprozornicima od mjestimično profiliranog, fino klesanog bijelog kamena i s kamenim križem na vrhu zabata. U jugoistočnom uglu grobišta izgrađena je nadstrešnica na AB stupovima, s drvenim gredama i pokrivena kupom. U početku se ukapalo redoslijedom umiranja u zajedničke grobnice, kasnije izrađene pojedinačne obiteljske grobnice.

Poželjno je cem. žbuku zamijeniti vapnenom u tonu što bližem izvornom, te AB elemente zamijeniti kamenim ili obraditi u vapn. žbuci ili kamenu kako bi se bolje uklopili u ambijent, pod konzervatorskim nadzorom.

Za sve građevinske radove te ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	P1
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje
VRIJEDNOST:	spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Popločanje P1. Dvorišna površina između zgrade 43 i 43 a, ispod zida oko platoa ispred crkve. Četverokut pojasevima podijeljen na četiri polja. Unutar rastera gusto kogolana površina sitnih pravilnih oblutaka. Pojasevi naknadno cementirani preko kogola koji se naziru.

Popločanje je potrebno vratiti u prvobitni oblik čišćenjem cementiranih dijelova i korištenjem vapn. morta, te zaštititi u prvotnom obliku.

U slučaju obnove te ev. preslagivanja obavezno je izvođenje radova pod konzervatorskim nadzorom.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	P2
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje
VRIJEDNOST:	spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

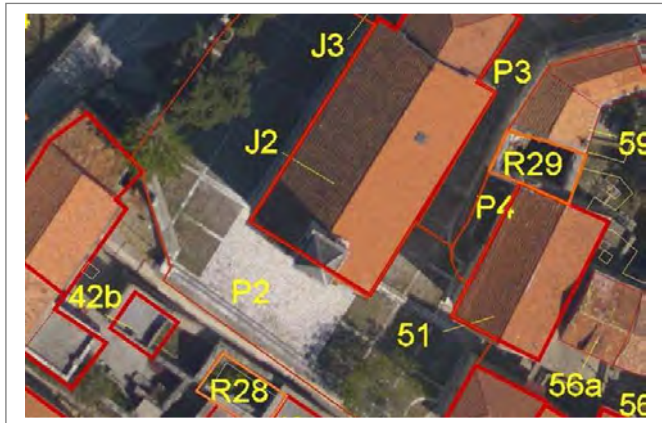
Popločanje P2. Obuhvaća plato ispred crkve popločan kompaktnim popločanjem od približno kvadratnih kamenih ploča, te pojaseve kogolanih površina u okvirima od kamenih ploča s obje strane crkve. Na mjestu popločanja sa sjeveroistočne strane nalazilo se groblje koje je izmješteno otvaranjem novog 1919. g.

Popločanje je potrebno zaštititi u sadašnjem obliku.

U slučaju obnove te ev. preslagivanja obavezno je izvođenje radova pod konzervatorskim nadzorom.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	P3-P4
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje
VRIJEDNOST:	spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Popločanje P3-P4, iza crkve i zgrade 59, te ispred zgrade J4-J5. Niz plitkih širokih stuba popločanih gusto slaganim priklesanim kamenim kvadrima. Sredinom prolazi traka okomito slagano popločanja. Rubovi stuba od desetak većih klesanih blokova. Uz zid crkve izvorno je popločanje devastirano te zakrpano pojasom bijelih gusto slaganih kogola. Ispred J4 i J5 betonirana površina ispod koje se naziru tragovi popločanja. Popločanje je potrebno vratiti u prvobitni oblik, te nadomjestiti nedostajuće kvadre istovjetnima, od lokalnog kamena. U slučaju obnove te ev. preslagivanja obavezno je izvođenje radova pod konzervatorskim nadzorom.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	P5
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje
VRIJEDNOST:	spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v.

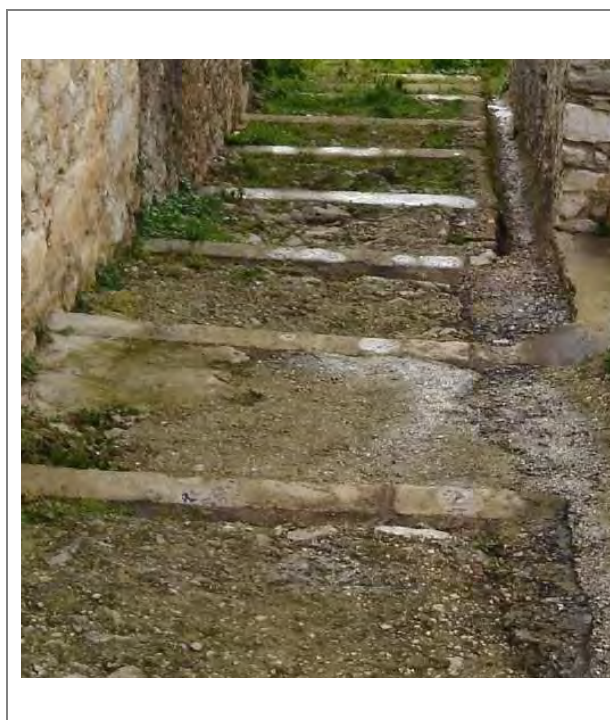

Analiza i konzervatorske smjernice:

Popločanje P5, između bočnog pročelja zgrade R27, te popločanog dvorišta P1 i zgrade 43. Niz plitkih širokih stuba s ostacima starog popločanja grubo priklesanim kamenim pločama. Rubovi stuba od nekoliko većih izduženih finije klesanih blokova.

Izvorno je popločanje dijelom nestalo, a sijelom devastirano pojasom cementa nalivenim uz P1 i 43. Popločanje je potrebno vratiti u prvobitni oblik te ukloniti cementirane dijelove. Nedostajuće ploče nadomjestiti istovjetno obrađenim, od lokalnog kamena. U slučaju obnove te ev. preslagivanja obavezno je izvođenje radova pod konzervatorskim nadzorom.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	P6
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje
VRIJEDNOST:	spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Popločanje P6. Obuhvaća središnju aleju groblja, odnosno niz stuba koje vode silazno od ulaznih vrata kroz središte groblja izgrađenog 1919. g.

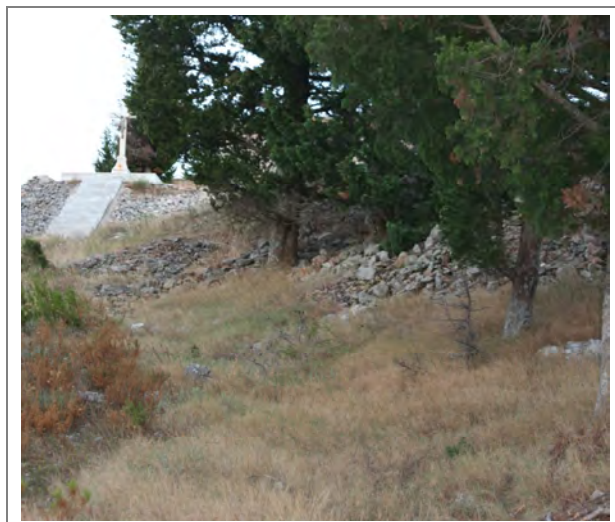
U aleji se izmjenjuju stube od masivnih blokova klesanog kamena i gusto kogolane površine.

Popločanje je potrebno zaštititi u sadašnjem obliku.

U slučaju obnove te ev. preslagivanja obavezno je izvođenje radova pod konzervatorskim nadzorom.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	P7
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje
VRIJEDNOST:	spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Popločanje P7. Križni put, koji vodi od iza Zadružne destilerije do zajedničke gusterne J8, ispred koje je uzvisina od nasutog kamena s betonskim nasipom, kamenim stubama te klesanim raspelom.

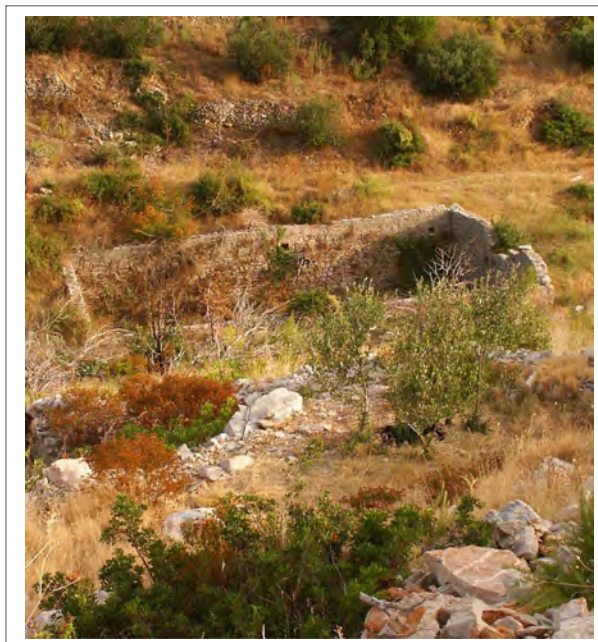
Popločanje je potrebno obnoviti u izvornom obliku, koristeći istovjetan lokalni kamen. Betonski nasip bi bilo poželjno ukloniti te riješiti na prikladniji način u dogovoru s konzervatorskom službom.

U slučaju obnove te ev. preslagivanja obavezno je izvođenje radova pod konzervatorskim nadzorom.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	P8
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje
VRIJEDNOST:	spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Popločanje P8 koje vodi dnom udoline prema moru do ruševine R42. Put zarastao u raslinje. Vidljivi rubovi širokih plitkih stuba, od priklesanog kamena.

Popločanje je potrebno obnoviti u izvornom obliku, koristeći istovjetan lokalni kamen.

U slučaju obnove te ev. preslagivanja obavezno je izvođenje radova pod konzervatorskim nadzorom.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	P9
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st. prva pol. XX st. druga pol. XX st.
GRAĐ.STANJE:	vrlo loše loše dobro vrlo dobro
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama donekle izmijenjeno stanje
VRIJEDNOST:	spomenička i ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Popločanje P9. Uličica koja vodi do župnog dvora, u smjeru od župne crkve, te ulazi pod volat. Dijelom popločanje gusto slaganim kogolima, a dijelom široke plitke stube od grublje priklesanih kamenih kvadara s centralnim pojasom okomito slaganim.

Popločanje je potrebno zaštititi u sadašnjem obliku.

U slučaju obnove te ev. preslagivanja obavezno je izvođenje radova pod konzervatorskim nadzorom.

Za sve radove obnove potrebno je ishoditi suglasnost nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R1
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina potleušice na sjeverozapadnom kraju mjesta, dio sklopa Tomičić.

Prizemnica od lomljenog kamena u vapnenom mortu, sačuvana do visine od oko 1 metar.

Uz prizemnicu dograđena gusterna.

Potrebna rekonstrukcija izvornog stanja: sanacija i čišćenje zida, fugiranje vapnenim mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija krovništva. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R2
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina dograđene stamb.-gosp. građevine, dio sklopa Tomičić.

Sjeverni dio dograđen katom, recentniji pokrov crijepom. Južni prizeman i potpuno izvoran. Potrebna rekonstrukcija izvornog stanja: sanacija i čišćenje ziđa, fugiranje vapn. mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija krovišta. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R3
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina manje, kompaktne jednokatnice, glavnim pročeljem orijentirane na jugozapad. Zidovi solidno građeni, od manjih komada priklesanog kamena u vapn. mortu, s uglovima ojačanim vertikalama od grubo klesanih kamenih blokova. Veće oštećenje zida iznad prozora na sjeveroistočnom zabatnom zidu, te niz manjih oštećenja na drugim zidovima. Krovnište dvostrešno, sasvim urušeno, tragovi pokrova kam. pločama. Glavno pročelje većim dijelom sakriveno zgradom 10. Tik do stražnjeg, potpuno zatvorenog sjeveroistočnog pročelja provedena je makadamska cesta. Sjeverozapadno zabatno pročelje također je potpuno zatvoreno, dok se na jugoistočnom vidi trag većeg potkrovno smještenog prozora.

Kod obnove nužno je očistiti te statički sanirati zide te popraviti oštećenja. Krovnište rekonstruirati u drvenoj konstrukciji i pokriti (po mogućnosti) kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Otvore opremiti klesanim kamenim okvirima te trad. izrađenom stolarijom i škurama.

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R4-R5-R6
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Sklop ruševina znatnih dimenzija, sastavljen od tri međusobno povezane građevine, te četvrte položene s njihove jugozapadne strane. Ruševine su u dosta lošem stanju pa nije moguće iščitati sve elemente nekadašnjih pročelja. Zidine od krupnijih priklesanih kamenih blokova u vapn. mortu. Na glavnom, jugozapadnom pročelju sačuvana su dvojna vrata konobe pod rasteretnim lukom i jedna pod ravnim nadvojem, stube koje su pripadale nekadašnjem *siloru*, te na katu prozor i dvojna vrata stambenog dijela. Na središnjem dijelu su na zabatnim zidovima sačuvani tragovi najrecentnijeg pokrova kupom. Ruševine R8 sačuvane su u maloj visini, tek u pravokutnom tlocrtu, te fizički nisu dio sklopa, no trebalo bi ih tretirati kao takve jer se nalaze neposredno uz njegovo glavno pročelje. Na zidu su vidljiva brojna oštećenja.

Potrebno je izraditi arhitektonski i statički projekt rekonstrukcije sklopa. Sve radove obnove treba izvesti u potpunosti na tradic. način, te na taj način što točnije rekonstruirati nekadašnji izgled sklopa i omogućiti njegovo ponovno uklapanje u graditeljsko tkivo mjesta. Rekonstruirati drveno krovništvo i pokriti ga u skladu s izvornim stanjem. Otvore opremiti stolarijom izrađenom na tradic. način. Za sve radove obnove te ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R9
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Nečitki ostaci ruševina, visine oko metar te zarasli u makiju, na izoliranom pločaju u sjevernom dijelu mjesta. Nazire se manji pravokutni tlocrt. Zbog malih dimenzija vjerojatno se radilo o građevini gospodarske namjene. Obzirom na jako loše stanje ostataka građevine, nije moguće točno rekonstruirati njezin prijašnji izgled.

Projekt rekonstrukcije temeljiti na građevinama sličnih gabarita drugdje u mjestu.

Potrebni sanacija i čišćenje te djelomično dozidavanje zida u istovjetnom materijalu i načinu, fugiranje vapn. mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija drvenog krovništva. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R10
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

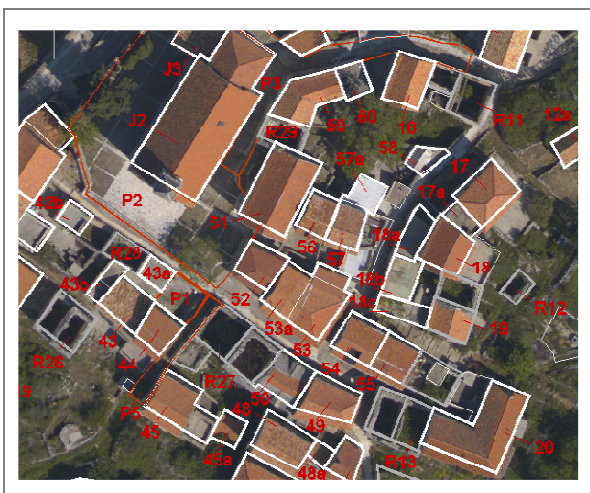

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševine prizemne kamene gospodarske zgrade uz niz 13-15. Sačuvana do razine krova, krov dvostrešan, ostaci pokrova kamenim pločama na zabatnim zidovima. Velika raspuklina na sjevernom zidu. Zidana od lomljenog kamena u vapnenom mortu. Glavno pročelje prema Jugu s gospodarskim ulazom.

Potrebna rekonstrukcija izvornog stanja: sanacija i čišćenje ziđa, fugiranje vapnenim mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija drvenog krovišta. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R11
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševna masivna katnica s potkrovljem, dio sklopa 56-60. Na jugozapadnom pročelju nad prozorom na katu lijepi rasteretni luk od manjih komada kamena, iznad njega tavanski prozor manjih dimenzija.

Jugoistočno pročelje uz cestu potpuno zatvoreno.

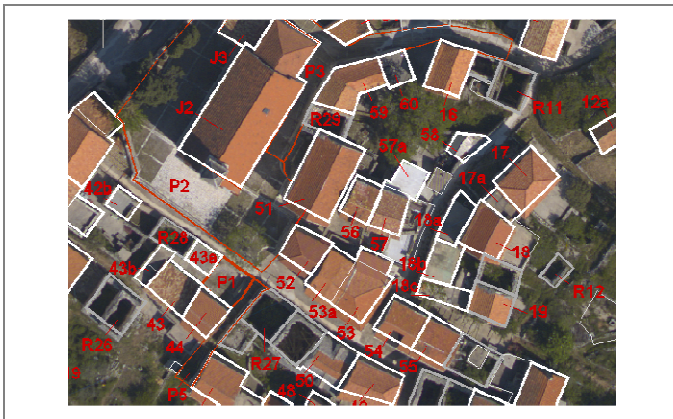
Ziđe solidno. zidano od većih grubo priklesanih komada kamena u vapnenom mortu, na nekoliko mjesta veća oštećenja. Ostaci kamene strehe i pokrova kupom, krovšte urušeno.

Kod rekonstrukcije potrebna sanacija ziđa i provjera statike. Drveno krovšte rekonstruirati i pokriti (preporučljivo) kupom. Otvore opremiti u potpunosti tradicionalno, s drvenom stolarijom..

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R12
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

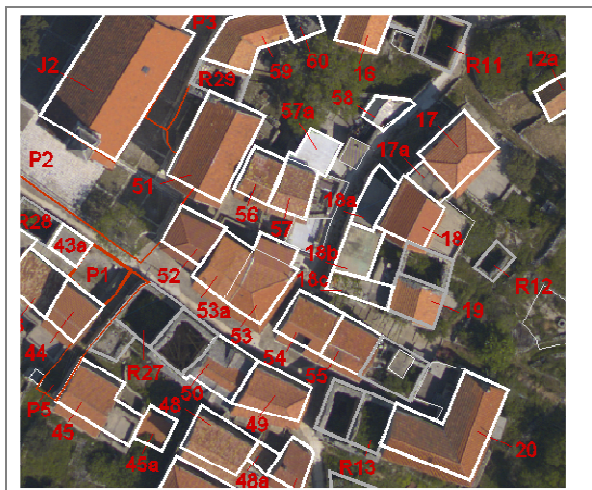
Ruševina u dvorištu zgrade br. 18, zarasla u makiju, visoka prizemnica. Sačuvana u rel. maloj visini zida, čitljiv pravokutni tlocrt. Nije moguće rekonstruirati puni izgled pročelja.

Potrebno izraditi projekt rekonstrukcije kojim bi se definirao tradic. izgled pročelja te osiguralo uklapanje u cjelinu dvorišta i samog mjesta.

Pritom nužno koristiti trad. graditeljske elemente. Sanirati i očistiti zide, fugiranje vapnenim mortom. Rekonstruirati drveno krovništvo, dvostrešno. Poželjan pokrov kamenim pločama. Otvore opremiti tradicijski izrađenom stolarijom, drvenim škurama.

Za sve radove potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R13
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

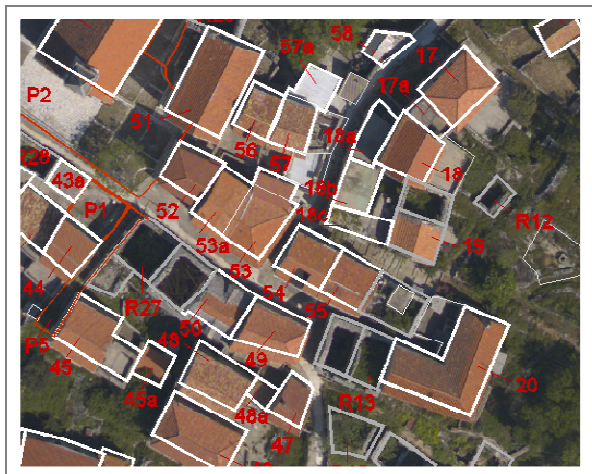
Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina stambene uglovnice, jednokatnice s potkrovljem i gospodarskim prizemljem. Zidine od priklesanog kamena u vap. mortu, dosta oštećeno, zakrpavano na više mjesta. Glavno pročelje prema jugozapadu. Ulaz u konobu pod *silorom*, obrubljen masivnim rustikalnim klesanim blokovima, s bočno postavljenom nišom. Na silor vode masivne monolitne stubbe od grubo klesanog kamena. Na vrhu silora dodana armiranobetonska greda. Na potkrovlju vidljiv ostatak dva *luminorija* s dijelom kamenog okvira. Kamene okvire na otvorima djelomično oštećeni. Krovšte s ostacima pokrova kamenim pločama, dvostrešno, potpuno urušeno.

Kod obnove potrebna temeljita sanacija zida prema statičkom projektu. *Silor* rekonstruirati u cijelosti te ukloniti armiranobetonski pojas. Na otvorima sačuvati kamene okvire i po potrebi popraviti ili zamijeniti oštećene dijelove. Koristiti drvenu stolariju i zaštitu od sunca, izrađene na tradicionalan način. Drveno krovšte rekonstruirati i pokriti – po mogućnosti ponoviti pokrov kam. pločama.

Za sve radove obnove te ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R14
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina prizemne gospodarske zgrade, zidane od priklesanog kamena u vapnenom mortu, smještene uz zgradu 21. Dvostrešno krovništvo potpuno urušeno. Ostaci pokrova kamenim pločama. Zide nekvalitetno, dosta oštećeno. Ulazna vrata smještena na zabatnom pročelju. Prizemnica je sjevernom stranom uzidana u blagu padinu.

Kod rekonstrukcije potrebna sanacija i čišćenje ziđa, fugiranje vapn. mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija krovništva. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R15-R15a
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševine sklopa od dviju kamenih građevina uz zgradu 21. R15a - zapadnija ruševina - je katnica, manjim zabatnim pročeljem okrenuta prema cesti koja vodi dalje prema groblju. Pročelje prema Jugu sadrži dva prozora na katu te dva gospodarska ulaza pod drvenim nadvojem. Na jugozapadnom pročelju nalaze se ostaci dva prozora, te velike raspukline. Zidine jako oštećeno i djelomično urušeno, no u unutrašnjosti se iščitavaju zidne niše, po čemu zaključujemo da se radilo o stambenoj prizemnici. R 15 je manja gospodarska prizemnica smještena istočnije, s malim prozorom na zabatu. Može se zaključiti da je riječ o gosp. objektu funkcionalno vezanom na R15a. Krovništvo nije sačuvano.

Potrebna je kompletna rekonstrukcija prema zajedničkom projektu. Zidine sanirati te prema zahtjevima statičkog projekta eventualno prezidati od izvornog materijala. Krovništvo dvostrešno od drvene građe.

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R16
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina dvodijelne stambeno-gospodarske katnice, na raskrižju puta prema groblju. Ugrađena u padinu i glavnim pročeljem okrenuta prema sjeverozapadu. Kvalitetno, fino zidano ziđe od ujednačenih, manjih blokova kamena u obilatom vezivu. Pročelje s velikim vratima konobe i manjim vratima na nižem dijelu; iznad svakih vrata po prozor. Raspuklina vertikalno, između manjih vrata i prozora iznad njih. Nad vratima konobe trodijelni rasteretni luk od klesanog kamena, oko prozora kameni okvir. Nad manjim vratima grublji rasteretni luk s drvenim nadvojem, prozor iznad bez okvira. Krovište dvostrešno, u dva visinska nivoa, djelomično urušeno, pokriveno kamenim pločama.

Na zabatnom pročelju prema ulici ulaz na kat kroz vrata u kamenom okviru.

Kod obnove potrebna građevinska sanacija ziđa odnosno popravak raspuklina na zidu po projektu statičara. Sve otvore opremiti kamenim okvirima i drvenom stolarijom po tradicijskom uzoru. Poželjan pokrov kamenim pločama.

Za sve radove obnove te ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

Ruševina potleušice na sjeverozapadnom kraju mjesta, dio sklopa Tomičić.

Potrebna rekonstrukcija izvornog stanja: sanacija i čišćenje ziđa, fugiranje vapn. mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija krovišta. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

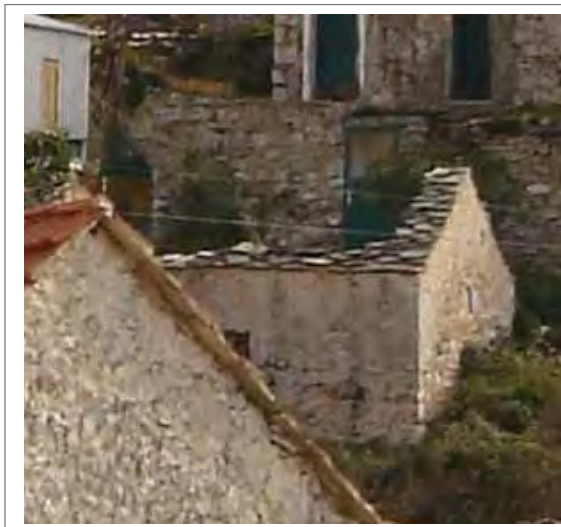
BROJ ZGRADE:	R17-17a
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševine dviju prislonjenih gospodarskih prizemnica, zidanih od lomljenog i priklesanog kamena u vapnenom mortu. Glavno pročelje prema sjeverozapadu. Na 17a sačuvan manji ostatak jednostrešne krovne konstrukcije i nešto kamenih ploča po rubovima ziđa. Zgrada 17a pročeljem za oko metar i pol izlazi iz linije koju tvore pročelja niza 16 i 17. Potrebna rekonstrukcija izvornog stanja: sanacija i čišćenje ziđa, fugiranje vapnenim mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija krovišta. Poželjno je ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R18
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

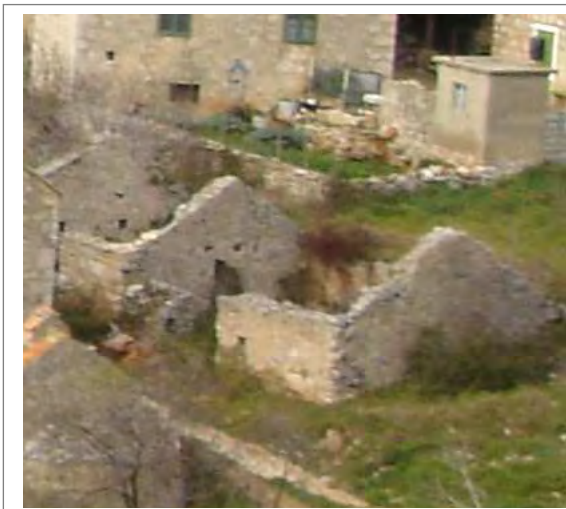

Analiza i konzervatorske smjernice:

Starija potleušica sačuvana do razine krova. Zide od lomljenog kamena u obilatom vapnenom vezivu, s brojnim oštećenjima i u lošem stanju. Na gornjim bridovima ziđa sačuvani ostaci nekadašnjeg pokrova kamenim pločama i djelomično isti takav vijenac. Krovište dvostrešno. Na pročelju prema jugozapadu mali prozorski otvor s pragima od priklesanih većih komada kamena.

Potrebna rekonstrukcija i sanacija, te rekonstrukcija krovišta. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R19-R19a
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

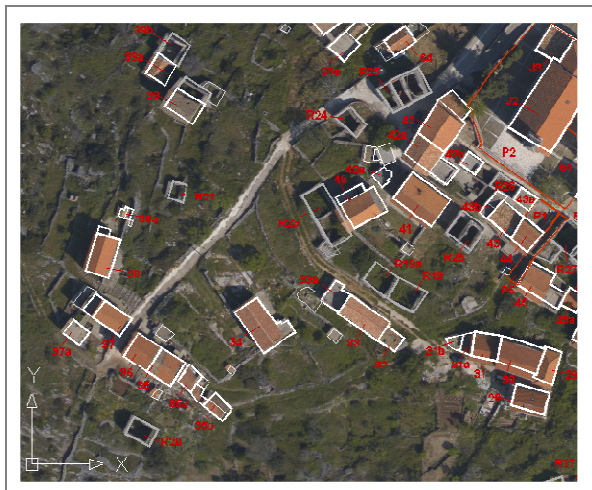
Ruševine dviju prizemnih gospodarskih zgrada u nizu, sačuvanih u visini do krovišta. Glavna pročelja prema putu na jugozapadnoj strani, sa širokim gospodarskim ulazima. Ostala pročelja zatvorena. Zidine od lomljenog kamena u vapnenom mortu, dosta erodirano i u lošem stanju.

Potrebna je kompletna rekonstrukcija objekta i statička sanacija. Otvore opremiti tradicionalno izrađenom stolarijom. Kod obnove građevine tretirati kao cjelinu

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R20
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

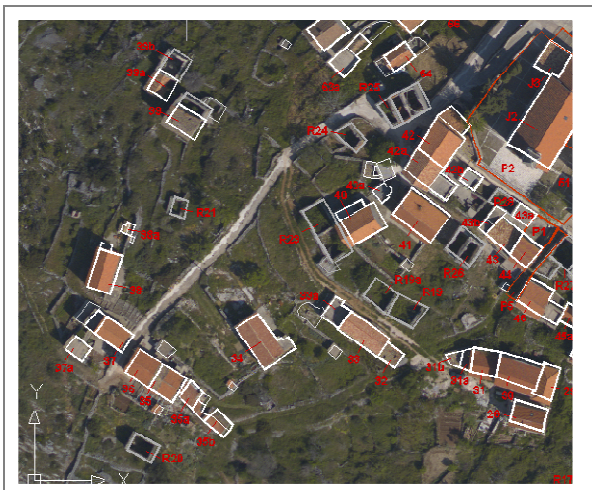
Ruševina stambeno-gospodarske građevine ispred sklopa 35-36. Gospodarsko prizemlje s jednim ulazom, stambeni kat s dva prozora na glavnom pročelju i dva na zabatima. Ulaz u stambeni dio na stražnjem, istočnom pročelju.

Ziđe od priklesanog kamena u obilatom vapnenom mortu. Krovište dvostrešno, krov urušen, ostaci pokrova kamenim pločama.

Potrebna rekonstrukcija izvornog stanja: sanacija i čišćenje ziđa, fugiranje vapn. mortom u odgovarajućoj nijansi, te rekonstrukcija drvenog krovišta. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Otvore opremiti kamenim okvirima te stolarijom izrađenom na tradicionalan način.

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R21
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Uredno zidana gospodarska prizemnica. Zidana od priklesanog kamena u obilatom vapnenom mortu. Krovište dvostrešno, urušeno, ostaci pokrova kamenim pločama, niskog vijenca. Ulaz sa sjevera, jedan prozorčić na zapad.

Potrebna sanacija i čišćenje zida, fugiranje vapn. mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija krovišta. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Otvore opremiti tradicionalno izrađenom stolarijom.

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R23
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

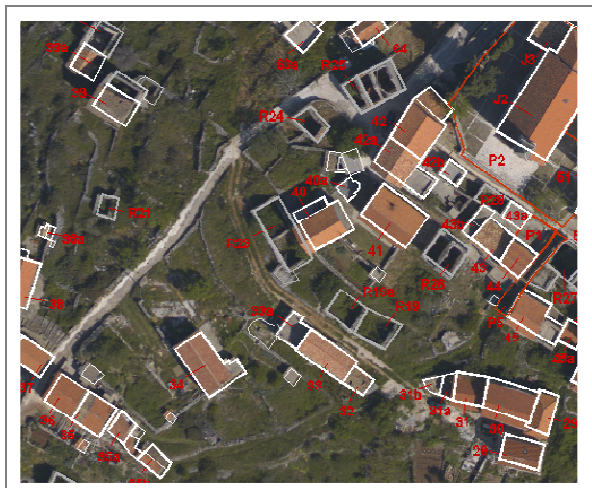
Niz od dva identična gospodarska objekta, smješten neposredno ispred zgrade 40. Zide od lomljenog kamena u vapnenom mortu, mjestimično oštećeno. Krovište dvostrešno, urušeno. Od nekadašnjeg pokrova kamenim pločama sačuvan vijenac. Ulazi s juga, smješteni centralno, prostrani i blago nadsvođeni.

Poželjna građevinska sanacija, rekonstrukcija krovišta po mogućnosti s pokrovom od kamenih ploča.

Sve otvore potrebno opremiti tradicionalno izrađenom stolarijom.

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R24
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Solidno zidana kamena prizemnica. Zidne od lomljenog kamena u obilatom vapnenom mortu. Sačuvan izvorni ulaz sa Sjevera, te manji otvori prema Zapadu. Na platou uz ulaz kamena gusterna. Dvostrešno krovništvo urušeno, sačuvan vijenac od kamenih ploča.

Potrebna rekonstrukcija izvornog stanja: sanacija i čišćenje zida, fugiranje vapnenim mortom u odgovarajućoj nijansi. Rekonstrukcija drvenog krovništva po mogućnosti pokrivenog kamenim pločama. Otvore opremiti stolarijom izrađenom na tradicionalan način. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R25
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina impozantne trodijelne dvokatnice s potkrovljem, uz cestu ispod crkve. Uz dvije stambene trećine prislonjena treća, niža, u kojoj je kuhinja s ognjištem i sačuvanim zidnim nišama. Zida od priklesanog kamena u vapnenom mortu, s ojačanim uglovima. Uz fino klesane kamene okvire sačuvani i kameni konzolni istaci. U prizemlju nekadašnjeg glavnog, sjeverozapadnog pročelja dva ulaza u konobu. Sačuvani tragovi pokrova kamenim pločama na najsjevernijoj trećini, te kupe nad vijencem kamenih ploča na srednjoj, iz čega se može zaključiti da je ovaj dio kuće posljednji bio u uporabi. Uz ulično pročelje kamene okapnice nad vratima i kamena klupica.

Preporuča se temeljita građevna sanacija i rekonstrukcija izvornog stanja. Kod sanacije zida obvezno sačuvati kamene konzole. Izvornu kuhinju u južnoj trećini ostaviti u izvornoj funkciji i obliku, te tradicionalno opremiti. Rekonstruirati drvena dvostrešna krovništa. Po mogućnosti ponoviti izvorni pokrov i sačuvati izvorni vijenac. Otvore opremiti stolarijom izrađenom na tradicionalan način.

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R26
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

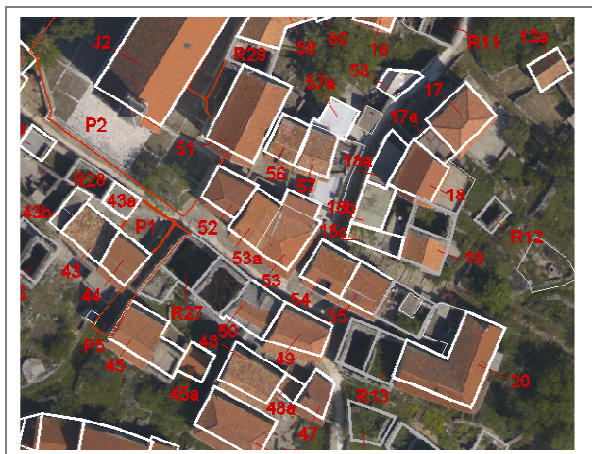
Ruševina dvodijelne stambeno-gospodarske građevine, smještena podno crkve. Danas prilaz iz uličice uz stražnje pročelje, prilaz do glavnog pročelja zagrađen dvorištima susjednih zgrada. Zide od krupnijih, nepravilnih komada grubo klesanog kamena u obilatom vapnenom mortu, s dosta oštećenja i zakrpa. Zapadni je dio jednokatan, s ostacima dvostrešnog krova pokrivenog kamenim pločama. U prizemlju vrata konobe pod rasteretnim lukom od većih komada klesanog kamena; na katu jedan prozor u kamenom okviru. Istočni dio je dvokatan, te je nekada imao četverostrešan krov pokriven kamenim pločama. Ostaci zanimljivog zidanog dimnjaka od matuna (opeke). Na glavnom pročelju vrata konobe s betonskim nadvojem, na katovima po jedan prozor u kamenom okviru. Ispod prozora drugog kata sačuvane dvije kamene konzole. Na bočnom pročelju prema sjeveroistoku ostaci *silora* s ulazom na kat uokvirenim lijepo izrađenim kamenim okvirom.

Zide zahtijeva temeljitu sanaciju i čišćenje. Okvire je potrebno očistiti te izmijeniti najoštećenije dijelove. Otvore opremiti stolarijom izrađenom na tradicijski način. Ukloniti betonski nadvoj iznad vrata i zamijeniti ga kamenim. Krovišta rekonstruirati te pokriti kamenim pločama, pritom čuvajući postojeći dimnjak na kojem su potrebni manji popravci. Za sve radove obnove te ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

Ruševina potleušice na sjeverozapadnom kraju mjesta, dio sklopa Tomičić.

Potrebna rekonstrukcija izvornog stanja: sanacija i čišćenje zida, fugiranje vapn. mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija krovišta. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R27
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Kamena stambena katnica u ruševnom stanju na koju se sa zapadne strane nastavlja visoko prizemna uglovnica, s kojom čini cjelinu. Prema literaturi jedne od najstarijih građevina u Velom Grablju. Obje su dio većeg sklopa formiranog oko zajedničkog dvorišta. Dva su ulična pročelja maksimalno jednostavna, glatkih ploha, ukrašena lijepim detaljem kamenog konola te fino klesanim okvirima otvora. Dvorišna pročelja posebno su bogatog graditeljskog oblikovanja, s dva velika luka nad gospodarskim ulazima „na koljeno“, kamenim *silorom* s kamenim stubama, te konolom i fino izrađenim prozorskim okvirima. Zide je dosta rustikalno, izrađeno od grubo priklesanog kamena raznih veličina u vapnenom mortu, popravljano na više mjesta. Dvostrešna krovišta nisu sačuvana, međutim na zabatnim zidovima vidljiv je ostatak pokrova kamenim pločama. Izvornost narušava jedino betonski okvir na uličnom ulazu.

Kod radova obnove potrebno je sklop tretirati s posebnom pažnjom te ga građevinski sanirati i rekonstruirati u potpunosti u izvornom stanju. Zide je potrebno pažljivo očistiti, prema statičkom projektu rekonstruirati urušene dijelove. Okvire na otvorima očistiti i konzervirati, izuzev betonskog kojije potrebno zamijeniti okvirom od fino klesanog kamena. Otvore opremiti tradic. izrađenom stolarijom. Sačuvani izvorni konol očistiti i konzervirati, a nedostajući dio rekonstruirati od istovjetnog kamena, u suradnji s konzerv. službom. Krovište rekonstruirati s drvenim grednikom i pokrovom od kamenih ploča. *Silor* pažljivo očistiti te prema mišljenju statičara ev. stabilizirati na takav način da vanjski izgled ostane sačuvan.

Za sve radove obnove potrebno je izraditi odgovarajući projekt obnove te za njega ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R28
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

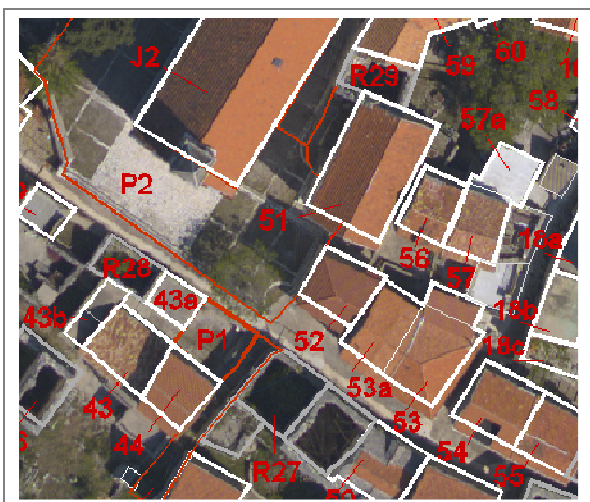
Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina kamene prizemnice odmah uz južni zid crkvenog platoa. Sačuvana do krovišta. Na glavnom pročelju prema Jugu sačuvani otvori iz kojih se može zaključiti da su vrata izvorno bila centralno smještena a zatim su zbog dogradnje zgrade 39b pomaknuta prema zapadu. Trenutno je građevina zbijena između zida crkvenog platoa te zgrada 39a i 39b. Obnova je iz funkcionalnih razloga moguća samo putem zajedničkog projekta obnove koji bi uključivao i sklop zgrada 43, jer zgrada više nema slobodnog prilaza niti mjesta na kojem bi se postavili otvori.

Poželjno je uklanjanje svih betonskih prigradnji. Potrebna sanacija i čišćenje zida, fugiranje vapnenim mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija drvenog krovišta. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R29
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

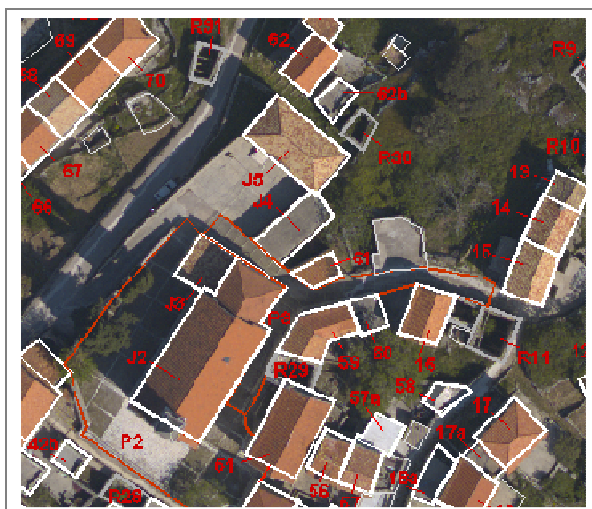

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševna kamena dvokatnica u sklopu zgrada 56-60. S južne strane prislonjena na zgradu 51, sa sjeverne na 59. Solidno zide od grubo priklesanih komada kamena u vapnenom mortu, pojačanim većim blokovima na južnom uglu. Mjestimično oštećeno. Na uličnom pročelju svega po jedan prozor, na 1. i 2. katu, u dosta oštećenim kamenim okvirima. Krovište urušeno, ostaci pokrova kamenim pločama na zabatnom zidu. Glavno je dvorišno pročelje, s vratima s drvenim nadvojem i prozorom u grubom kamenom okviru s dvije kamene konzole.

Zide očistiti i sanirati, prefugirati vapnenim mortom. Sve otvore opremiti tradicijski izrađenom stolarijom. Krovište rekonstruirati s drvenom konstrukcijom i pokrovom – po mogućnosti kamenim pločama. Za sve radove obnove i ev. izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu

BROJ ZGRADE:	R30
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina kamene prizemnice odmah uz zadržnu konobu. Sačuvana do krovišta. Na glavnom pročelju prema jugu vrata pod rasteretnim lukom. Ostaci strehe i pokrova od kamenih ploča. Dvostrešno krovništvo urušeno. Zidine od lomljenog kamena u obilatom vapnenom mortu, s uglovima ojačanim blokovima od priklesanog kamena.

Potrebna rekonstrukcija izvornog stanja, sanacija i čišćenje zida, fugiranje vapnenim mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija drvenog krovništva. Poželjno ponoviti pokrov kamenim pločama s odgovarajućom strehom.

Otvore opremiti tradicionalno izrađenom drvenom stolarijom.

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R31
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

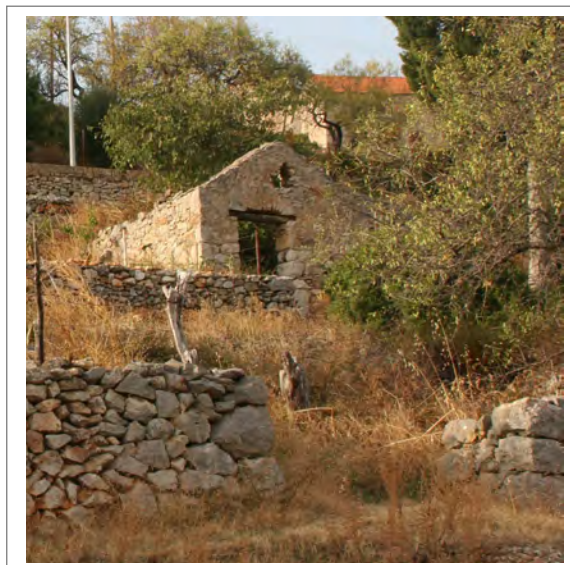
Ruševina kamene prizemnice odmah uz cestu ispod crkve. Sačuvana do krovišta. Zidana od priklesanog kamena u vapnenom mortu, s rasteretnim lukovima od sjekomično sлагanog kamena nad otvorima. Uglovi ojačani priklesanim blokovima. Krovište dvostrešno. Na zabatnom pročelju prema Jugu zazidani zabatni prozor u kamenom okviru.

Obnova je iz funkcionalnih razloga otežana, zbog blizine ceste koja prolazi uz samo krovište.

Potrebno je izraditi projekt rekonstrukcije u kojem će biti riješeno pitanje prilaza. Pri rekonstrukciji koristiti tradicijske graditeljske elemente. Potrebni su sanacija i čišćenje zida, fugiranje vapn. mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija krovišta.

Za sve radove obnove te izmjene postojećeg stanja potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R33
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina kamene prizemnice. Smještena dvorišno iza građevina 73-75.

Ziđe od lomljenog kamena u obilatom vapnenom mortu. Ulaz na zabatnom pročelju okrenutom prema Jugu, iznad njega manji nepravilan otvor.

Ziđe dosta oštećeno. Krovšte dvostrešno, urušeno.

Kod obnove je potrebna temeljita rekonstrukcija objekta na takav način da se uskladi s pročeljima sličnog tipa građevina u mjestu. Krovšte rekonstruirati i pokriti kamenim pločama. Ukloniti betonske prigradnje i intervencije u ziđu, te zamijeniti kamenim tradicionalno oblikovanim dijelovima.

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R36-R37-R38
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševine sklopa gospodarskih prizemnih građevina na padini iza sklopa 94-99. Zidane od lomljenog kamena u obilatom vaprenom mortu. Sačuvane u visini od oko 1 metar, izuzev R36 koja je sačuvana do ruba nekada drvenog dvostrešnog krovišta, s ostacima pokrova kupom. Izvorno stanje moguće je tek djelomično rekonstruirati.

Potrebno je izraditi projekt rekonstrukcije za cijeli sklop, te izvršiti sanaciju i čišćenje ziđa. Zidove fugirati vapnenim mortom u odgovarajućoj nijansi. Rekonstruirati drvenu konstrukciju krovišta.

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R39
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

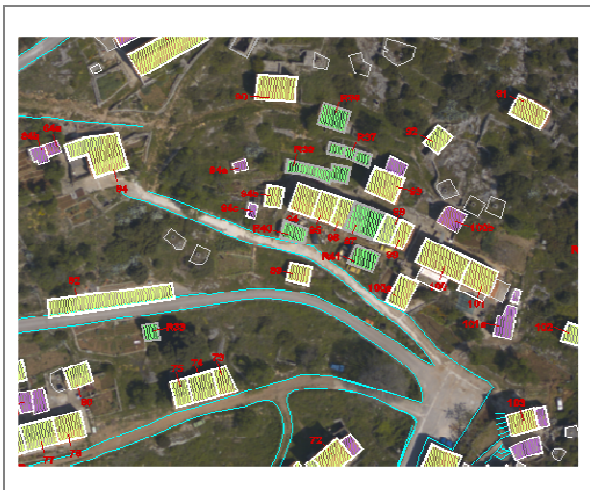
Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina gospodarske kamene prizemnice na izoliranom položaju na sjevernom rubu mjesta. Sačuvana do visine od oko metar te zarasla u makiju. Građena od krupnijih priklesanih komada kamena u vapnenom mortu. Nije moguće u cijelosti rekonstruirati raniji izgled.

U slučaju obnove potrebno je izraditi projekt rekonstrukcije temeljen na građevinama sličnog tipa smještenim u blizini. Koristiti isključivo elemente tradicijskog graditeljstva. Moguće je podnijeti zahtjev za manju izmjenu gabarita.

Za sve izmjene te radove rekonstrukcije potrebno je ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R40
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina prostrane gospodarske prizemnice smještena tik uz cestu, ispred sklopa 95-99. Zidana od priklesanog kamena u vapnenom mortu. Uglovi ojačani masivnim kamenim blokovima. Sačuvana do razine nekad dvostrešnog krova. Na južnom pročelju prema cesti svega dva minijturna otvora uokvirena kamenim blokovima. Istočni zabatni zid je u potpunosti srušen. Nekadašnji ulaz sačuvan na južnom pročelju.

Potrebna rekonstrukcija te statička sanacija prema odobrenom projektu. Nedostajući zid rekonstruirati uz korištenje istovjetnih blokova lokalnog kamena. Pokrov po mogućnosti kamenim pločama, krovšte drvene konstrukcije.

Otvore opremiti trad. izrađenom stolarijom.

Kod obnove je za sve radove te za projekt rekonstrukcije potrebno ishoditi suglasnost Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R41
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševina visoke prizemnice uz cestu ispred sklopa 96-99. Vrlo solidno zidana od priklesanih većih kamenih blokova u vap. mortu, s rasteretnim lukovima od većih klesanih kamenih blokova. Urušeno dvostrešno krovništvo, ostaci pokrova kupom. Glavno pročelje s nadsvođenim ulazom okrenuto prema Jugu, na zabatnim pročeljima potkrovnji prozor.

Potrebna rekonstrukcija izvornog stanja - sanacija i čišćenje ziđa, fugiranje vapnenim mortom u odgovarajućoj nijansi, te rekonstrukcija drvenog krovništva. Poželjno ponoviti pokrov kupom sa strehom od kamenih ploča.

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R42
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

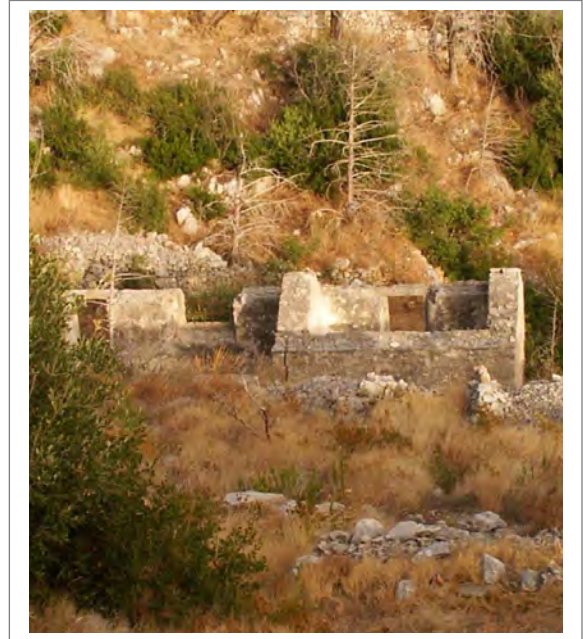
Analiza i konzervatorske smjernice:

Ruševine prostrane gospodarske prizemnice na kraju mjesta, u udolini prema Malom Grablju, do koje vodi popločan put P8. Sačuvana u visini od oko 1 metar. Zidana od priklesanog kamena u vapn. mortu, dijelom ukopana u teren.

Građevina ne ulazi u granicu obuhvata ovog Plana.

Potrebna rekonstrukcija izvornog stanja: sanacija i čišćenje ziđa, fugiranje vapn. mortom u odgovarajućoj nijansi, rekonstrukcija drvenog krovišta. Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

BROJ ZGRADE:	R43
IZVORNA NAMJENA:	stambeno-gospodarska gospodarska
PRETPOSTAV. DATACIJA:	XIX st. ili ranije prijelaz XIX / XX st.
IZVORNOST:	izvorno stanje izvorno s manjim izmjenama
KATNOST:	P P+Po P+1 P+1+Po P+2 P+2+Po
OSTACI POKROVA:	pokrov kamenim pločama pokrov kupom kanalicom pokrov utorenim crijepom
VRIJEDNOST:	visoka ambijentalna v. ambijentalna v.

Analiza i konzervatorske smjernice:

Izdužena prizemna gospodarska građevina na kraju mjesta, u udolini prema Malom Grablju, koja izlazi iz granica obuhvata Plana. Zidana od lomljenog kamena u obilatom vapnenom mortu. Nejasna točna namjena. Tlocrtno podijeljena u više jedinica s vlastitim ulazima. Glavno pročelje okrenuto prema Istoku.

Potrebna rekonstrukcija prema projektu odobrenom od Konzervatorskog odjela u Splitu.

Svi radovi moraju se vršiti pod konzervatorskim nadzorom te prema projektu odobrenom od strane Konzervatorskog odjela u Splitu.

8. TABLICE IDENTIFIKACIJSKIH PODATAKA

Velo Grablje : TABLICA PODATAKA ZA POJEDINAČNE GRAĐEVINE

KONZERVATORSKI ELABORAT NASELJA VELO GRABLJE

slovo namj.	broj kuće	namjena	okvirna datacija	građevinsko stanje	izvornost	katnost	krovište	vrijednost	napomene	
J	16	javna - sakralna, društvena	prva pol. XX st.	vrlo dobro	izvorno	nema/P	nema/utoreni crijep	visoka spomenička i ambijentalna	groblje u terasama i zid oko groblja, 1919. g.	1919. g.
J	15	javna - sakralna	XIX st. ili ranije	vrlo dobro	izvorno	P	kupa kanalice	visoka spomenička i ambijentalna	crkvice Sv. Antonija, na Dubačac, 1886. g. Preuređena	
J	1	javna - gospodarska	prva pol. XX st.	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+1	utoreni crijep, salonit, ravni krov	spomenička i ambijentalna	zadružna destilerija ružmarina, 1902. g.	
J	2	javna - sakralna	XIX st. ili ranije	vrlo dobro	izvorno	P	utoreni crijep	visoka spomenička i ambijentalna	župna crkva Sv. Kuzme i Damjana, 1886. g.	
J	3	javna- sakralna	XIX st. ili ranije	dobro	izvorno	P	utoreni crijep	visoka spomenička i ambijentalna	sakristija, 1886. g.	
J	4	javna - društvena, gospodarska	prijelaz XIX / XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P	ravni krov	visoka spomenička i ambijentalna	zadružna trgovina, ured, čitaonica	
J	5	javna - društvena, gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+1	utoreni crijep	visoka spomenička i ambijentalna	zadružna dvorana s konobom, 1905. g.	
J	6	javna - gospodarska	prva pol. XX st.	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P	utoreni crijep	spomenička i ambijentalna	zadružna destilerija rakije, 1936. g.	
J	7	javna - gospodarska	prva pol. XX st.	dobro	izvorno	nema	nema	spomenička i ambijentalna	manja zadružna gusterina za destilaciju ulja, 1946. g.	
J	8	javna - gospodarska	druga pol. XX st.	dobro	izvorno	nema	nema	spomenička i ambijentalna	veća zadružna gusterina za destilaciju ulja, 1956. g.	
J	9	javna - gospodarska	druga pol. XX st.	dobro	izvorno	P+1	ravni krov	bez spomeničke i ambijentalne vrijed	trafostanica, 1960. g.	
J	10	javna-sakralna	prva pol. XX st.	dobro	izvorno	P	svod	spomenička i ambijentalna	kapelica sv. Antuna	
J	11	javna-sakralna	prijelaz XIX/XX st.	dobro	izvorno	nema	nema	visoka ambijentalna i spomenička	raspelo na Križnom putu, 1896.	1896. g.
J	12	javna - društvena	XIX st. ili ranije	dobro	izvorno	P+2	utoreni crijep	visoka ambijentalna i spomenička	osnovna škola, župna konoba, dvorana, 1876. - 1894. g.	
J	13	javna - gospodarska	druga pol. XX st.	dobro	izvorno	P	utoreni crijep	spomenička i ambijentalna	pošta, 1959. g., zatvorena 1984. g.	
J	14	javna - sportska	druga pol. XX st.	dobro	izvorno	nema	nema	ambijentalna	bočalište, 1959. g.	
P	1	popločanje	XIX st. ili ranije	loše	izvorno s manjim izmjenama	nema	nema	ambijentalna		
P	2	popločanje	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno	nema	nema	spomenička i ambijentalna		
P	3	popločanje	XIX st. ili ranije	dobro	donekle izmijenjeno	nema	nema	ambijentalna		
P	5	popločanje	XIX st. ili ranije	dobro	donekle izmijenjeno	nema	nema	ambijentalna		
P	6	popločanje	prva pol. XX st.	dobro	izvorno	nema	nema	spomenička i ambijentalna		
P	7	popločanje	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno	nema	nema	spomenička i ambijentalna	bočalište, 1959. g.	
P	8	popločanje	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno	nema	nema	ambijentalna		
P	9	popločanje	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno	nema	nema	ambijentalna		
R	1	gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P	kamene ploče - urušeno	ambijentalna	dio sklopa / niza	1886. g.
R	2	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno s manjim izmjenama	P+1	utoreni crijep i kamene ploče	ambijentalna	dio sklopa / niza	1905. g.
R	3	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P+1	kamene ploče	ambijentalna		1956. g.
R	4 - 5 - 6	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P+1	kamene ploče i kupa kanalice	visoka ambijentalna		1876. - 1894. g.
R	9	gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		1960. g.
R	10	gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	11	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P+1	kupa kanalice	ambijentalna		
R	12	gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	13	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno s manjim izmjenama	P+1+Po	kamene ploče	ambijentalna		
R	14	gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	5 - 15a	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P+1	kamene ploče	ambijentalna		
R	16	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P+1	kamene ploče	ambijentalna		
R	7 - 17a	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	18	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	9 - 19a	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	20	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P+1	kamene ploče	ambijentalna		
R	21	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	23	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	24	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P+Po	kamene ploče	ambijentalna		
R	25	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P+2+Po	kamene ploče i kupa kanalice	visoka ambijentalna		
R	26	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P+1+Po	kamene ploče	visoka ambijentalna		
R	27	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P+Po	kamene ploče	visoka ambijentalna		
R	28	gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	29	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P+1	kamene ploče	ambijentalna		
R	30	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P+Po	kamene ploče	ambijentalna		
R	31	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina	izvorno	P+Po	kamene ploče	ambijentalna		
R	33	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	37 - 38	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	39	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	40	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna		
R	41	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P+Po	kupa kanalice	ambijentalna		

slovo	broj	namjena	okvirna	građevinsko	izvornost	katnost	krovište	vrijednost	napomene
namj.	kuće		datacija	stanje					
R	42	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna	
R	43	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina	izvorno	P	kamene ploče	ambijentalna	
	1	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+Po	salonit	ambijentalna	dio niza; izvan uporabe
	2	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1	utoreni crijevi	ambijentalna	dio niza
	3	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	dio niza
	4	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	dio niza
	5	stambeno-gospodarska	prva pol. XX st.	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi	spomenička i ambijentalna	
	6	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+Po	kupa kanalice	ambijentalna	izvan uporabe
	7 - 8	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1+2	utoreni crijevi	ambijentalna	ravni krov na 8
	9	stambeno-gospodarska	prva pol. XX st.	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	10	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	11	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P	utoreni crijevi	ambijentalna	
	12	stambena	prva pol. XX st.	dobro	donekle izmijenjeno	P+1	utoreni crijevi	bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti	
	13 - 14	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1+Po	utoreni crijevi i kupa kanalice	ambijentalna	izvan uporabe
	15	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	donekle izmijenjeno	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	16	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno	P+1+Po	utoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	17	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	17a	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	donekle izmijenjeno	P+1	kupa kanalice	ambijentalna	izvan uporabe
	18	stambena	XIX st. ili ranije	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1	utoreni crijevi	spomenička i ambijentalna	
	18b - 18c	gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	donekle izmijenjeno	P	ravni krov	bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti	izvan uporabe
	19	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	ruševina, v	izvorno s manjim izmjenama	P+Po	pokrov kamenim pločama	ambijentalna	izvan uporabe
	20	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	dobro	izvorno	P+2	utoreni crijevi	spomenička i ambijentalna	
	21	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno	P+2	kupa kanalice	ambijentalna	izvan uporabe
	22	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P	utoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	23	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno	P+1	kupa kanalice	ambijentalna	izvan uporabe
	24	stambena	prijelaz XIX/XX st.	dobro	donekle izmijenjeno	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	25	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	26	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	donekle izmijenjeno	P+1	utoreni crijevi	ambijentalna	
	27 - R18a	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1	kamene ploče i kupa kanalice	ambijentalna	izvan uporabe
	28	stambena	XIX st. ili ranije	vrlo dobro	donekle izmijenjeno	P+1+Po	utoreni crijevi	ambijentalna	
	29	stambeno-gospodarska	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1	utoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe	
	30	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	31 - 31a -31b	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1+Po	utoreni crijevi i kupa kanalice	ambijentalna	izvan uporabe
	32	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	donekle izmijenjeno	P+Po	kupa kanalice	ambijentalna	izvan uporabe
	33 - 33a	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	34	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1	utoreni crijevi	ambijentalna	
	35 - 35a - 35b	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi i kupa kanalice	ambijentalna	
	36	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	37	stambeno-gospodarska	prva pol. XX st.	loše	donekle izmijenjeno	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	38	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	39	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno	P+2	kupa kanalice	ambijentalna	izvan uporabe
	39a - 39b	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	ruševina, v	izvorno	P	utoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	40	stambeno-gospodarska	prva pol. XX st.	dobro	donekle izmijenjeno	P+2+Po	utoreni crijevi	bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti	
	41	stambeno-gospodarska	prva pol. XX st.	vrlo dobro	izvorno	P+1	utoreni crijevi	ambijentalna	
	42	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	sasvim izmijenjeno	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	42a	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1	utoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	42b	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	donekle izmijenjeno	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	42c	gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P	kupa kanalice	ambijentalna	izvan uporabe
	43	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	donekle izmijenjeno	P+1	utoreni crijevi	ambijentalna	
	44	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2	kupa kanalice	spomenička i ambijentalna	
	45	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	donekle izmijenjeno	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	46	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	donekle izmijenjeno	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	
	47	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	48	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	donekle izmijenjeno	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	49	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	donekle izmijenjeno	P+2	utoreni crijevi	ambijentalna	

slovo namj.	broj kuće	namjena	okvirna datacija	građevinsko stanje	izvornost	katnost	krovište	vrijednost	napomene
	50	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno	P+1+Po	kamene ploče	spomenička i ambijentalna	izvan uporabe
	53 - 53a	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	52	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	54	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	dobro	donekle izmijenjeno	P+2+Po	otoreni crijevi	ambijentalna	
	55	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	donekle izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	56	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2+Po	otoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	57 - 57a	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	dobro	donekle izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	58	gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	donekle izmijenjeno	P	pokrov salonitom	bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti	
	59	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1	otoreni crijevi	ambijentalna	
	60	stambena	druga pol. XX st.	dobro	izvorno	P	ravni krov	bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti	
	61	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P	otoreni crijevi	ambijentalna	
	62 - 62a	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	donekle izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	63	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2+Po	otoreni crijevi	ambijentalna	
	64	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1	otoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	65 - 66	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1+Po	otoreni crijevi i kupa kanalice	ambijentalna	
	67	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	donekle izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	68	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	donekle izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	69	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	donekle izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	70	stambeno-gospodarska	prva pol. XX st.	loše	sasvim izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	71	gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P	otoreni crijevi i kupa kanalice	ambijentalna	
	72	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	dobro	sasvim izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti	pregrađeno sredinom XX st.
	73 - 74 - 75	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2	otoreni crijevi i kupa kanalice	ambijentalna	
	76 - 77 - 78	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+1+2	otoreni crijevi i salonit	ambijentalna	
	79	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1	kupa kanalice	ambijentalna	
	80	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+Po	kupa kanalice	ambijentalna	izvan uporabe
- 81a - 85 -	86	gospodarska	druga pol. XX st.	dobro	izvorno	P	otoreni crijevi i salonit	bez spomeničke i ambijentalne vrijednosti	
	84	stambeno-gospodarska	prva pol. XX st.	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+1+Po	otoreni crijevi	ambijentalna	
	88	stambeno-gospodarska	prva pol. XX st.	dobro	sasvim izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	89	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	90	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	91	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1+Po	otoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	92	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno	P	kupa kanalice	ambijentalna	
	93	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	94 - 95	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	loše	donekle izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	94b	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+Po	otoreni crijevi	ambijentalna	izvan uporabe
	96	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	donekle izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	97	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše/rt	izvorno	P+1+Po	kamene ploče	ambijentalna	izvan uporabe
	98	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno	P+2+Po	kamene ploče	ambijentalna	
	99	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	dobro	izvorno s manjim izmjenama	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	100	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	dobro	donekle izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	101	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	dobro	donekle izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	102	stambeno-gospodarska	XIX st. ili ranije	vrlo loše	izvorno s manjim izmjenama	P+1+Po	kamene ploče	ambijentalna	izvan uporabe
	103	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	dobro	donekle izmijenjeno	P+2	otoreni crijevi	ambijentalna	
	100a	gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P	otoreni crijevi	ambijentalna	
	103a	stambeno-gospodarska	prijelaz XIX/XX st.	loše	izvorno s manjim izmjenama	P+Po	otoreni crijevi	ambijentalna	

TABLICA PRIHVATLJIVIH ZAHVATA NA POJEDINAČNIM GRAĐEVINAMA

KONZERVATORSKI ELABORAT VELO GRABLJE

broj kuće	slovo	očuvanje sadašnjeg izgleda, moguća obnova	nužna obnova s vraćanjem u izvorno stanje	nužna obnova, moguće izmjene izvornog stanja	sanacija ostataka uz rekonstrukciju	vraćanje dijelova građevine u izvorno stanje	mogućnost dodatnog korištenja potkrovlja	moguće tlocrtno proširenje	moguće povećanje katnosti	korištenje samo unutar postojećih gabarita	rušenje s ponovnom izgradnjom uz suglasnost	prilagođavanje cjelini dodavanjem izvornih elemenata
1		+					+		+		+	+
2		+					+					+
3	a	+						+				+
3		+						+				+
4		+					+	+		+	+	+
5		+					+	+			+	+
6		+					+	+			+	+
8	a								+		+	+
8											+	+
9	a							+	+		+	+
9								+	+		+	+
10							+			+	+	+
11	a		+			+				+	+	+
11		+					+					
12	a	+			+				+			
12		+				+				+		
13						+			+		+	+
14		+				+				+		
15	a					+				+		+
15		+							+	+		
16	b			+		+	+		+			
16			+		+					+		
17		+				+						+
18				+				+				+
19	a	+				+						+
19	b	+									+	+
19		+				+	+					+
20				+		+						
21	a	+				+	+					
21	b			+		+	+					

TABLICA PRIHVATLJIVIH ZAHVATA NA POJEDINAČNIM GRAĐEVINAMA

KONZERVATORSKI ELABORAT VELO GRABLJE

broj kuće	slovo	očuvanje sadašnjeg izgleda, moguća obnova	nužna obnova s vraćanjem u izvorno stanje	nužna obnova, moguće izmjene izvornog stanja	sanacija ostataka uz rekonstrukciju	vraćanje dijelova građevine u izvorno stanje	mogućnost dodatnog korištenja potkrovlja	moguće tlocrtno proširenje	moguće povećanje katnosti	korištenje samo unutar postojećih gabarita	rušenje s ponovnom izgradnjom uz suglasnost	prilagođavanje cjelini dodavanjem izvornih elemenata
21	c	+					+					
21	d	+					+					
21	e			+	+		+	+	+		+	
21	f			+			+	+			+	
21	g			+			+	+			+	
22	a	+								+		
22		+				+				+		
23							+	+	+		+	+
24		+										
25		+					+					
26											+	+
27							+	+	+		+	+
28		+				+						
29	a	+				+	+					
29	b	+								+		
29	c	+								+		
29	d			+	+		+					
30		+				+	+	+	+		+	
31					+		+	+	+		+	
32	a	+				+	+	+				
32	b	+								+		
32	c	+					+	+	+		+	
32		+				+	+	+				
33				+			+					
34			+		+	+						
35	a			+	+							
35				+			+					
36	a			+	+	+	+				+	
36	b			+	+	+	+				+	

TABLICA PRIHVATLJIVIH ZAHVATA NA POJEDINAČNIM GRAĐEVINAMA

KONZERVATORSKI ELABORAT VELO GRABLJE

broj kuće	slovo	očuvanje sadašnjeg izgleda, moguća obnova	nužna obnova s vraćanjem u izvorno stanje	nužna obnova, moguće izmjene izvornog stanja	sanacija ostataka uz rekonstrukciju	vraćanje dijelova građevine u izvorno stanje	mogućnost dodatnog korištenja potkrovlja	moguće tlocrtno proširenje	moguće povećanje katnosti	korištenje samo unutar postojećih gabarita	rušenje s ponovnom izgradnjom uz suglasnost	prilagođavanje cjelini dodavanjem izvornih elemenata
36				+		+	+					
37	a		+			+	+			+		
37	b			+		+			+			+
38		+				+				+		+
39					+	+	+		+	+	+	
40				+	+		+	+	+		+	
42	a			+			+	+				
42		+				+	+	+				
45											+	+
46	a										+	+
46		+				+	+					
47	a										+	+
47		+				+	+	+				
50				+							+	+
52											+	+
41	a				+					+		
41				+	+		+					
41	b											
48												+

broj kuće	slovo	održavanje i manji zahvati sanacije građevina (konzervacija, sanacija)	sanacija građevina - promjena stanja (uklanjanje, rekonstrukcija, zamjena, obnova, adaptacija)	rekonstrukcija - promjena radi poboljšanja funkcionalnosti ili kvalitetnijeg pročelja	nova gradnja - interpolacija, izgradnja na mjestu srušenih građevina
1				+	+
2		+			
3	a	+			
3		+			
4				+	+
5				+	+
6				+	+
8	a			+	+
8				+	+
9	a			+	+
9				+	+
10				+	+
11	a		+		
11		+			
12	a	+			
12		+			
13			+		
14				+	
15	a			+	
15				+	
16	b			+	
16			+		
17				+	
18		+			
19	a			+	
19	b			+	
19				+	
20			+		
21	a			+	
21	b			+	
21	c			+	
21	d			+	
21	e				+
21	f		+		
21	g		+		

broj kuće	slovo	održavanje i manji zahvati sanacije građevina (konzervacija, sanacija)	sanacija građevina - promjena stanja (uklanjanje, rekonstrukcija, zamjena, obnova, adaptacija)	rekonstrukcija - promjena radi poboljšanja funkcionalnosti ili kvalitetnijeg pročelja	nova gradnja - interpolacija, izgradnja na mjestu srušenih građevina
22	a	+			
22		+		+	
23			+		+
24		+			
25				+	
26			+		+
27			+		+
28		+			
29	a			+	
29	b	+			
29	c	+			
29	d			+	
30			+		
31			+		
32	a		+		
32	b	+			
32	c		+		
32			+		
33			+		
34				+	
35	a	+			
35			+		
36	a		+		+
36	b		+		+
36		+			
37	a			+	
37	b		+		
38		+			
39			+		
40				+	
41	a	+			
41		+		+	
41	b	+			
42	a			+	
42				+	

broj kuće	slovo	održavanje i manji zahvati sanacije građevina (konzervacija, sanacija)	sanacija građevina - promjena stanja (uklanjanje, rekonstrukcija, zamjena, obnova, adaptacija)	rekonstrukcija - promjena radi poboljšanja funkcionalnosti ili kvalitetnijeg pročelja	nova gradnja - interpolacija, izgradnja na mjestu srušenih građevina
45				+	+
46	a				
46		+			
47	a			+	+
47		+			
48				+	
50				+	+
52				+	+